

ANDHRA PATRIKA

PUBLISHED EVERY WEDNESDAY

ప్రతిబుధవారమున బ్రకటింపబడును.

ఒరులేయవి యొనరించిన | నరవర ! యప్రియము తనమనంబున కగుచు దా |
నొరులకు నవిసేయకునికి | పరాధానిము పరమధర్మ పక్షములకెల్ల | మహాభారతము.

Madras 1916.

అమృతాంజనం

308902 మదరాసు ౧౯౧౬ వ సంవత్సరము

అమృతాంజనం

VOL. 9.

WEDNESDAY, OCTOBER 18.

No. 6

సంపుటము-౯

అక్టోబరు నెల ౧౮ వ తేది బుధవారము

సంచిక ౬

తామర తైలము

నాలుగుపూతలలో మూడును.
వెల డబ్బి 1-కి 0-4-0.

దంతచూరము

పంటినొప్పులకు మంచి మందు.
వెల 1 డబ్బి 1-కి 0-2-0

మోహిని తైలము

సుఖనిద్ర, విశ్రాంతి నిచ్చును.
5 కులముల మాసెగల సీసా 1-కి 0-12-0.

149

ఆటో మోహిని

వాడును. దీని గుణాతిశయములను వేలుగా మెచ్చుకొనవచ్చును. అనేక ఘనకంఠుల మనంబులను మెప్పించి బహు ప్రదర్శనములయందు బంగారు మెడలికంటెయు వడసి చాలకాలమునుండి గ్యారంటీనిచ్చునది ఆటో మోహిని యొకటి. గొప్ప విక్రయము చూచి నకలు పెంతున చేయువారిని గూర్చి జాగ్రత్తపడుడు. నాల్గు రోజులవఱకు నీ వానన ఉండదని యజ్ఞపురచగలిగిన వారికి రూ. 100 ఆటో మోహిని ఇవ్వము ఇచ్చుచున్నది. మనరమై మోహనకమ్మ లగు వేలకొలది పుష్పంబుల సువాసన నిచ్చును.

1/2 ఆవునీరు బుడ్డి వెల	రూ. 2-0-0
1 డ్రామ్ బుడ్డి వెల	" 0-12-0
1/2 డ్రామ్ బుడ్డి వెల	" 0-8-0
సామెపిల్ బుడ్డి వెల	" 0-2-0

ఆటో మోహిని కార్డు డబ్బన్ 12 అణాలు. ఒక కార్డు 1 అణా.

సోల్ యేజంట్లు:— సా. భగవాన్ దాస్ చునిలాల్ అందు కంపెనీ, 177 నైనాబజార్, మదరాసు.

సంగీత ప్రదాయిని

వెల రూపాయలు 3.

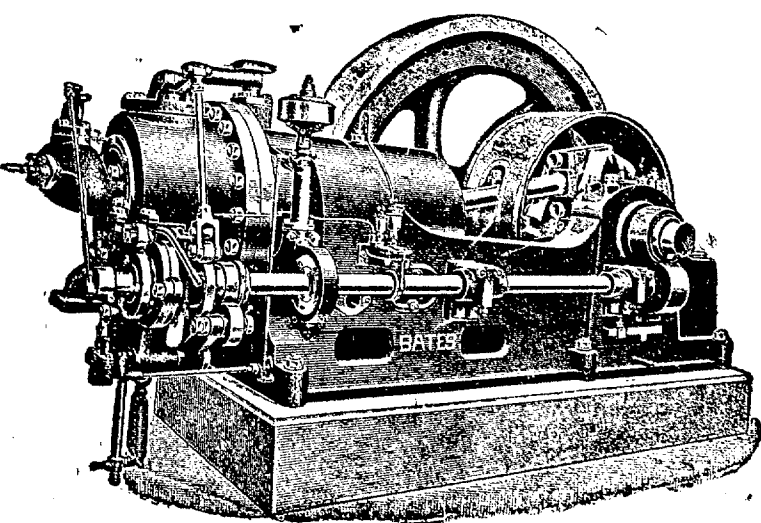
ఈ గ్రంథము అతిప్రసిద్ధి కెందిన వాక్కిణాత్యగాన విద్యాపారంగతులైన విద్వాంశ్ కె. వరదాచార్యులు, కె. వి. శ్రీనివాస అయ్యంగారు, వీణ కృష్ణమూచార్యులు వీలచే రచింపబడినది. ఇందు లక్షణ సంగ్రహమును అభ్యాసపద్ధతులు, స్వరజతులు, వర్ణములు, త్యాగయోగి కృతులు, పట్నం సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారి కృతులు, దీక్షితకృతులు మొదలగు. సుమారు 140 పురు బడులును స్వర, సాహిత్య తాళ, కాలములకు గురుతు తేర్పులచి అందిరికి సులభముగ గ్రాహ్యమగునటుల వ్రాయబడియున్నవి. హామోనియము, వీణ ఈ ఉభయవాదములకు పటములును, వీటి గుణములును, వీటి సుపయోగించు విధములను వ్రాయబడి యున్నవి. డబిల్ క్రాక్ 16 పుటలు వైజు, 500 పుటలు. దశరథి గ్రేసు కాగితములో ముద్రితము. కాలికో బయిండు బంగారు గీలులు చేయబడి యున్నది. వలయువారు ఈ క్రిందివారికి వ్రాసికొనవలెను.

మెసర్సు హో అందు కంపెనీ,

282

సింఠక్స్, మదరాసు.

బేటుగోల్డు మెడల్ శెమిడిశల్ క్రూడ్ ఆయిల్ యింజనులు.

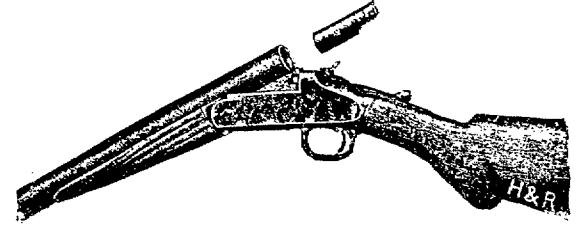

ఈక్రొత్త టయిపు ఇంజనులు యెటువంటి చిక్కనయిన క్రూడ్ ఆయిల్ తో నయినను సుమారు ఒకమాసము వేరయి జరు విప్పి శుభ్రపరచ నక్కరలేకయే మిక్కిలి తృప్తికరముగా పనిచేయుచున్నవి. సాధారణమైన ఆయిల్ యింజనులవలె యెక్కువ క్రూడ్ ఆయిల్ అక్కరలేక వాటికొరకు ఖర్చు అయ్యే ఆయిల్ లో నగము మాత్రము యీ యింజనులు తీసికొనుచు వాటికంటె వేయికెట్లా తృప్తికరముగా పనిచేయుచున్నవి. 16 గుర్రములు మొదలు 55 గుర్రముల పనులవరకు వీటియొక్క స్పేరు సామానుల సహాయ ప్పడును స్టాకులో సిద్ధముగా నుండును.

డి. యల్. శాస్త్రి, అందు కో., ఇంజనీర్సు, మదరాసు.

వ్రాించిలు:—తెజవాడ, రాజవం.డి

తుపాకులు! తుపాకులు!!

తుపాకులు, రివోల్వర్లు తోటాలు, మందు మొదలగు సామానులు మిగుల సరసముగా విక్రయించబడును. వలయువారు క్యాటలాగుల ఈ అడ్రసుకు వ్రాసి తెల్పించుకొన వచ్చును.

యక్ వి. రామానుజం శెట్టి అందు కో.,
(204) 12, పావస్సు బ్రాడ్వే, మదరాసు.

SQUIBB'S

AGUE
Specific

వ గ్యు సై సి ఫి క్

175

స్క్విబ్స్ చ లి జ్వ ర మండు

మలేరియా అను విషజ్వరమునకు సాటిలేని మందు

అన్ని విధముల జ్వరములకును తీరనివ్యాధియని నమ్మకము విడిచిపెట్టిన విషజ్వరము ప్లేగు మొదలగు విషజ్వరములకు నిర్విషమైన మందు. ఒకకుటుంబము రక్షించబడెను.

మీరు ఈ మానమునపంపిన స్క్విబ్స్ గారి జ్వరమందు నేను, నా భార్య, నా కుమారుడు సహా, ఆ నేకమానములు గా మలేరియా అను జ్వరముతో పీడింపబడి పుచ్చుకొనిన మందుల కన్నీటికంటే మిక్కిలి గుణము నొసంగును.

తక్షణమే ఫల మిచ్చినది

మి. ప్రభాకర రావు ఇచ్చిన మందునకంటే తక్షణము ఫలమిచ్చెడి మందు వేరేదీయు నేను ఇంతవరకు చూడలేదు.

గూడక సన్ను అందు కో, క్రాఫర్డు మా ర్కెట్ బొంబాయి.

సోల్ ఏజెంటు: - డా. భగవాన్ దాస్ చునిలాల్ కంపెనీ, 177 చైనాబజారురోడ్, మదరాసు.

MENOIS GOLD PILLS AGENCY

No 222, Kalbadevi Road Bombay No. 2

ఈ ప్రైమాత్రల సేవించిన శరీరమంతయును వ్యాపించిన నరనరమునకు ప్రతి ఆనయనమునకు గుణమిచ్చి సహజముగా యున్నట్టి గాక ఎక్కి పుస్త్రహీనతైనను భావచేయును. తత్వమును ధాతువును బలవంతముగ జేయును. (268)

కడుపు నొప్పులను కాల్చి గంబంధముగ రోగములను నశముల బలహీనత వలనగుచు చఫలశ్రమమును పోగొట్టును. జ్వరమునకు ప్లేగునకు వేరు వెట్టిన వైరి. విజయక ఇవ్వడి అమూల్యము.

ఈ మందు మనోవ్యధలను సహితము మాన్పును. స్త్రీలు ముఖ్యముగా సేవింప దగినది. కుసుమ రోగములను మాన్పును. వినికి పథ్యాపథ్యము నియమము లేదు.

బుడ్డి 1-కి రూ. 2-0-0.

ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు ఇంగ్లండులో జరుపవలయును. ఏజెంట్లు కావలయును.

మెనాయిస్ గోల్డ్ పిల్లు ఏజెంట్స్,

నెం. 222 కాలబాదేవి రోడ్డు, బొంబాయి 2.

SAPAT & Co., KALBADEVI ROAD, BOMBAY.

కొమాది సోత్రేజిక చూరము.

మూలకలచే తయారు చేయబడినది.

నిరసాయ నుయినది.

పురుషులకు మూత్రము. ధాతుక్షయము, శరీరము మొదలు దరతిక్రమము వలన నిరసించుట, పుస్త్రహీనత, కున్నగు కారణముల నిస్తేజోవంతముగు శరీరమునకు బలమును గలిగించును.

మూడురోజులు సేవించిన మూత్రమున గుణము జూపట్టును. లేకున్న వెలసాముల్లికి ఇవ్వబడును.

సీసా 1-కి రు 1-8-0

శరీర గుణమునకు

మూత్ర కృచ్ఛమునకు మొదలగు మూత్ర నాళమునకు సబంధించిన రోగములకు గుణమివ్వగల చూరము.

పుచ్చుకొన ప్రారంభించిన దినమునుండి మూత్ర ద్వారమున మంటలనావును. తోపల నిలిచిన చెడు పదార్థమును బయటకు త్రోయును. వారముదినము లలో పూర్ణమున గుణ మిచ్చును. 1-4-0.

నవవీ అందు కంపెనీ,

కాలబాదేవి రోడ్డు, బొంబాయి.

127

Dr. D. B. Savant.

Fanaswadi

SARASAPARILLA.

A Sovereign remedy in all forms of skin diseases owing to impurities of blood-Bloches, boils, primples, old sores, ulcers, Serofulla etc. This Sarasa purifies & enriches blood eliminating poisonous substances & mercury from the system imparts a tone of health.

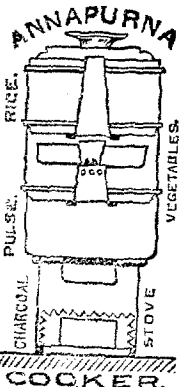
Sold in 4 ozs. bottles to last for 15 days.

Price Rs. 4-0-0 V. P. Extra.

3

ప్రాముఖ్యము: పి. డి సావంత్, ౧౪౪, ఫనసవాడి, ౨, బొంబాయి.

Proprietor: P. D. SAVANT, No. 144 Fanaswadi, No. 2, Bombay.

The immense popularity of the Annapurna Cooker is a solid proof of its good working. In use it is so economical that the mere saving in fuel charges of a few months will pay up the cost of the cooker. The prices are moderate. And the material used in the manufacture of these cookers are the best obtainable. Write us now for the descriptive literature. SENT FREE.

ANNAPURNA COOKER CO.

CHARNI ROAD GIRGAM BOMBAY.

Agents at Madras Dr. M. C. N's Ecclectic Co., TRIPPLICANE.

271

ఆ నేక బంగారు పతకములను బహుమానమును జొందిన

వైద్య రత్న

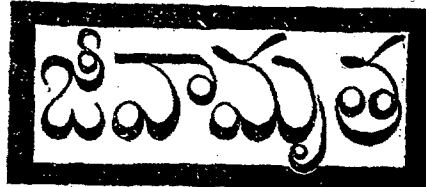
[30

వండితడి. గోపాలా చార్లు.

ఎ. వి. ఎస్., ఎ. ఎమ్. బి. వారి

శాస్త్రసమ్మతముగా

ఆయుర్వేదీ యౌషధములు.

రక్తమును వృద్ధి జేయును, నరములకు మొదలుగుండెకాయ కు బలమునిచ్చును. గర్భకారకములను సోమరితనమును పోగొట్టును, ఆర్యోగమును, ధైర్యమును, బలమును ఉత్సాహమును వృద్ధి జేయును.

వెల బుడ్డి 1-కి 3-0-0.

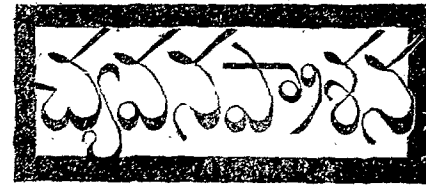

విద్యాగులకు, యౌచనాపరులకు, వాతము, శిరోరోగములను, పార్శ్వనొప్పులను, మూర్ఛ, అపస్మారము, పిచ్చి, మొదలగువానిని పోగొట్టును. నేత్రములకు మొదలుగు చక్కగ జలువ జేయును. వెల బుడ్డి 1-కి 0-12-0. డబ్బు బుడ్లు 8-0-0.

స్త్రీలకు గలుగు ముట్టుకుట్టు నొప్పులును, బహిష్టకాకుండుట, రజస్రావము లేకుండుట, మైలయధి కముపోవుట అనేకవిధములగు కుసుమరోగములను అరకాళ్లు అరజేతుల మంటలను గర్భాశయ వ్రణములను మాన్పును. గర్భాశయమునకు బలము నిచ్చును. సత్సౌతానము గలిగించును.

వెల బుడ్డి 1-కి 0-12-0. డబ్బు బుడ్లు 8-0-0.

ఉబ్బసము, దగ్గు, క్షయదగ్గు, సామాన్యపుపాడి దగ్గు, రొమ్మపడిశము మొదలగువాని నిర్మూలము జేయును. గుండెకాయకును, ఊపిరి తిత్తులకును, బలమునిచ్చుటలో అమోఘమైనది. క్షయరోగులకు నిచ్చు చాపనూ నేకన్న అనేక వేల రెట్లు గుణమధికము. దానివలె అసహ్యమును వాసనయు లేదు. మందు సేవించిన నెలరోజులలో కొన్ని పానుల బలమును హెచ్చించుట దానివిధమైయున్నది.

డబ్బి వెల 2-8-0.

తెలుగు ఆయుర్వేద వైద్యగ్రంథములు.

మాధవనివాసము	రు. 3-0-0	అధ్యక్ష కాభిభాషణము	అ. 6
శర్మప్రకాశము	2-0-0	ఆయుర్వేదాభిల్యతంత్రము	4
ఆయుర్వేదపరిభాష	1-8-0	అగస్త్యవైద్యము	4
రసప్రదీపిక	1-8-0	వస్తీకర్మము	4
పథ్యాపథ్యము	1-0-0	ఆయుర్వేదము	4
భేషజకల్పము	1-0-0	పోస్టేజీ ప్రత్యేకము.	

మా క్యాటలాగు కోరువారికి ఉచితముగా పంపబడును.

తంజివిలాసము: "పండిట్" ఆయుర్వేదాశ్రమం మదరాస్. 55, ఆచారప్ప వీధి, మదరాస్.

ఆంధ్రవిజ్ఞానసర్వస్వము

(The Telugu Encyclopaedia)

మొదటి సంపుటము

680 పుటలు. వెల 6-8-0. క్యాలికోబైండు

త్వరగా చందాదారులు గంసు. [273

ఆలస్యమైన సంపుటములు దొరకుట దుర్లభము

రెండవ సంపుటము తయారగుచున్నది.

విక్రయమా:-

కె. వి. లక్ష్మణ రావు ఎం. ఏ.,

(ముఖ్య సంపాదకులు)

మాంటురోడ్డు, మద్రాసు.

Seeds & Plants.

నానావిధ చెట్లు దినుసులు.

మెడల్పు పొందిన సేలం శ్రేష్ఠ మామిడిచెట్లు పలువిధమైన చెట్లదినుసులు యొక్క అనేక విధములయిన మొక్కల దినుసులు సీమ కాయకూరలు నాటుకాయకూరలు విత్తనములు సరసముగ విక్రయింపబడును. కావలసిన వారు అర్థశాస్త్రాంతు పంపితే, పటముతో ఇంగ్లీషు తెనుగు క్యాలిగ్రాఫు పంపుతాము. జాబులు ఇంగ్లీషులో వ్రాయవలెను.

ఎస్. కె. ఐ. కాదర్ మీరాసాహెబు,

విత్తనములు, మొక్కలు వర్తకుడు.

కుమారస్వామిపట్టి, సేలం.

దేశభాషలందు విద్య

అభ్యంతరములు

మనము చిరకాలమునుండి పదభాషలో విద్యనభ్యసించుచు నూతనపద్ధతి కొందరికి రుచించుటలేదు. మన మెల్లప్పుడును పూర్వాచారమునేల యనుసరింపవలెను? సంఘవిషయములందు గాని రాజకీయవిషయములందు గాని నూతనపద్ధతుల నేర్పజుచుకొని ధర్మన్నాము కదా! విద్యావిషయమున దేల కూడదు? ఒక పద్ధతికలన దేశమునకు లాభములేదని యెప్పుడు గ్రహించితిమో అప్పుడే దానిని విస్మరించుటకు తీర్మానింపవలెను. కాబట్టి యట్టివాదము నిలువదు.

కొందఱు విద్యాధికులు గ్రంథములు దేశభాషలలో లేవు కదా యేమిచేయుట యని ప్రశ్నింతురు. పదభాషయందు శాస్త్రములు, చరిత్రలు తక్కువగ నున్నవి. ఈ మధ్యమ విజ్ఞానమండలుల కొన్ని శాస్త్రజ్ఞానమును దేశభాషా మూలముగ ప్రజలకు నిచ్చుచున్నవి. అట్టివానిని మనము ప్రోత్సహింపజుచుకొని కొలది కాలములోనే తగిన గ్రంథము లన్నియును స్వభాషలో వెలువడును. గ్రంథములు లేవుకదా దేశభాషలో విద్యగలపుట యెట్లు? అని ప్రశ్నించుటవలన లాభము లేదు. కావలసినవో గ్రంథకర్తలు వలయునంతమందికలరు. దొరతనమువారునిజముగ మనకు విద్యను మనభాషలో నేర్పవలెనని పూనుకొనినవో వారి కీపని తుణుముత్రములో నెరవేరును. ఆయాశాస్త్రములందు తీర్ణులయినవారికి తగినపని చూపించి, శాస్త్రగ్రంథములను భాషాంతరీకరణము చేయుమని యాజ్ఞాపించవలెను. కొన్ని సంవత్సరములలో మన వాఙ్మయము సంపూర్ణత్వము నావిధమున బొందును. కాబట్టి గ్రంథములు లేవని చెప్పుట కలన లాభములేదు.

కొందఱు ప్రముఖులు మరియొకయాటకమును నూటంతురు. మనకు నాంగ్లభాష రాదట. ఆంగ్లభాషకు ప్రాముఖ్యము తక్కువను మాట నిక్కువము. ప్రజలకు సుఖము నివ్వవలెనని గాని యే భాషయందు నేమి? మనము ఇంగ్లీషుభాషను వదలనగరము లేదు. దానిని వదలిపెట్టగూడదు. ఆంగ్లము కొంచెమో అధికమో ప్రతివానికిని కావలెను. పాశ్చాత్యులతో మాటలాడుటకును, పదదేశములవారితో మాటలాడుటకును, దొరతనము వారితో ప్రసంగించుటకును, ఆంగ్లభాష కావలెను. అదిగాక యాంగ్లము వచ్చినగాని పాశ్చాత్యుల నడవడికల పద్ధతులను తెలియపు. కాబట్టి కొంచెము ప్రవేశమున్నచాలును. ఆంగ్లము రానివో నాంగ్లసారస్వతము మనకు తెలియదు. అది నిజమే కాని యింజనీయరులు శాఖలో పనిచేయు సర్వేయరులకు నాంగ్లసారస్వత మెందుకు? వానికిప్పుడేరుయినను సారస్వతమందు ప్రవేశముకలదా? కాబట్టి వాఙ్మయమందు దక్షిణానుకలవారు ఆంగ్లభాషను జాగ్రత్తతో చదువుదురు. మిగిలిన వారిని నిష్కారణముగ హింసించిన లాభ మేమి?

ఆంగ్లభాష జాగ్రత్త చదువుకొనమిచే మనము తప్పులు మాట్లాడుదుముట! అట్లయిన నేమి కీడు యాడును? ఆంగ్ల పదములను సరిగ నుచ్చరింపక పోవుటవలన హానియేమి? వారి యభిప్రాయములు మనకు ముఖ్యము. లేక వారి వ్యక్తములు ను పదోచ్ఛారణమును ముఖ్యము? మన యభిప్రాయము వారికి తెలియజేయవలెను. రైల్వే వోడలు సరియైన యింగ్లీషు మాట్లాడలే. కాని వారి మాటలు, వారలకును సజనకును గూడ వ్యయ నిచ్చుచున్నవి. మనము ఇంగ్లీషు తత్వలతో మాట్లాడిన నవ్వుదురట! వారు తెనుగు మాట్లాడినప్పుడు మనము తప్పులను చూచి నవ్వుటలేదా? కాబట్టి యట్టికారణము నిలువదు.

తెనుగుభాషలో శాస్త్రములను నేర్పుట యనునది హాస్యముగ నున్నదట. ఏ కార్యయనునను నెరవేరుటకు మునుపు ప్రతివానికిని నవ్వుకనుండును. అది భాగుగ నరుగు నజుకును నవ్వులాటగనే యుండును. ఆంగ్లమున నానకీయ విషయములను జర్పించుట కకకాళ మున్నవని తెలిచితిమా? ఆంగ్లమున నుపన్యాసము లేరుబనుననియు, దేశమందలి ప్రతి సభయందును, ఆంగ్లమే నాడబడునని మన మిదివరలో కల గంటిమా? అయినను అట్లు జరుగుచున్నదే! ఆంగ్లము స్వభాషలో నెంత చక్కగ నుపన్యాసముల నిచ్చుచు న్నారు. వారికి యంతకులభమైనది. ఆంగ్లమందు నంత నేర్పుగ నుపన్యసింప వలెన్న యెన్ని సంవత్సరములు పట్టును? మన మాతృభాషయగుటచేకదా, యితిసౌలభ్యములో నంతమందియుపన్యాసముల నిచ్చుచున్నారు.

కాబట్టి దేశభాషలందు విద్య నేర్పవలెను. ఎక్కువ జ్ఞానమును సంపాదించుట కవకాళ ముండును. సానుకులకు జ్ఞానమునిచ్చు మార్గమిదియే. శ్రీమతి విద్య నేర్పుటకు ముఖ్యమార్గములేదు. వారి కాంగ్లమెందుకు? స్వభాషలో ముఖ్యముగ నేర్చుకొనవచ్చును.

కాబట్టి యీమార్పు అన్ని విధములను లాభములతో గూడుకొనినదగుటచే, దేశభాషాములు గట్టిగ దొరతనము వారిని నేడవలసియున్నది. విద్యాభిమాని.

203] వి. ఏ ఎస్ పాణిగారి నర్వనిధముల తేలు విషనంజీవి

ఏప్పుచువచ్చువారు నవ్వుచు పోదురు. గుణము లేనియెడల 100 రూపాయలు ఇనాం.

(విజ్ఞాన సర్వస్వము)

పోలికనుండులను చూచి తీసి మూసముపోతును. ఇప్పుడిప్పుడు పనికిగాని మండలు వచ్చియున్నవి. మందు తీయుటకు మునుపు మాయెక్క లంగరు మార్కును చూచి తీయవలసివచ్చింది. తేలుకొట్టినతోడనే పనికిరాని యెన్నో మందులను వేసియు ప్రయోజనములేక పోవుచున్నది. అప్పుడు తల్లిదండ్రులు, గాని, సహోదరులుగానీ, భార్యగాని దుఃఖము పొందవచ్చునేగాని ఆభాషలోనిస్వల్పభాష క్షేత్రము వారు ఎత్తుకొనలేరు. కాబట్టి అన్ని మందులకన్నను, బంధువుల కన్నను మాయెక్క లంగరుమార్కు సర్వనిధముల తేలువిషనంజీవియే గొప్ప ఆపనియై దీని చెప్పటకు సంజీవాములేదు. ఇదిగరకు తేలుకాటునకు తగు మైనముం దెవరును కనిపెట్టక పోయినందున మేము జనులయొక్క కష్టమును నివర్తించేయుట ప్రథమ కర్తవ్యమని తలచి మిక్కిలి దేశావ్రమతో ఈమందును కనిపెట్టినాము. ఇది ఆపనియై త్రుడగుటచేత ప్రతి ఇంటిలోను ఆవశ్యముగా నుండవలయును. దైర్ఘ్యములోచెప్పినట్లు వేసిన రెండునిమిషములలో గుణము కలుగును. అట్లు గుణములేనియెడల తమ నెక్కుము వాపసుచేయబడును. ఈమందును ఇంకా ఎలుక, కుక్క, నంద్రకాయకప్ప జిప్సో, పాము మొదలైన విషజంతువుల కాటులకు కూడ ఉపయోగింపవచ్చును. ధర్ పాకెట్ 1.కి 0.8-0 డజను 1.కి 5.0-0. ఇనాం 1 ఫవున్ టన్ పేనా

విలాసము:- వి. ఏ. ఎస్. పాణిగారి నెం. కె. ఇరుళప్పక వీధి, మద్రాసు.

నిరుద్ధ భారతము

మొదటి సంపుటము	0-5-0
భీష్మ ని చ రి త్ర	0-10-0
చమత్కార చంద్రిక	0-10-0
పుష్ప వేణి నాటకము	0-10-0
వీరమతి	0-10-0
బాలవిత్తంతు విలాపము	0-5-0
సరస రసాయనము	0-5-0
రాజలేఖ (నవల)	0-3-0
లలిత (నవల)	0-3-0
మంగిపూడి వేంకటేశ్వర, పిప్పర, కృష్ణాజిల్లా	

ఇండియాలో కెల్ల చౌక వెలలకు

దొరకుచోటు

క్రొత్త సాకులో క్రొత్త సాకు.

టెన్నిస్ బేటులు.

గోల్డు మెడల్ రూ. 24.	టూర్న మెంటు రూ. 13.
కల్పిటీ రూ. 15.	కల్యాణియల్ రూ. 10.
ఎస్. జి. ఎమ్ రూ. 8.	కలేజి రూ. 5.

టెన్నిస్ బంతులు, ఆరీస్ లేక స్టాంజెంగ్స్ రూ. 10. 4 డజన్లు.

టెన్నిస్ కేకట్లను మెరుగుగల నరములతో కల్పించుటకు

మంచి ఇంగ్లీషు గట్టు రూ. 5.0 0

నలుపు గట్టు రూ. 3.0-0

దేశీయ గట్టు రూ. 2.0-0

విలాసము, మెహందేల్ బ్రదర్స్,

(289) పూనా సిటీ బొంబాయి.

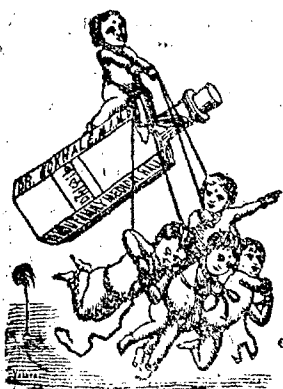
Mehendale Bros. Poona City.

డాక్టరు గోఖలే ఎమ్. ఎ. ఎమ్. డి. గారు.

బాలామృతము

103

స్వదేశికలకండాతో చేయబడినది.

పిల్లలకు ఆకలిని గలిగించుటకు ప్రసిద్ధి కెక్కి నిరుపమాన మహిమగలది. ఈ ఆమృతము పుష్టినిజేయు స్వదేశికమృతములచేతను సుగంధమాలికలచేతను కలకండా చేతను, చేయబడినద్యముగాను పరిమళముగాను చురుగుగా నుండును. 35 సంవత్సరముల నుండి డాక్టర్ గోఖలే బాలామృతము నుంచిన ఖ్యాతిచే బూటకపు తైద్యులు కొందరు ద్రుమించి భనాశచే నకల్లను కల్పించినారుగాని బాలామృతమును కొనుగవును డాక్టరు గోఖలేగారి పేరు చూచికొనిన మోసముపోరు.

సీసా 1-కి రూ. 0.12-0 వి. పి. ఖర్చుతో 1.2 0.

డాక్టరు గోఖలేగారి తల్లిట పేరు చూచికొనిన మోసము గలుగదు.

అయ్య దైజుడు సరస పరిత్ర

చర్మరొగములను, నర్మరొగములను బాగుచేసి రక్తమును వృద్ధి చేయుటకు అప్రతిమానమైనదందు సీసా రూ. 1-0-0 వి. పి. ఖర్చుతో రూ. 1.8-0. మూడు నాలుగుబుడ్లు ధుచ్చుకొనినయెడల పూర్వముగా దేశాస్పృహ జెందవచ్చును. (5-5-1914) అద్రెస్సు:- అమృతాంజనముడిపో, 109 ఫోరోడ్డు, బొంబాయి.

The Madras Astrological Bureau, Madras

జాతకములు

శ్రీమహాశాస్త్రవ్యాఖ్యానము శతావధాని
శ్రీ వివాహాచార్యులుగారిచే

కళత్రము, సంతానము,
ఆయువు, విద్య, భాగ్యము

ఇత్యాది ద్వాదశ భావములు తెలుపబడును.
సంతానపులము 1-0-0 } 20శతము వాయు
పూర్వాభావము 5-0-0 } 10-0-0.
కార్యసిద్ధిప్రశ్న, ముహూర్తము, వాస్తువీతి
వేరుధర్మ, సరియగుజన్మకాలమును వ్రాయును

జ్యోతిష కార్యాలయము

28, కొల్లావారి అగ్రహారం,

241

రాయపురం, మదరాసు.

చరరా పండుగకుగాను బహుమతి.

దవనకొడి చీరలు రూ. 1-14-0

చంద్ర సాగరై. 18 మూలము నాగరికము గలవి.

ఈక్రొత్తకము చీరలు
మేలైన మట్టులో సాగరై
రంగులూ పూలువేసిమట్టు
రమణీయమైన అంచు కట్టి
యున్నవి. ఇది చూచుటకు
అందముగాను ధర్మ సరస
ముగా నుండును. రంగులు
మాత్రపు ఈచీరల పండుగ
దినములలో ధరించిన ఎడల
చూచు ప్రతివారు తెప్పించి
యిచ్చుని వేడుకొందురు.

చీర 1-కి రూ. 1-14-0 వి. పి. చార్జి 0-5-0

బొంబాయి పాలామణి చీరలు .1-కి రూ. 2-4-0.

257] గోవాజ్ఞాన చీర 1-కి రూ. 4-4-0.

పియర్ వాచ్ కంపెనీ, 5 ఇరుళప్పన్ వీధి, మద్రాస్.

చిన్న పురుగులు

పెద్ద పెద్ద బట్టతలను జేయును.

చూడు, బోడి యగుట, వెండుకలూడుట,
పుర్రెపై జల, అన్నియు చూడుపురుగుల వలన
గలుగును.

చాతకులా! ఈపురుగుల రేయింబవళ్లు, విధివిరా
మములేక మీరు పనిచేసినచో మీరొక్క ములలోని శేల

కొట్టెల బంగారుతోనింపబడి యుండును.

తీరిక లేక పనిచేయుచుండు ఈ మందు

పురుగులను, అతివ్యాప్తికయి వేరొందిన

తేనెటీగ సమాకాశిగా నుండదగినబంటు.

చుండు ఆంభుమయినవెంట నే నిరో

ధక నిర్బంధద్రవ్యముల నుపయోగింపక

పువ్వువీరినచిరకాలముననే బట్టతల

నారితో సహాధ్యాయ గావలసివచ్చును.

కావున ఇట్టి పరమశత్రువును

“కామినియా నూనె”

సహాయమున సంహరింపును. చుండును

బోగొట్టును. వెండుకలను రాలివేయును. పుర్రెచుండును

బోగొట్టును. అలకట్టుకు పరిమళ సుగంధద్రవ్యము.

ఈరీతిని, కలు నూనెలను తియ్యగ చేయువారి మోస
మున పడకును.

నెల బుడ్డి 1-కి రూ. 1—0—0 వి. పి. రూ. 0—4—0

3-కి రూ. 2—10—0 వి. పి. రూ. 0—7—0

ఉచితము.

ఈ సుగుణముల ఋజువు పరచుటకయి, అర్థశాస్త్రీ
పంపుకొనువారికెల్ల ఒకసారి వాసుకొనుటకు సరిపోవునంత

పూస గల పీసా శాస్త్రముగ బంపబడును.

నాలు ఏకెంట్లు:—
ఆంగ్ల యిండియన్ డ్రగ్ అండుకెమికల్ కంపెనీ,
నెం 155, జుమ్మామసీదువీధి, బొంబాయి.

ఆంధ్రవారి

ఆంధ్రోద్యమవ్యాప్తి కిది తరుణమా?

ఆంధ్రదేశమునందు నూతనప్రబోధము గలిగించి దేశము
నంతను నుజ్జూత అొగించుచున్న ఆంధ్రోద్యమ మితరుణమున
జననమొంది వ్యాప్తముగాంచుటకు గారణము. అరయుట చరిత్ర
కారుల ముఖ్యకర్తవ్యము. కారణములేక కార్యముద్భవించ
దనుట తప్పు. సిద్ధాంతమునకు మూలనూత్రము. ఆంధ్రదేశచరిత్ర
యందు గత యేబది సం॥లలో గలిగిన మార్పులను గమనించిన
ఆంధ్రోద్యమ మితరుణముం దేశకారణమున మొలకయెత్తెనో,
గ్రహించుట సులభసాధ్యము.

ఆంగ్లేయ నాగరికత వ్యామోహమున బడియున్న
మానవుల స్వదేశముపై మరల్చుగ, నూతనవ్యక్తిత్వ ముద్భవించెను.
స్వదేశ పరిశ్రమ లన్నియు నశించుచున్నవని కనుగొని.
ఒకనంక దేశమున కనువుగాని విద్యను నేర్చుకొని, దేశ హిత
కరమగు విద్య నడుగంటజేసితి మని పరితపించిరి. వెంటనే
స్వదేశ పరిశ్రమలు తలయెత్తెను. జాతీయ కళాశాలలు విల
సిల్లెను. హైందవ నాగరికతయందు గౌరవభావ ముదయించెను.
నూతన జాతీయభావము హిందూదేశమందెద్దబడినది.
ఆంధ్రదేశము జాతీయోద్యమములో సాగొన్నది. ఆంధ్రదేశ
ములో స్వదేశ పరిశ్రమలు తలయెత్తినవి. ఆంధ్రజాతీయ కళా
శాల విలసిల్లెనది. కర్మాగారములు నిర్మింపబడినవి. ఆంధ్ర
దేశము గూడ “కంఠేమాతర” ధ్వనులతో నిండిపోయినది.

ఆంధ్రోద్యమము జాతీయోద్యమమునకు బలమగుచునది.
జాతీయోద్యమమును వెంపొందించి, దృఢమగు హైందవ
జాతీయ నిర్మించుటకు ఆంధ్రోద్యమము జనించినది. జాతీయో
ద్యమముచే, పవిత్రము చేయబడిన స్థితిగతుల నాధారపరచు
కొని, ఆంధ్రోద్యమము జనుల మనముల నాకర్షించి వ్యాప్తిని
గాంచినది. ఆంధ్రదేశమునందే గాక, హిందూదేశ మంతట
గూడ ఆంధ్రోద్యమ సూత్రములయందలి సత్యమును క్రమ
క్రమముగ గ్రహింపుచున్నారు. ఆంధ్రోద్యమము జన్మించుట
కిదియే మంచితరుణము. అయ్యది దేశభావలనై జాతీయోక్త
ననోద్యమిని నిలిపినది. ఆంధ్రులలో హిందూదేశముపై ప్రేమ
యే గాక, ఆంధ్రదేశముపై ఆంధ్రసంఘముపై, ఆంధ్రభావపై
ఆంధ్రవాజ్మయముపై, ప్రీతిని పురిగొల్పినది. ఆంధ్రులయంద
దాత్యగౌరవమును కలిగించినది. ఆంధ్రోద్యమవ్యాప్తి కింత
కన్నను మంచితరుణము వొఱకునా?—దేశభిమాని.

దీపావళి భిక్షు.

స్వదేశోద్యమము విజృంభించినప్పటి నుండియు దీపా
వళిపండుగదినమున వివిధగ్రామములయందు, దేశసేవకులును,
విద్యార్థులును గలసి, గడప గడపకుబోయి దేశారాధన నూర
కముగ విరాళములను కైకొనుట చూచార మైనది. ఈవిధముగ
వసూలైన సామ్యము గొందరు స్వగ్రామములలో పాఠశాలల
వైనను, పఠశాలయముల వైనను, గొందఱు నిమ్మజాతుల్లిధ
రణమునకును, గొందఱు మద్రాసులోని ఇండస్ట్రియల్ సంఘ
మునకు బంపుచున్నారు. ఈసామ్యమును బందరులోని ఆంధ్ర
జాతీయకళాశాలను ఒకభాగస్వామిగ కైకొనుటని బ్రాధించు
చున్నారు. ఆంధ్రజాతీయకళాశాల ఆంధ్రుల దేశభక్తి
యందు ప్రభవించి, దేశభక్తిచేతనే పోషింపబడుచున్నది.
ప్రతిగ్రామములోను నివిధముగనే పాఠశాలయో, ఏసంఘమో
స్థాపింపబడి దేశహిత కార్యముల నాచరించుచున్నవి. స్వగ్రా
మములందలి సంఘములను బోషించుకొనుట యెవరికైనను ప్రభు
కర్తవ్యము. కాని యావదాంధ్రపండుగమునకును సంబంధిం
చిన ఆంధ్రజాతీయకళాశాలకుకూడ నొక నూలుపోగు నర్పిం
చుటవలన, జాతీయభావము నెక్కువగ గ్రోలినవారగుదురు.
ఆంధ్రజాతీయకళాశాల హామణినిమిత్తము సంవత్సరమునకు
గూడవేలరూప్యమును కావలసి యున్నది. ఎన్ని బిందువులలో కల
సినగాని, ఎన్ని విరాళములలో గూడినగాని, ఎన్ని హస్తములలో
చాచినగాని, ఎన్ని హృదయములలో గరిగినగాని, కళాశాలపో
షణము సాధ్యముకాదు. ప్రతిగ్రామమునందు దేశభక్తుడ
యము నాకాంక్షించుచున్న దరుణయస్కులు గలరు. వారె
ల్లరు దీపావళినాడు తల్లికొఱకు, తమ మృదుకాస్తవల్లకము
లనుజూచి, భవతీ భిక్షాంజనేయమును, మాతృకీర్తనము గావించి
చెదరుగాక! గృహములను బావన మొనర్చుచున్న సతీమ
త్వములు, అమ్మలకమ్మయగు దేశభవనికి ఆనాడు, కానుకల

నర్పించెదరుగాక! అమ్మమాట నెవరు మఱువగలరు? పతికిన
పాదును, వినినవారును, అడిగినవారును, ఇచ్చినవారును కూడ
ధన్యులగుదురుకదా.—కృష్ణాపత్రిక.

స్వరాజ్యము.

స్వరాజ్య విషయము అనిబిజంటముగా రుపక్రమిం
చిన నాటమండి హైందవులలో నొకవిధమగు నూతనోత్సాహ
మంతరించినది. స్వరాజ్యము లభించినచో మంచిదే యనువారు
చాలమంది యున్నారగాని లభింపజేయుటకు దగిన ప్రయత్న
ములు సలుపువా రల్పసంఖ్యాకులు. విద్యావంతులలో జాల
మంది స్వతంత్రవ్యక్తి లేనివారుగ నుండుట చేతను, ఉన్న
వారు సంయతము ప్రభుత్వోద్యోగియులకు వెఱచువా రుండుట
చేతను ఇంకను గావలసినంత యాందోళనము జరుగలేదు.

ఆంధ్రదేశమున బదునొకండు మండలములు కలవు.
ఒక్కొక్క మండలమున నెన్నితాలూకా పట్టణములుండునో
యన్ని శాఖాసంఘములయంద సభను పక్షమున నుండవలసినది.
ముఖ్యములయిన పల్లెయందు సంయతము స్వరాజ్యకాంక్ష
వ్యాపించి ప్రజల నెల్ల నేకీభవించజేయవలసిన యిక్కాలమందు
నాంధ్రదేశమున స్వరాజ్యశాఖాసమితుల సంఖ్య పండెండు
కన్న మించలేదన్న బ్రతియాంధ్రునకును సిగ్గుగాదా? ఆంధ్ర
మండలములలో నుత్తర సర్కారులు ప్రతివిషయమునను
ముందునిలిచి యున్నవి. సమితులసంఖ్యల గూడ నుత్తరమండ
లము నందే యెక్కువ. అయినను బ్రస్తుతము గల సంఖ్య
తృప్తికర మయినది కాదు. ఇంకను బెక్కుపట్టణములయంద
దివోలి యెత్తుకొనబడలేదు. చీరుతులయను నొకపల్లెయందు
సంయతమొక శాఖాసమితి యేర్పడియుండుట నయినజూచి
పట్టణవాసులు మేల్కొందురు గాక యని కోరుచున్నాము.
ఒంగోలు శాఖవాసు చెంతనుండు గ్రామవాస్తవ్యుల బ్రహ్
ధించు చుండుట యెంతయు నానందదాయకము. శ్రీయుత.
గౌ. అమంచగ కృష్ణరావుగారుండు నెల్లూరు పురమింకను
గాఢనిద్రలో దగుల్కూనియుండుట దుఃఖమును గలిగించుచున్న
యది. దక్కిణపుజిల్లాలలో జిత్తూరుజిల్లా యందు మాత్రము
రెండు సమితులు గలవు. కడప, కర్నూలు, బళ్ళారి, అనంత
పురము జిల్లాలలో నొక్కటేనియు నుదయింప కున్న యది.
ఈవిషయమును చెప్పకొనుటకే నోరాడవచ్చును. మా మండ
లములలోని నాయకుల కింతటి యనుత్సాహము జనించుటకు
పాటువేదియో తెలియరాకున్నయది.

స్వరాజ్యకాంక్ష వ్యాయ బద్ధమయిన దనియు రాజ్యద్రో
హమనునది యనుమంతయిన సంకులేదనియు నూరక లేనిపోని
యనుమానముల మనమునందెదిగొని మండలాధి కారులకు
జంకి మాతృసేన విడనాడుట సమర్థులౌట లక్షణము గాద
నియు మాసోదరులకెల్ల గెల్లి చెప్పుచున్నారము. ఆంధ్రమండ
లములలోని శాఖాసంఘము లన్నింటి నొకగ్రూపున జేర్చిన
బాగుండును. అందఱును సమావేశమున చేయదగిన కార్యము
లలోనించి కార్యదీక్షబూనుట యుక్తము.—ఆంధ్రచంద్రిక.

దీపావళి పండుగ బహుమతి

మంచినయము! వేసవేలు ఖర్చుపడినది!! వెనుక దొరకవు!!!

2 పంచలు కొనువారికి అత్తలాభాటమున కోర్కెని
కోడండ్రప్రలాపము అను గ్రంథముకటి ఇనాము.

మేలైన జపాక పట్టుపందలు.

అనేకపంచలు ఖర్చుపడినందున
ప్రస్తుతము ధరలు తగ్గించియున్నాము.
వాచకులారా! శృంగారమున్న
నాగరికతయన్న గల మేలైన అసర్
పట్టుపంచలు పండుగదినముల ఆనంద
ముకొరకు తెప్పించి వికయించుచు
న్నాము. ఇందులో ఎరుపు, పచ్చ,
ఆకుపచ్చ, రోజా, మేపు వర్నం,

ఇత్యాది రంగులు గలవి. శ్లాఘనీయమైనవి, త్వరపడుదు.
5శ్లమూరనిడివిన్ని 2శ్లమూర వెడల్పుగల పట్టుపంచె 1-కి 2-0-0

పంచ 1కి తపాల ఖర్చులు. 0-4-0

రాజలక్ష్మీ కంపెనీ

* రి, కందప్ప మొదలి వీధి, తిరువల్లి క్షేత్ర మదరాసు.

పరిషత్పత్రిక

పత్రికా కార్యనిర్వహణము.

IV

ఇది కొన్ని దినములు త్రైమాసికముగ బయలుదేరినది. ఇప్పుడు మాసిక మైనది. ఇందు ప్రచురింపబడుచున్న వ్యాసములు సంవత్సరార్థము వారు చదివినవియు చదువగా మిగిలినవియు, చదివినవనకొననివియును, త్రైమాసికమయి యుండినప్పు డిట్టి వ్యాసములే కొన్ని మిగిలిపోయెడివిగాని మాసికమయిన తరువాత పూర్వగ్రంథములుగూడ కొన్ని జేయవలసివచ్చినవి. అచ్చటచ్చట విడివ్యాసములును స్వల్పముగ నున్నవి. కాని మొత్తముమీద చూచినప్పుడు పూర్వోదాహృతములే హెచ్చుగనున్నట్లు చెప్పవలెను. పరిషత్తునకు భాండాగారమని యొకభాగ మున్నది. అందు పుస్తకములపేరును, అందలి పద్యము లొకటికొకటియును, కవి నామము దొరికిన నదియును పడుచున్నది. ఇంతకన్న వేరేమియును ఈ పత్రికయందు లేదని చెప్పవచ్చును.

ఇందు వత్సరార్థమునాడు వ్రాయించెను వ్యాసములెట్టివియో వెనుకటి వ్యాసముననే పేర్కొనబడియును. అయ్యది సాంవత్సరార్థము చరిత్రయని యేటేట నొక సంపుటము ముద్రింపక ఈచరిత్ర చర్చణమును ఈపత్రికేమణియును పత్రికయందే యేల ముద్రించవలయునో తెలియ వున్నది. పారిశ్రామికసభ మున్న గుఱవి వత్సరార్థమున వ్యాసములు వ్రాయించి చదివించుట గలదు. వారందరును వ్యాసముల నొక గ్రంథమున బ్రచురించి ప్రకటించుట గలదు. ప్రతి మండల సభయందు అట్లే చేయుచున్నది. కృష్ణమండలసభకు పూర్వము కృష్ణపత్రిక యుండెడిది. వారును మండలసభావిషయములను వేరుగను పత్రికా విషయములు వేరుగను ప్రకటించెడివారు. పరిషత్పత్రిక రీతియే వారు నవలంబించి యుండిన మరియొక జోలికిపోకుండ సంవత్సర సభయందలి వ్యాసము లెల్ల వారు సంవత్సరమువరకును పత్రికలో ప్రకటించుచునే యుండవచ్చునో? దానికి ప్రత్యేకముగ పత్రికాధిపతియని యొక రుండవక్కరలేదు. అచ్చుపత్రికముల సరిజూచు వారుండిన జాలును. ఆంధ్రపత్రిక తన దినపత్రికయును వారి పత్రికయునుగాక సంవత్సరాదిసంచి యొకటికూడప్రకటించుచున్నది. దానికి డబ్బుకూడ నిచ్చి వ్యాసములు వ్రాయించుచున్నది. ఈ పత్రికలకును, సభలకును, ఎందుల కీ పెరిగి మాపత్రికా కార్యనిర్వహణకు రీతి ననుసరించిన కార్యమంతయులభ్యుగ గడచిపోవును. డబ్బుదండుగ లేదు. ఆ పరిశ్రమ ప్రత్యేకముగ నున్నోగియులును పెట్టనక్కరలేదు. ఆచ్యుతత సమాజమువారు వైదికపత్రికయని యొక పత్రిక ప్రకటించుచున్నారు. వారును సంవత్సరగ్రాసము నొక్కసారిగ ప్రోగు చేసికొని సంవత్సరమును ముగియుండి నచులుచున్నట్లు కనుపట్టదు.

పరిషత్తునకు భాండాగార మనుపేర నెలకు నాలుకేసి పుస్తకముల సమాచార ప్రకటన యేల? అముద్రితగ్రంథముల పత్రికయందే ప్రకటించవలె? అని నేరుగ పుస్తకములు గట్టియొకటి ధనసంపాదనము నేర్చుటకా? ఆంధ్రభాషావ్యాప్తి కేవల శైశవప్రాముఖ్యమున నున్న పృథుకు దోయులు గ్రంథప్రకటనము లేమియోయెరుగక గ్రంథపతనమన నేమియో యెరుగకయున్న దినములలో దానికి మార్గదర్శకుడై యసహాయముగ ప్రవర్తించువాడు కందుకూరి వీరేశలింగము పంతులుగారు నడవిన చింతామణి పత్రికవంటి పత్రికయా పరిషత్తు వారి దినముల ప్రకటించవలసినది. నెల్లూరునుండి పూర్వము ప్రకటించబడుచుండిన అముద్రిత గ్రంథ చింతామణియందు బహులు దేరిన వ్యాసములనంటివైనను వ్యాసములు విశేషముగ లేనే! గ్రంథములప్రకటనకు నేడెన్నియో ప్రకటన నిలయులును బయలుదేరినవి. ఈయముద్రిత గ్రంథములు వారికిచ్చిన వారింకంటె నెంతయో చక్కగ ముద్రించి యెక్కువవ్యాప్తము చేయగలరు. వారికాగ్రంథముల ప్రకటించ స్వాతిశ్రయమేల యియ్యరాదు? పరిషత్తునకు భాండాగారము! దీనివంటిది దొరతనమువారు వత్సరమున కొకసారి పుస్తకముల పట్టికయొకటి ప్రకటించి దేశమునందు భాషాభిమానుల కందరికిను బంపుచున్నారు. అట్లేల నీరును పరిషత్తునందలి పుస్తకముల పట్టికయని యొక్కసారిగ ప్రకటించవలెను! వీరియొద్దవా పుస్తకములు కుప్ప శెప్పలుగ లేవు. రెండుమాసములు నలుగురు దుగురు పండితులను పెట్టికవారు గ్రంథములపేర్లును తత్సారాంశములునుగూడ వ్రాసి ముద్రాయంత్రమున కంధిచ్చియుండు రో? పరిషత్తుభ్యులకేల యింకొక? అందుసభ్యత్వమున కాంచినందునకా?

దేశమున వ్యాసములు వ్రాయువారు కరవుకాలేదు? ఆంధ్రమునం దభిమానము చూపుచున్న ఆంధ్రీయ విద్యాపాఠశాలలు దేశమున లేకపోలేదు. అట్టివారిక్కలైన పరిషత్తు పత్రికను నిర్వహణకులగు దొరకలేదు. ఒకరిచే ననుపబడుచు చేతిసాము అభయమునెలకొక సమానము చొప్పున దండుగ బెట్టుకొనుచు పనిచేయుచున్న ఆంధ్రపత్రిక యంతోమంది పత్రికానిర్వహణకులను సంపాదించ గలిగినది? ఈపరిషత్తు వారికేల యట్టివారు లభ్యము కాలెలో తెలియ వున్నది. పరిషత్తువంటి దేశహితైకసభ నాధుడు లేని రాష్ట్రమునలేనందుట దేశమునకుగాని అందుచేరియుండు సభ్యులకుగాని ప్రతిష్ఠ కాదు.

ఈ పత్రికయైన సకాలమున వెలువడిన కొంత మేలుగ నుండెడిది. అదియును సంప్రాప్త మగుట లేదు. ఇట్టి వింత వ్యాసములును విషయములును గలుగుటలుగల మాసపత్రిక నాలుకేసి అయిదేసి నెలలు గడచిన తరువాత నెప్పుడో యొకసారి దర్శనమిచ్చుట యేమిధర్మము. రెండేసి మూడేసి మాసములది గలిగి యొకటిగా ముద్రించుటయును ఇట్టిసభ చేయతగిన పనికాదు. నేడు వైశాఖ మాససంచిక వచ్చినది. ఈ యాలగ్యమున కేమి కారణమో తెలియదు. వ్యాసములుపాత వేయున్నవి. గ్రంథములుపాతవే? పనిచేయువారు లేకుండనలె అందుకను ధనలోపమని చెప్పటకు వలనుపడదు. ధనము నిలువదు యున్నది.

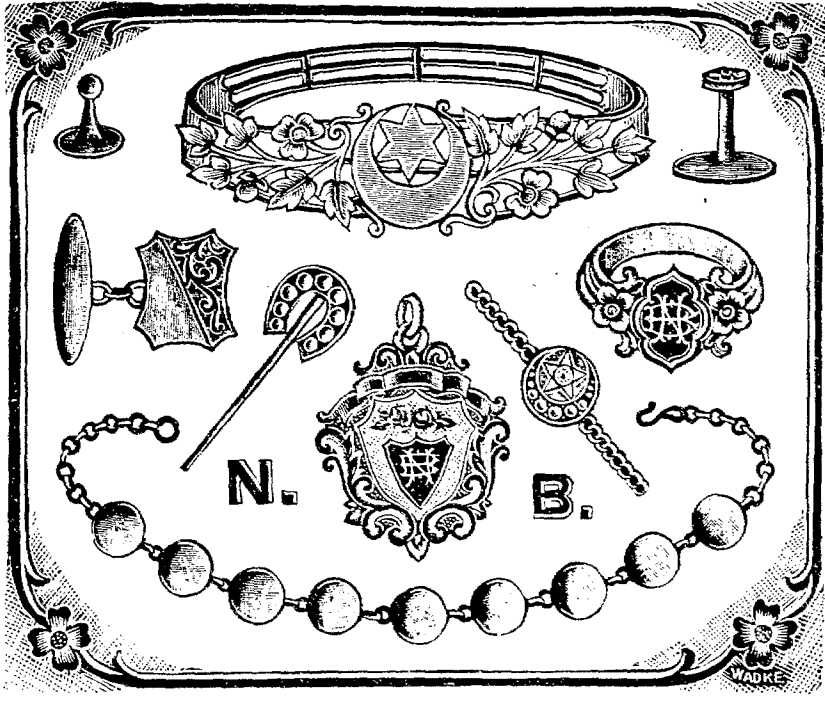
కార్యనిర్వహణకుల లోపమని చెప్పక తప్పదు. అట్టి కార్యనిర్వహణకత్వ లోపమేల కలుగవలయును. ఈమాత్రపు కార్యమును పరిషత్తువంటి మహాసంఘము సంవత్సరముల కైనను తీర్చుటకు బ్రయత్నింపవలదా? అప్పుడప్పు డొక్కరి యాజమాన్యము క్రిందనే బ్రచురింపబడు పత్రికలు సకాలమున వెలువడక వెనుకపడుట చూచినాము. వారు కొంతకాలమున కా యాక్రమమును దొలగించి యంతటినుండి సక్రమముగ ప్రచురించుటగలదు, దీని కట్టిభాగ్యమైనను పట్టెడికాదు.

ఈ యప్రకమప్రకటనమున వార్షికార్థము వృత్తాంతములు మున్నగునవి ముందు జరిగినవి వెనుక నెలలో బడుచున్నవి. పరిషత్తుపత్రిక వంటిపత్రికకు వ్రాయించు విషయములు పరిశోధనాసంబంధములగు వ్యాసము లుండవలయును. వాఙ్మయ మిదిగదా త్రొక్కిచూడని మార్గములు త్రొక్కవలయును. మార్గదర్శకములగు వ్యాసములు బయలుదేరవల

యును. వాఙ్మయమున కభివృద్ధియగు మార్గములు చూపవలయును. ఇట్టి వ్యాసములు గ్రంథములు పోటీలు పెట్టి వ్రాయించవలయును. వారికి ధన మియవలయును. బ్రాహ్మణా బ్రాహ్మణపక్షపాతములును నియోగివైదిక పక్షపాతములును విడచి నిష్పక్షపాతముగ విమర్శింపవలయును. కేవలమును ఆశ్రీతులును స్తోత్రపాఠములు మాత్రమే పత్రికాకారములుగ నుండరాదు. మనుష్యులపేరు ప్రతిష్ఠలను బట్టియే గుణాగుణ నిష్ఠయును నేయరాదు. విషయపారిశుధ్యము లేని కేవల భాషాపారిశుధ్యమునకు మాత్రమే ప్రాశస్త్య మియరాదు. నెద్దనెద్ద పేరులవారు చాలమంది యిప్పుడు విషయము నెరుంగనివారుగ నున్నారు. విషయము నెరుగనివారు భాషాసంస్కారము లేనివారుగ నున్నారు. ఎట్టివారు వ్రాసినను రెండింటిని గూడ అభివృద్ధిలోనికి కచ్చుమార్గములు గలవియే చూచి మరి బ్రచురింపవలయును. చరిత్రచర్చణయు కూడదు. భాషాంతరీ కరణములు పనికిరావు. ఇతర భాష లభివృద్ధిలోనికి వచ్చినవార్లము లన్వేషించి ఆచార్యముల నడువవలయును. చచ్చు గ్రంథముల నిష్ఠయుముగ విమర్శింపవలయును. అల్ల హావాదునందు సంస్కృత భాషావిషయమున పాణినిను సంఘమువారు ఆంధ్రీయభాషయందు సంస్కృతశాస్త్రముల బ్రచురించు మార్గమున ఆంధ్రమున శాస్త్రములు బయలుదేరు మార్గములు చూడవలయును. అవి సుగమములుగానుండు లే న్నరయవలయును. దాని కనువగు నుపసంఘములు బయలుదేరి పనిచేయవలయును. మోయరానిభారము నొక్కరే మోయ నెంచరాదు. అంతగౌరవమును మనకే యుండుననుకొనరాదు. ఇట్టి విషయముల సభికార గౌరవముంతగా ప్రయోజనకారిగా నేరదు. ధనసంపాదనకు మాత్రమే యది యుపయోక్తముగా నుండును. ధన మున్నపుడు దానిని యోగ్యముగ వెచ్చింపవలయును.

పరిషత్తువంటి మహాసంఘము వాఙ్మయ ప్రపంచమునంతను కట్టుచేయవలయును. వారి కెయ్యది యుపయోక్త మార్గమో దానిని చేసిచూపవలెను. వారిచేత చేయింపవలెను. దేశమున భేదాభిప్రాయములు ప్రబలినపుడు; విద్వత్సమ్మేళనముల సమకూర్చి బహుజనాభిప్రాయమును సంపాదించవలయును. భాషావిషయమున దొరతనమువారు చేయు సకార్యముల దొలగింప వూరవలయును. అందుకు తగిన పండితుల యాస సంఘముల నియమింపవలయు. అముద్రిత గ్రంథములు చుంచి చుంచించి ప్రకటనయగుమార్గము చూడవలయు. తాము స్వయముగ ప్రకటించ నక్కరలేదు. వానిని ప్రకటించ వర్తమలైన గ్రంథముల నిష్ఠయించి ప్రకటనాలయములు కొనసగిన వారు వారిని బ్రకటించి వ్యాప్తము చేయుదురు. దానివలన ధనము సంపాదించ నానవడరాదు. ఇంక నైనను పరిషత్తు తనపత్రికను సకాలమున వెలువరించి దేశమున కుప్రయోగమగు తెన్నున బెద్దల యుపదేశమును బొంది యుపమార్గమున బోనడవకొనుగాక యిది కొరుచున్నాడను.

తల్లాప్రగడ సూర్యనారాయణ రావు.

నరోత్తందాస్ భాక
నగల వస్త్రములు
బొంబాయి నెంబరు. 2
నవీననాగరికపు నాణ్యమైన
నగలు ఎప్పుడును తయారుగా నుం
డును. ధనము చాల సరసముగా
నుండును. సంతోషము సంతృప్తి
యొ నుచ్చును.
స్వర్ణహారములు ఇంగ్లీషులో
జరుపబడవలెను. [284]
ఆర్డరు మీ. పి. ద్వారా పంపబడును.

ఎందుకునీవు ఈకనుపు కాలములో ప్రియునుగ కొంతకేసాలకై వెళ్లవలెను? మావద్దనున్న పేనాచాలామంచిది.

ది వెర్నెక్సు ఫౌంటెను పేనా

14 వ వన్నె కోట్ల బంగారపు పాణిగలదు. వెల. రూ. 1
దీనిలో వ్రాయువానికి చక్కని వ్రాబడుదుగును. వ్రాతయందు కష్టముండదు. ఒకతడవ విరాళోనింపిన వెయ్యి
మాటలు వ్రాయును. ఏసిరాపోసి ఎవరువ్రాసినను వ్రాయుచున్నను. మీకు పంపకమున్నే ప్రతికలమును పరిగ్రహించును.
ఎమ్. ఆర్. అందు కంపెనీ ఎన్.ఎస్. నే. మదరాసు.

సకలవృత్తిక విషనంజీవిని

సూర్యుని వాయుల బహుముతి.

భాగ్యతో నమ్మివారు! సుఖముగఁ బోదురు !!

ఈ మఁదు ఇతియల మాయ
మందు వంటిదిగాదు. ఉపయో
గించినదే తప్పక మఱయు బా
ధయు తీరును. ఇది తేలువాదకే
గాక, ఎలక, కుక్క, నందగ
బు మొదలగు జంతువుల విషము
లకు ఉపయోగించును. ఈ మం
దుచే తేలువాద నివర్తింపకున్న
మందు క్రయముతో సూర్యుని

పాయ లియ్యగలము. వెల సులభము
2 సీసాలుగల ప్యాకెట్టు 1.5 రూ. పోస్టేజీ అణాలు.
ఒక టేజడవ 2 ప్యాకెట్టు తెప్పించుకొన్న పోస్టేజీ కు చిత్రం
ఒకడణక ప్యాకెట్టు పోస్టేజీతో యు. 5-0-0.
1-8-0 వెలగల ఛాక్ సులర్ పాక్ సుల్ పేనా ఉచితము.
జి. నీవాగారు మొదలయ్యారు
కొండుప్ప మొదలవీధి, తిలలిక్కేణి, మద్రాస్.

మాడుచీరలు తీయువారికి 5 సంవత్సరము గారంటీగల
గడియారము ఒకటి బహుముతి ఇయ్యబడును.
మందు వెల రూ. 7-8-0 ఇప్పటివెల రూ. 5-8-0
16 మాస నిడుపుము 2½ మాస వెడల్పుకలది.
గోనాకోవాన్ ఇమిటేషన్ వస్తుచీర
దీపానక పండుగనకు మాత్రము రూ. 5-8-0 కు ఇయ్యబడును.

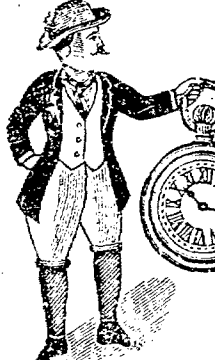
దీనిలో, గోను, పచ్చ, ఎర్ర,
నీలము, ఇంక అనేక రకములు కలవు. కా
చలమువారు యే రకములో కావలయు
నో తేట గావాలి తెప్పించుకొనవచ్చును.
మాడుచీరలవై ఆర్డరులన్నియు హెడ్డా
ఫీసుకు పంపవలయును. 1. చీర తీయు
వారికి ధన రూ. 5-8-0 పి. పి. చార్జి
అణాలు 0.5-0. 2. దీనిల తీయువారికి
1 చేతికడకు పి. పి. చార్జి ఇనాముగా
పంపబడును.

బొంది తగ్గిను:— సర్వజనానుకూలన్, జలభివ్యాపా
పాతచాకల పేట పోస్టు, మదరాసు.
హెడ్డాకపీసు:— ఎన్. వి. రాబిన్ సన్ ఆంధ్రకంఠెని,
సింగురప్పంట్లు, రాయపురంపాస్టు, చెన్నపట్టణం.

లేడిను పాకెట్టు లీవరు

గడియారము 1-12-0.

ఇదివరలో వికృ
యించినది రూ. 3 14-0
ఇంతిఎక్కువ క్రియగల
గడియారమును మాకం
పెని పేరు ప్రఖ్యాతి
చేయవలెనని ఈ వెల
ఆఖరులోగ తెప్పించు
కొనువారికి రూ. 1-12-0
లకేయివ్వబడును. ఈగడి
యారము చూపుకు సాగ
సుగా నుండును.

ఇతర కంపెనీలలో ఇంతి తక్కువ వెలకు దొరకదు.
5 సంవత్సరములకు గ్యారంటీ ఇయ్యబడును.
వి. ఎ. ఎస్. పాణి
నాహుకారుపేట, మదరాసు.
257

కవిత్వతత్వవిచారము.

(Principles of Telugu Poetry)

ప్రంథక ర్త: క. రామలింగారెడ్డిగారు ఎం. ఏ.,
అచ్చుకొత్తరకము. వెల రూ. 1-8-0.
చిరునామా:— హెచ్. వి. కృష్ణ & కో
పల్లిమింగు ఏజెంట్లు,
267 చింతాడిపేట, మదరాసు

జీర్ణదనాయకము:— ఈమాత్రలను సేవించుట
నలన అన్య ను కచనముగను జీర్ణోశము బాగా
కుగి ర. నావము క్రమముగ గలుగును మలబద్ధ
ము మానును. 25మాత్రల దల్లి 1-4 రూ. 1-4
అన్యతాంజనంజీవో, మదరాసు.

సూర్యమండలము

నవీనసిద్ధాంతములు

దుర్బిరీక్ష మైన ప్రభతో నభోమాన్దంబున యనుదినం
బును అపరిమిత వేగముతో రథారూఢుడై బోవు దివాకరుండు
సకల యుగములందును, సకల జీవములందును మానవుని
విస్మయగోచరముల పొందుచున్నాడు. కొన్ని దేశములు
“సూర్యారాధనే మతముగా నైకొనినవిగలవు. కన్నట్లు సకల
ప్రకృతికి నాధారభూతుండగు నా భగవంతుండే, యశులిత
ప్రభావకాంతి తేజోమయుండగు నినుండుకానోపు” నని
సూర్యుని దేవునిగా నైకొని ఆరాధించువారు తక్కిన మత
స్థులవలె సంత వెట్టివారు గారు. నవీనశాస్త్రజ్ఞు లీలోక రక్ష
ణనై సూర్యుండల మానశ్శక్తిమనియు, అదిలేనియెడల లోక
నాశము ప్రవసనియు, సకల “క్రియాశక్తి” కిని సూర్యుడే
ఆకరమనియు స్థిరపరిచిరి. ప్రపంచ నుండలి ప్రతివిన్న పనియు
మొక్కలు మొలచుటనుండి మానవశక్తి భువకార్యముల వరకు
సూర్యమండలమునుండి తేజోహాసముగ నునభూతలమునకు
నచ్చు క్రియాశక్తియే ఆధారభూతముగ గలిగియున్న దట!
ఇట్టియెడ ప్రతిద్విజునకు నిత్యకర్మగా విధింపబడిన సంధ్యా
వందనమంతయు ఎట్టి మహా సంత్ర మో చెప్పక చెప్ప
వచ్చును. నవశాస్త్ర మిప్పుడప్పు డేమహామంత్ర యథాశక్తిమును
స్థిరపరుచుచున్నది. ఇట్టియెడ నునవారే దాని హాసించుట,
నూనాభిమాన హింసలై తమ మేలు తా మెరుగుతుండ నున్నా
రని విశేషమాచుచున్నది.

నవీనంబు పదావైజయెట్టిది? ఉష్ణోగ్రత ఎంత?
ఎంతమాత్రమున నున్నది? ఎట్లు ఇంత క్రియాశక్తి నిచ్చు
చున్నది? ఎప్పటికయిన శక్తి తగ్గి తేజోహీన మవునా? ఈ
సంగతులన్నియు తెలిసికొనవలసినవే. పరిశోధనా సౌలభ్యము
కొరకు, సకలజేత సిద్ధాంతులయొక్కయు, “రవిపరిశోధన
సంఘముకట్టి ఏర్పరుచబడినది. ఈసంఘమువలని లాభములు
రెండుగలవు. 1. చేసినపనియే మరలి చేయుట, కనుగొనవే
మరలి కనుగొనుట తటస్థించదు. ఎవరు ఏసంగతి కనిబెట్టినను
తక్కినవారి కందరికిని తెలియును. అందుచే వృధాప్రయాసము
లేక పరిశోధన అభివృద్ధి పొందును. 2. సంఘబలమిహుడ గలు
గును. నిర్వాకాంశుల సామాన్యనుగుటచే మిలితేని లాభము
కూడ గలదు.

గత పదిసంవత్సరముల లోపుననే “రవి పరిశోధన
మహామంత్రశాల” కూడ Mt, Wilson దగ్గర ఏర్పరుచ
బడినది.

మసిపూసియద్దముతో సూర్యుని చూసినయెడల కాంతి
రంతి మైన బింబము కనబడును. ఈబింబముచుట్టును కించిదగ్గ
రగల తేమోవలయునుగావ నుట్టుముగ గోచరించును. కొన్ని
సమయములందు నల్లనిచుచ్చలు కనబడును. ఒక “సూరదర్శిని”
Telescope, ఉపయోగించినయెడల దర్శనిశక్తి మోచుగు
కొలదిని లోనినచుచ్చలు అధిక నగుచుండును. ఇంతియ గాక
ఉపభాగ మంతయు సరుకాంతిసాపను. అందుదగ్గరను మరి
కొన్ని స్థలములందు కాంతి అధికముగా నుండును. తక్కిన
చోట్ల కాంతి తగ్గియుండును. ఈ పరిశోధన ఎడములేక చేసిన
యెడల ఒకసంగతి తేటపడును. ఈ మచ్చలు సంఖ్యయందును
పరిమితియందును హెచ్చి హెచ్చి 11 సంవత్సరముల కొకమాస
అధిక చతు దశమ పొందుచుండును. ఈసంగతి ఎనుబది సం
వత్సరములక్రిందటనే కనుగొనబడినది.

సూర్యుడు వెలుతురే గాక, మిలితేని ఉష్ణతకూడ మన
కొంగుచున్నాడు.
సూర్యుడు మనకునుండు దూరము 93000000 మైళ్ల
కొమ్మిదికొట్టి ముప్పదిలక్షల మైళ్లు. బింబమధ్యరేఖ పొడవు
865 000 మైళ్లు. భూమధ్యరేఖపొడవు 8000 మైళ్లు. అందుచే
సూర్యుని త్రిదశాపరిమితి చున భూపరిమితికి 1,306,000 రె
ట్లుండును. సూర్యుని పదాధిభావము భూపదాధిభావమునకు
332800 రెట్లు.

భూ పదాధిభావము పానులు 1317-22 నున్నలు)
సూర్య పదాధిభావము పానులు 438-28 నున్నలు) అందుచే
భూతలమందుండు ఆకర్షణ శక్తికి సూర్యోభాగమందుండు
ఆకర్షణ శక్తికి 27 రెట్లు. ఆహేతువు 150 పానులు భూతల
మందు బంధువులైన మనుష్యుడు సూర్య మండలి యందు 2
టన్నుల బరువందు లేన బరువు క్రింద నడిగిచచ్చును.

సూర్యుని ఉష్ణోగ్రత ఎంత? 93,000,000 మైళ్లదూరము
నుండి యంత వేడినిమన కివ్వగలిగిన మండలము ఉపహింపకర్మ
ముగాని ఉష్ణతమ దశలోనుండ వలెను. సాధారణపు కజ్జల
మంట వేడి దగ్గరగ నున్నప్పుడు సహింప లేనిదైనను, కొద్ది
అడుగుల దూరము పోయినతోడనే భాధించనేబాధించదు. ఇది
బట్టిచూడ భువియందు సంభవింపజాలని ఉష్ణదశలో సూర్యు
డుండవలెనని విశేషము.

సూర్యుని ఉష్ణోగ్రత 5860 డిగ్రీలు. ఇది నిష్టయించుట
కనేక మార్గములుగలవు. అందొకమార్గము సులభగ్రాహ్యము.
దర్శికాంతికిని, ఉష్ణోగ్రతకును ఒక సంబంధము గలదు. అది
సంజ్ఞాపాపముగ కాంతి 4 (ఉ) 4 ఒక చతురశ్రతాంశ మీటరు
వైశాల్యమునకు ఒక సెకనుకాలమున సూర్యుడొసంగు నుష్ణత,
ఒక గ్రాము (gramme) జలమందు 1.95 “డిగ్రీలు వేడి పుట్టె
చును. సూర్యుని కేంద్రముగగల్గి 93000000 మైళ్లదూరమున ఒక
మహాగోళ మున్నదని యూహించవలెను. ఆగోళ మధ్యరేఖ
186000,000 మైళ్లుండును. కాన గోళోపరిభాగ వైశాల్యము
తెలియును. 1 చతురశ్రతాంశ మీటరునబడు వేడి తెలియును.
కాన గోళోపరిభాగమందుండు వేడికూడ తెలియును ఇదియే,
సూర్యదర్శికాంతి. కాంతి 4 (ఉ) 4 “ఉష్ణోగ్రత” తెలియ
నగును. ఇట్లు లెక్కకుతేలిన ఉష్ణోగ్రత 5680 డిగ్రీ.

సూర్యుడు నిష్క్రంశక కాంతి దత్తుడు కాకపోవుటచే
ఇంకను అధికముగనే ఉష్ణోగ్రత యుండును. సుమారు 7090
“డిగ్రీ” లుండును. మరియొక అంశ ప్రకారము 12100
డిగ్రీలు. ఈఅంశప్రకారము మనదేహ “ఉష్ణోగ్రత” 98 డిగ్రీలు.
పోత ఇనుము 2000 డిగ్రీలకు కలుగును. Platinum 3200
డిగ్రీలకుకలుగును. ఇంతి ఉష్ణోగ్రతదశలో నుండునపుడు సూర్య
పదార్థము లన్నియు మారుతమారు రూపములనే యుండునని
స్పష్టము. సూర్యకిరణముల వర్షము ఒకటికాదు. అవి అనేక
వర్ణకిరణ మిశ్రమము. వివిధవర్ణ కిరణసంఖ్య సుమారు ఏడవచెప్ప
వచ్చును. సూర్యకిరణముల ఒకపట్టుక (Prism) ద్వారా పం
పిన యెడల ఎదురుగనుండు గోడమీదగాని ఏర్పడిన తెరమీద
గాని చిత్రవర్ణపుంజము కనబడును. దీనినే “కళాపటము”
Spectrum అనియుండును. మరుసగ ఊదా, నీలి, నీలము, ఆకు
పచ్చ, పసుపు, నారంజ, ఎరుపు, ఈరంగులు కాంచ నగును.
ఎచ్చట ఒకవర్ణము మరియొక వర్ణమునకు స్థలమిచ్చునో చెప్ప
బిలుండదు. వర్ణవ్యత్యాసముమట్టుకు స్పష్టముగా నుండును. మే
భుముల బొడచూపు నింద్రధనస్సు ఇట్టికళాపటమే. దీనికూడ
సూర్యకిరణభంగమే కారణము. సూర్యకళాపటము ఒక తెఱ
వొడ ప్రసరింపజేయవచ్చును. దాని గాగ్రుత్తో పరిశోధించిన
యెడల ఎల్లెడలను తేమోరేఖలు కన్పడును. ఇవి అసంఖ్యాక
ములైయుండును. కొన్ని స్థలముల దట్టముగాను కొన్ని పటచ
గాను యుండును. ఈ రేఖాస్థానము సమముగా నిశ్చయింప
వచ్చును. ఒకసాగాయిపిపపు “కళాపటమును” పరిశోధించిన
యెడల అట్లనే రేఖ లగుపడును. విషయందు ఒకపదార్థము
వాయురూపము ధరించి నుండుచున్నయెడల కొన్ని రేఖలు
కాంతివలెనే యుండును. సూర్యకళాపటమందు ఇటు తేమో
రేఖలైయుండును. ఇచ్చట తేమోదశకు కారణమగునది, సారాయి
“కళాపటము”నందు రేఖల కాంతిసంధ్యముగ చేసిన పదార్థ
వాయువే. ఇదిఎట్లు? ఒకచో కాంతిరేఖల నిచ్చుపదార్థవాయువు,
మరియొకచో తేమోరేఖల నిచ్చునా? అని అడగవచ్చును.
సారాయి పిపమునందు ఒక వాయువునుండుచుండ కరణముల
భంగపూర్వము తక్కువ ఉష్ణోగ్రతగలిగిన వాయువు ద్వారా
పంపినయెడల పూర్వపుకాంతిరేఖ లన్నియు తేమోరేఖలుగ
మారును. సూర్యమండలము ఇట్లనేకాంతిబింబము. కాంతిబింబ
మును చుట్టు తేమోరేఖలు, రెండు భాగములుగ నున్నది.
మొదటిదానిని పటగోళ మందును. రెండవది వర్ణగోళము.
వర్ణగోళమందు ఉష్ణతతక్కువ. కరణములు వర్ణగోళమందలి
తక్కువ ఉష్ణతగలవాయువుల ద్వారాపోవును గాన కళాపట
మందలి రేఖలు, మొదలవలెనే తేమోరేఖను పొంది యుండును.
సూర్యకళాపటమందు తేమోదశను పొందిన రేఖలు ఏ పదార్థ
వాయురూపమునలన సారాయి “కళాపటము” నందు కాంతి
దశను పొందునో కనుగొనవచ్చును. దీనినిబట్టి ఆపదార్థవాయువు
రూపము సూర్యునందున్నదని నిశ్చయము. ఇట్లు సుమారు
40 పదార్థములు సూర్యునందు గలనని నిశ్చయింపబడినది.
వర్ణగోళమునందు రెండు ముఖ్యపదార్థములు. అట్లని
(Hydrogen) “Calcium”

గ్రహణకాలమందు సూర్యకళాపటమందలి తేమోరేఖ
లన్నియు తేజోవంతము లగుటబట్టి వర్ణగోళముకూడ పటగో
ళము కన్న తక్కువ ఉష్ణదశలో నుండినను, నుండుచున్న
వాయుమాత్ర సముదాయమే యని తెలియవచ్చును.

సామ్రాజ్య శాసన సభ్యుల విన్నపములు

యుద్ధానంతరపు ఏర్పాట్లు

యుద్ధానంతరము బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమున అన్ని విషయములందును క్రొత్త యేర్పాట్లు చేయుట యవసరముగను. ప్రభుత్వముల ఆశయములందు మార్పులు గలుగుట నిశ్చయము. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములోని భాగమైన హిందూదేశమున యుద్ధమునందు తన పంతు సేవను జేయుచున్నది. క్రొత్త యేర్పాట్ల సందర్భమున హిందూదేశ ప్రభుత్వ విధానాదులందు మార్పులు గలుగవలయునను ఆశ భారతీయులకు నుండుట సహజము. సామ్రాజ్య సేవయందు హిందూదేశమున తనపాలు గొనినందున యుద్ధానంతరము పరిపాలనా విధానాదులందు మార్పులను గోరుటకు భరతవంశమునకును మాత్రు గలుగుచున్నది.

1893 వ సంవత్సరమున ఇండియా చార్టరు చట్టము ఆమలునకువచ్చినది మొదలు 1909 వ సంవత్సరము వరకును ఇండియా దేశపు పరిపాలనము భారతీయేతరులును భారతీయులకు భాగ్యులు కానివారు నగు నిరంకుశాధికారుల వలననే నిర్వహింపబడినది. 1909 వ సంవత్సరపు సంస్కరణముల వలన మొదటిసారి పరిపాలనా కార్యనిర్వహణమున భారతీయులకు ప్రవేశము కలిగినది. కాని భారతీయుల సంఖ్య మిక్కిలి తక్కువగానున్నది. ఇండియా సామ్రాజ్యపరిపాలనమున నాంతరంగిక సంఘములలో గూడ భారతీయులకు ప్రవేశము గలిగించుటకు దొరతనమువారికి కొరక గలదనుట కీ సంస్కరణములు సూచనలని భారతీయులందఱు నంగీకరించిరి. సామ్రాజ్యశాసనసభలో అధికారసభ్యుల సంఖ్య చాల ఎక్కువగా నున్నది. రాష్ట్రీయ శాసనసభలలో అనధికారసభ్యుల సంఖ్య విశేషముగానున్నచోట వారిలోన సేవలు నియమితసభ్యులును పాశ్చాత్య పేర ప్రతినిధులును ప్రజలకు సంబంధముగ శాసన విషయమో పన్నుల విషయమో చర్చనకువచ్చినపుడు పాశ్చాత్య సభ్యులును, నియమితసభ్యులును దొరతనమువారి పక్షముననే యుందురు. ఇట్లు సేకసారులు జరిగినదని అనుభవమున చెప్పగలము. కాన రాష్ట్రీయ సభలలో అనధికార సభ్యుల సంఖ్య అధికముగానుండుట నానుమాత్రమేగాని ప్రజాప్రతినిధులకు నిజముగ సభికారమేమియును లేదు. ప్రస్తుతము సామ్రాజ్యరాష్ట్రీయ శాసనసభ లన్నిటికిని రాష్ట్రీయ సామ్రాజ్య ప్రభుత్వములపై ఎట్టి యధికారమును లేదు. కాన పరిపాలన విషయమున ప్రజలనుోరు కదలింపజాలరు. కార్యనిర్వాహక సభలలో భారతీయసభ్యుల నియోజనమున ప్రజల క్షేమస్వాతంత్ర్యమును లేనేలేదు. దొరతనమువారే వారిని నియమించుచున్నారు. ఈ శాసనసభలు అధికారవర్గము వారిచేత వృత్తి సమనంచు కీలు బొమ్మలేయను సభిప్రాయము దేశీయుల కన్నదును కలుగరా దనునదియే ఇంగ్లాండు దొరతనమువారి యభిప్రాయమని పార్లమెంటు ప్రజలసభలో 1909 వ సంవత్సరమున నా చట్టమును రెండవసారి చదివినపుడు ప్రధానమంత్రి గారు నుడివీరి. కాని ఆ యభిప్రాయము నెరవేరలేదు. సభ్యులలో క్రేష్టులుగ వారు తాము దేశ సేవ జేయలేకపోయి నిరుపయోగులగుచుండుట తమ జాతీయగౌరవమునకు భంగకరమని తలంచుచున్నారు. ఆయుధ శాసనము యూరోపియనులకును ఆంగ్లో ఇండియనులకును వర్తించుటయే లేదు. భారతీయులను మాత్రమే బాధించుచున్నది. స్వచ్ఛంద సేవల సేర్పరుచుటకు గాని స్వచ్ఛంద సేవలలో చేరుటకుగాని దేశీయుల కవకాశములు లేవు. సేవలో దేశీయులకు కమిషను ఉద్యోగముల నిచ్చుటలేదు. ఇదియంతయు జాలిభేదమును పొందించుటగా భావించి దేశీయులు మనస్థిరపడెదరి. ఆయుధ శాసనము మూలమున సేవలోనున్న ప్రజలు పొరుగు విహీనులగుటయేగాక కీ శేష ప్రమాదములకు గూడ గురియై యున్నారు. మొత్తమున దేశపరిపాలనా నిర్వహణమున ఈ దేశముల కెట్టి సంబంధమును లేదు. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునందలి ఇతరదేశముల వారి కెవ్వరికిని లేని నిరోధములు వారికిగలవు. ఆనిరోధముల వలన వారికి ప్రబలానమానము కలిగినదని చెప్పగలము. నిర్బంధప్రాల విధాన మింకను అరుదులో నుండుటవలన అధినివేతములలోనివారిదృష్టికి భారతీయులందఱును కంట్రాప్టు కూలీలతో సమానులుగనే కనబడుచున్నారు. వారు కంట్రాప్టు కూలీలను చాలినీచముగా చూచెదరు. ప్రస్తుతపు స్థితిగతులను బట్టి చూడగా బ్రిటిషు సామ్రాజ్యవాసులందఱును సమాన

స్వాతంత్ర్యముల కర్మలనునది సిద్ధాంత మాత్రమేగాని ఆచరణమున లేదనియును బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమున తాము చాలినీచస్థితి యందున్నామనియును ఇండియావారు భావించవలసివచ్చినది. విద్యాధికులై విదేశములకేగి స్వేచ్ఛాస్వాతంత్ర్యముల ననుభవించుచున్న విదేశీయులను చూడగలిగిన భారతీయ యువకుల కీనిచస్థితి వలము దుస్సహముగా నున్నది. ఇట్టి సంతాప కరమగు స్థితికి భారతీయులు పాల్పడియున్నను భారతీయులకు సమాన న్యాయా దరణము చూపబడునని ఆంగ్ల ప్రముఖులు ఆపహ్లాదపాదు చేయుచున్న వాదానులవలన భారతీయులు సహించి యుండగలిగిరి. ప్రస్తుతము సంభవించిన మహాసంగ్రమున భారతీయులు తమకును ప్రభుత్వమువారికిని గల యభిప్రాయభేదముల నిమిత్తయు పాటింపక రాజభక్తి విశ్వాసధర్మములై సామ్రాజ్య సేవకు సన్నద్ధులై. ఆవసరము కలిగినపుడు సామ్రాజ్య సంరక్షణమున కన్ద్రాణము లర్పింపవలెననుదిక్కు భారతీయులందరికిని గలదు. హిందూదేశమునందలి బ్రిటిషు భారతీయ వైనికుల నందరిని రణరంగమునకు పంపిన తరుణమునగూడ దేశమున నెక్కు దిక్కిని శాంతికిని భంగము కలుగలేదు. భారతీయ వైనికులవచ్చిన సేవను బాగాడి సామ్రాజ్యలాభమునకును భావియభివృద్ధికిని భారతీయులు తక్కినవారితో గూడ సమానులుగా సేవనలిపిరియు సామ్రాజ్యమునందలి ఇతరదేశములలోటి సమానస్థానము గలిగి యుండవలెనని ఇంగ్లాండు ప్రధానమంత్రిగారు నడివీరి. ఇట్టి రాజభక్తిగాను భారతీయు లెట్టి ప్రతిఫలము నపేక్షించుట లేదు. కాని, ఇండియా దొరతనము వారికి ప్రజలయందు కష్టము లేదని భారతీయులు తలంచుచుండుటచే నట్టియవిశ్వాసము నశించునట్లు చేయవలెను. ఇట్లు జరిగినచో బ్రిటిషు సామ్రాజ్య ప్రభుత్వాధీనమున స్వపరిపాలనము ఈదేశమునకును లభింపగలదను నమ్మకము దేశీయులకు కలుగగలదు. మంచి పరిపాలనమును సమగ్రమగు పరిపాలనమునుండి నంత మాత్రమున ప్రయోజనము లేదు. పరిపాలకులు ప్రజలకు ధర్మవాదులుగా నుండవలెను. యుద్ధానంతరమునందు గూడ హిందూదేశస్థితి యించుమించుగ నిలువనే యుండవలె, స్పష్టమగు మార్పుమియును కనుబడనిచో, దేశీయుల కత్యధికమగు నాభాగమును మనస్తాపమును కలుగుట నిశ్చయము. విషయ కాలమునందు సామ్రాజ్యపు ఇతరదేశములతోబాటు కలసి చేసిన సేవ ఫలము భారతీయుల హృత్పీఠముండి మాసిపోవును. ఆసింపిన ఫలితములు చేకూరక పోయెనను మనోవ్యధమాత్రమే మిగులును. ఈస్థితిని దలచి దొరతనమువారు దేశపరిపాలనమున సంస్కరణ మార్గముల నాలోచించుచుదగిన లెలంచెదరు. అట్టి సంస్కరణము లేరేలగా నుండదగునను విషయమున మాయభిప్రాయములను దొరతనమువారి కీ సందర్భమున విన్నవింప గోరెదము. పరిపాలనమున ప్రజలకు యధాభిమతి సభికార మొనగవలెను. ఆయుధ సేనా విషయములలో గల యిబ్బందులను ముఖ్యముగా తొలగింపవలెను. మొదటి దీక్ష కక్రింద సామ్రాజ్యరాష్ట్రీయ కార్యనిర్వాహక సభలలో నీసంస్కారములను జరుపుట యవసరము.

భారతీయులు కోరునవి

(1) సభ్యులలో సగముమంది భారతీయులుగా నుండవలెను. సభ్యులుగా నుండదగిన పాశ్చాత్యులను నియమించుటలో ఇంగ్లాండుదేశమునందు ప్రజా సేవలో ఆనుభవములు గలవారినిని యమించినచో వారి హితోపదేశ ఫలితము లభింపగలదు. కార్యనిర్వాహక సభలలో సభ్యులకు భారతీయులను పాశ్చాత్యులను పరిపాలనమున దనుభవము గలవారే యుండువలెనను నియమ మననమైనది గాదు. ఇంగ్లాండు దేశమునందలి మంత్రులకు లభించుచున్నట్లే ఈ సభ్యులకును కాఖలయందలి స్థితిగతుల సమానులు లభించుచునే యుండును. ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహక సభ్యులుగా నుండి కాభాధికారములను నహించి పనిచేయగలిగినవారు కావలెనంతమంది యున్నారని మేము చెప్పగలము. ఇందులకు సర్ ఎఫ్. పి. సింగ్, సర్ నయ్యను ఆతీ ఇమాము, మున్నగువారు ప్రాయులు. సామ్రాజ్య కార్యనిర్వాహక సభ సభ్యులలో ముగ్గురు పక్షికు సర్వీసు వారిలోనుండి నియోజింపబడవలె

నను నిబంధనమును రాష్ట్రీయసభలకు సంబంధించిన యట్టి నిబంధనమును తొలగింపవలెను. కార్యనిర్వాహక సభలలోని సభ్యుల నియోజనము విషయమున ప్రజల ప్రతినిధులు వోట్ల నిచ్చు సభికారము గలిగియుండవలెను. కాన నందులకు నియోజనమునుగూర్చి యొక ప్రత్యేకమూలము నవలంబింపవలెను.

2. అన్ని శాసన సభలలోను నియోజిత సభ్యుల సంఖ్యను అధికము చేయవలెను. పాశ్చాత్యులగు నుద్యోగులు ప్రజల పట్ల నెంతటి సానుభూతిని కలిగియున్నను వారు భారతీయులవలె నెక్కుడు చనువుగ నుండజాలరు గాన భారతీయ నియోజిత సభ్యుల సంఖ్య హెచ్చుగా నుండినచో వారు ప్రజలకును వ్యవసాయకులకును నష్టము కలుగకుండ సర్వవిధముల పనిచేసెద గని మేము నమ్ముచున్నాము. ఎన్నుకొనుటకు హక్కులను విస్తరింప చేయవలెను. నియోజనము ప్రజల వశమున నుండవలెను. శాసనసభలలో ఎరట మహమ్మదీయ సభ్యులుగాని హిందూసభ్యులుగాని తక్కువగా నుందుచో ఆచట తక్కువ సంఖ్యగల ప్రజల ప్రాతినిధ్యమునకు భంగము లేకుండ నేర్పాటులు జరుపబడవలెను.

3. సామ్రాజ్య శాసనసభలో సభ్యులు 150 మందికిని పెద్ద రాష్ట్రములసభలలో 100 మందికిని చిన్న రాష్ట్రముల సభలలో 60 మొదలు 75 మందికిని తక్కువగా నుండగూడదు.

4. భారతీయమున కాధిక స్వాతంత్ర్యము కొసంగవలెను. ఆదాయవ్యయపత్రమును నగదు బిల్లులమాదిరి నామోదించవలెను.

5. అన్ని విషయముల నైన శాసనములను చేయుటకును ఇండియా పరిపాలనకు సంబంధించిన నర్వ విషయములను చర్చించి తీర్మానములను చేయుటకును సామ్రాజ్య శాసన సభకును రాష్ట్రీయములగు సర్వవిషయములను గూర్చి రాష్ట్రీయ శాసనసభలకును అధికార ముండవలెను. విదేశములకు సంబంధించిన పైనిక వ్యవహారములు, యుద్ధప్రకటనము, సంధిచేసికొనుట, మున్నగు సభికారములు మాత్రము ఇండియాదొరతనమువారియందుండవలెనగాని, కొన్ని ప్రత్యేక నిబంధనలకు లోబడి శాసనసభల తీర్మానములను గద్దపరుచుట కధికారము గవ్వరు జనములకును గవ్వరులకు నుండవలెను.

6. ఇండియామంత్రిగారి సభకు తీసివేయవలెను. అధిని వేశముల పట్ల అధిని వేశములకులంబిప్రధాన మెట్టిదో ఇండియా దేశము పట్ల ఇండియా మంత్రిప్రధానముగూడ సాధ్యమగుంతవరకటులనే యుండవలెను. ఇండియామంత్రి కిద్దరు సహాయ మంత్రిలు స్థిరముగా నుండవలెను. వారిలో నొకరు భారతీయముగా నుండవలెను. వీరి జీతములు బ్రిటిషు అంతనాలలో చేర్చబడవలెను.

7. సామ్రాజ్య సోదరసంఘమునకు సంబంధించిన సర్వ విధానములయందును అధినివేశములతో సమానముగ స్థానము భారతీయులకు గూడ కొసంగవలెను.

8. 25-8-1911 వ తేదీని ఇండియా దొరతనమువారు వ్రాసిన లేఖలో వివరింప బడిన రీతిని రాష్ట్రీయ దొరతనముల వారికి స్వపరిపాలనాధికార మియవలెను.

9. సంయుక్త పరగణాలు మున్నగు పెద్ద పరగణాలకు గవర్నరులను కార్యనిర్వాహక సభలను ఏర్పరుపవలెను. గవర్నరు పదవులకు ఇంగ్లాండునుండి తిగిన వారిని పిలువ నంపవలెను.

10. స్థానిక స్వపరిపాలన స్వాతంత్ర్యమును కృత్రిగా వెంటనే యొసంగవలెను.

11. యూరోపియనుల కెట్టి మరతులపై ఆయుధ భార కాధికారము నిచ్చుచున్నాలో అట్టి మరతులపైనే భారతీయులకు గూడ ఆయధికార మియవలెను.

12. స్వచ్ఛంద సేవలోను భారతీయ కైరిబోరీయులు కన ఏర్పరుపబడినచో వారియందు భారతీయులకును స్థానము లేయవలయును.

13. సేవలో భారతీయులకు కమిషనుల నిచ్చుటలో యూరోపియనులకు వర్తించుచున్న పరతులే వారికిని వర్తించవలెను.

ఇదివరకు రైలువే అసిస్టెంటు ట్రాక్ మాపర్లుంటు ఉద్యోగములకు దిక్షాస్తులను రైలువే బోర్డువారే తీసికొని విచారించుచుండిరి. కాని ఇప్పుడు రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వమువారు ఆ దిక్షాస్తులను నాఖలుచేసికొని దిక్షాస్తువాదలో అర్హులగు కొందఱిని రైలువే బోర్డువారికి నిషాన్ను చేయుటకును రైలువే బోర్డువారు వారినుండి కొందఱు నెన్నుకొని ఉద్యోగములకు నియమించుటకును నిర్ణయించబడినది.

వకటన

మహా సంగ్రామమువలన కాగితముల ధర మూడు రెట్లు పెరిగిన విషయము సర్వత్ర తెలిసి యున్నది. యుద్ధ మింత త్వరలో ముగియునని నమ్ముటకు సూచనలు లేవు. ఇట్టి విషయ దశ యందు పత్రికా నిర్వహణము దుర్భర మగు చున్నది. విలేఖకులు వ్యాసలేఖకులు సాధ్యమైనంతవరకు సంక్షేపముగ నవసరమైన విషయములను మాత్రమే వ్రాయుచు మా యుద్ధమమునకు దోడ్పడుమరని నమ్ముచున్నారము. దీర్ఘమైన వ్యాసములు, లేఖలు ప్రకటింపబడజాలనందులకు చింతిలుచున్నాము.

పత్రికాధిపతి.

విషయానుక్రమణిక.

దేశభాషలందు విద్య	3
ఆంధ్రవాణి	4
పరిశుద్ధపత్రిక	5
సూర్యమండలము	6
సామ్రాజ్య కాసనసభ్యుల విన్నపము	7
ప్రధానవ్యాసము	
చెన్నపురి కాసనసభ్యభాషాప్రయుక్త రాష్ట్రవిభజనము	8
వారవిశేషములు	9
వ్యాపకశేషములు	10
యుద్ధవాస్తవ సంగ్రహము	11
నిదేశవార్తలు	12
హిందూదేశ వృత్తాంతములు	13

ఆంధ్రపత్రిక

1916 సం॥ అక్టోబరు నెల 18-వ తేది

బుధవారము.

చెన్నపురి కాసన నిర్మాణ సభ

హైందవ కార్యనిర్వాహక సభ్యుడు.

మోక్ష మింత ప్రభువుల రాజ్యాంగ సంస్కరణమువలన కార్యనిర్వాహక సభలయందు హైందవ వులకు ప్రవేశము గలిగినది. సంస్కర్తలు హైందవ సభ్యులు ప్రజాభిప్రాయమును తెలిపే అసభ్య కారులుగ నుండవలయునని తలచిరిని నమ్మవలయును. ఆ యుద్ధే మైయో విస్ఫుల్లము గాక బోయినను గలిగిన నియోజకుల పేర్లను పరిశీలించిన నీ భావము పోస్సుట మగుచున్నది. చెన్నపురి రాష్ట్రమునందు మొదటి హైందవ కార్యనిర్వాహక సభ్యుడు శ్రీ బొబ్బిలి మహారాజగారు. బీహారు రాష్ట్రసభ్యుడు దర్భంగ మహారాజగారు. చెన్నపురి రాష్ట్రమునందు రెండవ సభ్యుడు కృష్ణ న్యాయమూర్తిగారు. వారు న్యాయమూర్తి పదవి నుండి కార్యనిర్వాహక సభ్యత్వమును బడసిరి. మూడవ సభ్యుడు శ్రీ శివస్వామి అయ్యగారు. వారు అడ్వకేటు జనరలు పదవినుండి కార్యనిర్వాహక సభ్యత్వమును బడసిరి. ఈ పద్ధతియే సంగరాష్ట్రమునందును బొంబాయి బీహారు రాష్ట్రములందును నవలంబింప బడినది. హైందవ కార్యనిర్వాహక సభ్యు డనధికారులనుండి నియోగించుట యా చార మైనది. ఇది రాజ్యాంగ సంస్కర్తల యభిప్రాయము గాదేని అధికారాభిమాన ప్రేరేతులగు నధికారవర్గ మిచ్చార్గము నవలంబించునని నమ్ముటకు వీలులేదు. కార్యనిర్వాహక సభ్యునిగ హైందవుని నియమిం

చుట సంస్కర్తల యుద్దేశముగాని అధికారానధికార వివక్షత చేయుట యసంగత మనియును అధికారిని నియమించుట వలనను ప్రయోజనము పొచ్చు ననియును మద్రాసు మెయిలు పత్రికను బోలిన యధికారాభిమాన పత్రికలును నధికారాభిమానులును వ్రాయుచున్నారు. శాసన కర్తల యుద్దేశ్య మిది కాదని పాలకు లింతవర కవలంబించిన మార్గమువలన విడిత మగుచున్నది. హైందవ కార్యనిర్వాహక సభ్యుల కవసరమైన లక్షణములు రాజ్యాంగ పరిజ్ఞానము విశాలదృష్టి ప్రజాభిమత పరిజ్ఞానము గాని నిత్యకృత్యమైన వ్యవహార క్రమము గాదు. వ్యవహార క్రమమును నడుపుటకు నిత్యమైన యధికారవర్గము గలదు. నిత్యమైన అధికారవర్గము నుండియే కార్యనిర్వాహక సభ్యులు నియమితు లైనచో కార్యనిర్వాహక సభ్యు లెప్పుడును నధికారాభిమానమును గలిగియుండుట సంభవముగాని ప్రజాభిమానమును గలిగియుండుట సంభవముగాదు. ఈలోపమును నివారించి ప్రజాభిమత పరిజ్ఞాత కార్యనిర్వాహక సభ్యులుగ నుండుట కనధికారిని నియమించుట యవసరము. ఈమార్గము పూర్తిగ నవలంబింపబడుటకు శాసననిర్మాణసభలోని యనధికార సభ్యులు వారినుండి యొక సభ్యుని నెన్నుకొనడి హక్కును గలిగియుండుట యవసరము. ఆమార్గము నవలంబించుట వలనను శాసననిర్మాణ సభయందువలె కార్యనిర్వాహక సభయందును అధికారానధికార వర్గమునకు సమావేశ మేర్పడి సంయుక్త పరిపాలన మేర్పడుట కవకాశ మేర్పడును. శాసననిర్మాణ సభలోని అనధికార సభ్యులకు కార్యనిర్వాహక సభ్యులమీదను కొంత యధికార మేర్పడును. ఈ పద్ధతి పాలనమునకు సోపానమగును. ప్రస్తుత రాజ్యాంగ స్థితియందు దిది సంభవమని తోచును. పాలకులు శాసనసభలోని అనధికార సభ్యుల నుండి యొకరిని కార్యనిర్వాహక సభ్యునిగ నియమించిన నీలోటు కొంత తగ్గును. పాలకు లీ మార్గమునైనను నవలంబించెదరని నమ్ముటకు సూచనలులేవు. ఇదియును సాధ్యము గానపుడు పూర్వము వలెనే యనధికారిని కార్యనిర్వాహక సభ్యునిగ నియమించుట ధర్మముగాని యధికారిని నియమించుట ధర్మముగాదు. నియమితుడగు ననధికారి యును చెన్నపురి రాష్ట్రవాసిగ నుండుట యుక్తము గాని యితర రాష్ట్రవాసిగ నుండుట యుక్తము గాదు. ఉదాహరణకు శ్రీ పెట్లాడు ప్రభువుగారి ధర్మమును గ్రహించి కార్యనిర్వాహక సభ్యత్వ పదవికి చెన్నపురి రాష్ట్రవాసియైన యనధికార హైందవుని సాధ్యమైన శాసననిర్మాణసభలోని యనధికార సభ్యుని - నియమించి ప్రజల మెప్పులను బడయుమరని నమ్ముచున్నాము.

భాషాప్రయుక్త రాష్ట్ర విభజనము

స్వరాజ్య సమితి.

భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రవిభాగ లాభమును నితర రాష్ట్రవాసులకు దెలుపుట కొక విన్నపమును నాంధ్రమహాసభ స్థాపితోప సంఘము సిద్ధముచేసినది. ఆ విన్నపము ఆనిబెజుంటమ్మ గారు ప్రచురించెడి కామనువీలు పత్రికయందు రెండు వారముల నుండియును ప్రచురింపబడుచున్నది. ఆ వ్యాసమును జదివిన వారలకు భరతఖండమును భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రవిభాగములుగ విభజించుట వలనను గలిగెడి లాభములు విశదము గాగల

వు. బీహారు రాష్ట్ర నిర్మాణ సందర్భమునందు హార్డింజి ప్రభువు దెలిపిన కారణంబులు భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రవిభాగసిద్ధాంతమున కన్వయించుచున్నవి. ఆ విభజమువలనను "1. పరిపాలనమున కనుకూలమైన ప్రదేశ మేర్పడును; 2. ప్రజల న్యాయాభిలాషలు సఫలము లగును; 3. రాజ్యాంగ తంత్రమునకు పరిపాలన విధానమునకును వలయు వీర మేర్పడును;" అని హార్డింజిప్రభువు తెలిపిన యభిప్రాయము భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రవిభాగమున కన్వయించుచున్నది. బీహారు రాష్ట్ర నిర్మాణము వలన బీహారుప్రజలకు వైలాభములు గలిగినవని యా రాష్ట్రచరిత్రవలన విశద మగుచున్నది.

భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్ర విభాగము వలనను కొంద రూహించునటులు 147 భాషలకు 147 రాష్ట్రములను నిర్మించుట యవసరముగాదు. ప్రస్తుతము 15 రాజ్యభాగములు గలవు. భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్ర విభాగము వలనను 19 కాని 21 కాని రాష్ట్రము లేర్పడవచ్చును. ఆ విభాగము వలన నుత్పన్నమగు రాష్ట్రములు స్వపరిపాలనమునకు ధగియుండును. ఆ రాష్ట్రములు స్వయంపోషితములై స్థిరములై స్వయం సహాయ శోభితములై ప్రత్యభిజ్ఞానమును గలిగియుండును. అంతర్జాతీయల వికాసమునకు సాధన మేర్పడును. దేశభాషా ముఖమున ప్రజలకు వ్యవహార పరిజ్ఞానముగలిగి పరిపాలన సౌకర్య మేర్పడును. భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రవిభాగము వలన సంతోషాతులు వికసించి సంయుక్త సమగ్ర భారత జాతీయ నిర్మాణము సాధ్యమగును. ఈ సిద్ధాంత మాంధ్రోద్యమాంతర్గతము. ఇది కేవల మాంధ్రదేశ లాభమునకే కాకను నితర ప్రాంతముల లాభమునకు సయిత మనుకూలించును. ఈభావమును జాతీయ మహాసభా నాయకుల హృదయంబుల నాకర్షింపజేయుటకై యాంధ్ర ప్రముఖులు చెన్నపురి సభాసమావేశ సమయమునందును బొంబాయి సభాసమావేశ సమయమునందును ప్రయత్నించిరి. కాని భారతీయ వృద్ధనాయకులు ఆంధ్ర ప్రముఖుల విన్నపములను పెడచెవిని బెట్టిరి. భూపేంద్రనాథ బాసుగారు సురేంద్రనాథ బెనర్జిగారు సిద్ధాంతము యుక్తముగ నున్నదని యొప్పుకొనిరి. కాని వ్యవహారమున కంగీకరించలేదు. ఈ నిర్బంధమును తొలగించి జనాభిప్రాయమును కేంద్రీకృతము చేయుటకై ఆంధ్ర మహాసభా స్థాపితోప సంఘ మొక విజ్ఞాపనమును ప్రకటించినది. ఆ విజ్ఞాపనము లక్కో నగరమునందు గూడ నున్న దేశీయ మహాసభకు సమర్పింపబడును. ఇప్పుడా విజ్ఞాపనము కామనువీలు పత్రికయందు ముద్రింపబడుచున్నది. బీజెంటుగారుస్థాపించినస్వరాజ్యసమితి భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రవిభజన సిద్ధాంతము నంగీకరించినది. ఆంధ్రదేశమునందు స్వరాజ్యసమితుల శాఖలకు ప్రత్యేక కార్యదర్శిని నియమించవలయునను ప్రయత్నము జరుగుచున్నది. ఈ విన్నపమును సిద్ధముచేసిన భాగ రాజ పట్టాభి సీతారామయ్యగారు స్వరాజ్యసమితికి ఆంధ్రదేశ కార్యదర్శిగ నుండుటకు దగియుండురు. భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్ర విభాగ సిద్ధాంతమును స్వరాజ్యసమితి యంగీకరించుటవలన నాంధ్రోద్యమ సిద్ధాంతమును జాతీయ మహాసభయను నంగీకరింపవలసిన సమయ మాసన్న మైనది. ఆంధ్రనాయకులును ప్రజలును నీ తరుణమునందు శ్రద్ధను వహించి ఆంధ్రోద్యమ వ్యాప్తికై పాటుపడి కర్తవ్యమును నిర్వహించుట పరమ ధర్మము.

వారవిశేషములు

మహమ్మదీయ మహాసభాభివృద్ధి

రాబోవు మహమ్మదీయ మహాసభ జాతీయ మహాసభ తోపాటుగ లక్నో నగరమునందు డిసెంబరు మాసాంతమునందు జరుగగలదు. ఆ మహాసభకు సుప్రసిద్ధ న్యాయవాదులు మహా ముదాలి జిన్నా గారిని సభాధ్యక్షునిగ మహమ్మదీయ సభోప సంఘము నియమించినది. జిన్నా గారు స్వరాజ్య పక్షే కలంబను లైన జాతీయవాదులు. వారి యాధిపత్యము క్రిందను రాగల మహమ్మదీయ సభ నిర్విఘ్నముగ జరుగునని నమ్ముచున్నాము.

అఖిలభారత సంఘ సంస్కరణసభ

రాగల సంఘ సంస్కరణ సభకు డైరెక్టరును నివాసి యును సుప్రసిద్ధ న్యాయవాదియును నగు బాబు జ్యోతిస్వర్నరావ సాహేబుగారు సభాధ్యక్షులును వహించుటకు కోరబడిరి. వారి సంస్కరణ ప్రయత్నమునకు డైరెక్టరునందుగల బ యానంద పాఠశాలయును కన్యాపాఠశాలయును ప్రమాణము లు. జ్యోతిస్వర్నరావ సాహేబుగారు వారివిద్యా వివేకములను సరిగ్గుసంస్కరణాభి వృద్ధికి వినియోగించి మెప్పును బడయు చున్నారు.

గతినవత్సరపు విద్యావ్యయము.

భరత ఖండమునందు విద్యావ్యాపనమునకై 1914-15 సంవత్సరమునందు చేయబడిన వ్యయ వివరము లెక్కలవలర డెలియుచున్నది. కళాశాల విద్యకై పురుషులకు 91 లక్షల రూప్య ములు వ్యయము చేయబడినవి. అందు 45 లక్షల రూప్యములు జీతములు వైరాల వలనను ననూలైనవి. మధ్యమతరగతి విద్యకై 278 లక్షలు వ్యయమైనవి. అందు జీతములు వైరాల వలన 190 లక్షల రూప్యములు వనూలైనవి. ప్రాథమిక విద్య కై 266 లక్షల రూప్యములు వ్యయమైనవి. అందు 77 లక్షల రూప్యములు వనూలైనవి. మొత్తమున బాలర విద్యకై 473 లక్షల రూప్యములును బాలికలవిద్యకై 71 లక్షల రూప్యములు ను వ్యయమైనవి. గతించిన సంవత్సరమునందు స్కూలులైనవి పరీక్షకు 9786 మందియును మెట్రెక్స్ లేవను! పరీక్షకు 25532 విద్యార్థులును హాజరయిరి.

మైసూరు విశ్వవిద్యాలయము

ఈ నవీన విశ్వవిద్యాలయపు సి నెట్టు యొక్క మొదటి సమావేశము గత వాసరంబునందు మైసూరు నగరము నందు గూడినది. ఉపాధ్యక్షుడు రాజతంత్ర ప్రవీణ సంజంద య్య గారు ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయమువలన గలిగిడి లాభ ములను గురించి విపులముగ ముచ్చటించిరి. విశ్వవిద్యాలయా ధ్యక్షులు మహారాజుగారు మైసూరు విశ్వవిద్యాలయమునందు విద్యార్థులకును సుపాధ్యాయులకును సన్నిహిత సాహచర్యము గలుగుట కవకాశములు గలవనియును ప్రత్యేకముగ సుపాధ్యక్షు నియమించుట వలనను విశ్వవిద్యాలయ కార్యక్రమము బాగుగ జరుగగలదనియును కన్నడ వాక్యమును వృద్ధిచేయుటకు తగిన ఏర్పాటులు చేయబడిన వనియును వారి ప్రసంగమునందు తెలిసియుండిరి. శ్రీకృష్ణరాజ వొడయరు మహారాజుగారు నాటిన విశ్వవిద్యాలయ వీచము మహావృక్షమై కాస్త్రోపకాఖ లను గలిగి వర్ధిలుటకు భగభంతు డనుగ్రహించునని నమ్ము చున్నాము.

బొంబాయి క్రాన్సులు పత్రిక

మానవస్థాభివృద్ధిగము బొంబాయి క్రానికలు పత్రికవై మానవస్థమునకై ఈశ్వ రదాసుగారు తెచ్చిన యభియోగమును విచారించి న్యాయా ధీశుడు చేయెలగురు రూ 25,000 అవరూపమును రూ 8000 ఖర్చులను నివ్వనటులు తీర్మానించిరి. ఆ తీర్మానమువై క్రానికలుపత్రిక అప్పులు చేయవచ్చును. క్రానికలు పత్రికకు న్యాయస్థానపు ఖర్చులను భరించుటయును ప్రతివాదికి రూ. 25,000 చెల్లించుటయును సంత దుష్కరమో పత్రికాపాతకు యాపింపగలను. క్రానికలు పత్రిక ప్రాంతవపక్షమును వహిం చెడి పత్రికలయం దొక ప్రముఖమైన పత్రిక. పత్రికను 55 ఫిలోజీష మెహతా మొదలగు ప్రాంతవ ప్రముఖులు భాగ స్వాములుగ నంది ణాపించిరి. సంపాదకుడు హార్నిషుగా రను నాంగ్లేయుడు. క్రానికలు పత్రికకు సహాయమును జేయు టకై పత్రికాభిమానులు సంఘాల నిచ్చి ప్రోత్సాహ

మును గలుగ జేయుట శుభప్రదము. ఇంతవరకును రూ 8000 జమయైనవి. న్యాయాధియో పత్రిక సంరక్షణకై ప్రజలు రూ 25,000 చందాలను వేసియుండిరి. తిలకు మహాశయుని సత్కరించుటకై వారి జన్మదిన మహోత్సవమునందు మహా రాష్ట్రులు లక్షరూప్యములను కానుకగ నిచ్చిరి. ఈ కార్యముల వలన ప్రజలకు భరతఖండమునం దంతటను ప్రజాహిత తత్ప రులపట్టగల యవ్యాజానురాగము విదిత మగుచున్నది. ఆంధ్ర దేశీయులును వారి యుత్సాహమున కనురూపముగ వారి నాయకులను గారవించుట వారి జాతీయ జీవనమునకు శక్తి ప్రదమని గ్రహించి పాటుపడుట పురోవృద్ధికి సాధనము.

గ్రీ మెంటు కూలీ పద్ధతి నిర్మూలనము

మన స్థానిక ప్రభుత్వమువారు గ్రీ మెంటు కూలీ పద్ధతి నిర్మూలన సందర్భమున విచారణ సల్పుటకు సింహళము, పి వాంగు, సింగపూరు మున్నగు ప్రదేశములకు ట్రాడ్ టురుగా రిని యాత్ర పంపుటయు అందుమీద అసాధ్యములు పుట్టుట యా వానిని దిద్దుచు ప్రభుత్వమువారు ప్రత్యేక ప్రకటన వెలు వరచుటయు మా చదువరు తెరుగుదురు. ఇప్పు డింకొక కొంత దూరము విషయములు సాగినవి. ప్రభుత్వమువారు ట్రాడ్ టు రుగారిని వెనుకకు మరలి రావలసినదని యుక్తువుచేసిన్నారు. ముందునకు నొక యధికారిని నొక యనధికారిని ఇరువురను జే ర్చి పంప నాలోచించిన్నారు. హార్డిం జి ప్రభువు గ్రీ మెం టు కూలీ పద్ధతి నిర్మూలనము వా ద్దా న ము చేసి పో యి నను వల్లముపద్ధ ప్రభువు గారు వచ్చిన పి ద ప ఆ పద్ధతి నిర్మూల ము మాట మా ల కు ప డి పో వు ట యట్లుండ విచ్చిక కూలీలను బంపుటకుగూడ సరళమగు నేర్పాటులుచేయ జూచుచున్నారను వదలి బలమయినది. ఒక యాంగ్లపత్రిక మాక్ డెస్టరు గార్డియను వల్లముపద్ధ ప్రభువుగారికి వారి ముందుండిన హార్డింజి ప్రభువుగారి తీర్మాన మును రద్దుచేయు స్వాతంత్ర్యము కలదా యేమియును ప్రశ్నను గూడ వైచినది. ఇంత వ్యతిరేకాభిప్రాయము తప్పుగా న్నప్పు డేసికొనుటవలన కలిగినదే గాని ప్రభుత్వమువారు హార్డింజి ప్రభువర్యుని తీర్మానమునే కార్యక్రమమున జెట్టు జూచు చున్నారని నూచించుటకు ట్రాడ్ టురు సంభవము జరిగి యుండునని సంతృప్తికరము.

పోస్టాఫీసుల సౌకర్యము

బ్రిటిషు పరిపాలనమువలన హిందూదేశమునకు గలిగిన సౌకర్యములందు పోస్టాఫీసులు తండ్రిపండ్లములు వైలుమాన్ద ములు సేకూనదగి యున్నవి. విశాలమైన దేశములందు రాక పోకల కనుకూలములైన సాధనములు ప్రజాసౌఖ్యమునకును జాతీయభావ సంవృద్ధిమునకును సాధనము లగుచున్నవి. ముప్పదికోట్లప్రజలను 17 లక్షల చదురపు వై స్కృ ను గ ల మి ధియా దేశ ము నం దు పోస్టాఫీసు ల స్థితి సంతృప్తి కరముగాదు. హిందూదేశమునందు 1894-95 సంవత్సరాంత మునందు 10,714 పోస్టాఫీసులు 39 కోట్ల ఉత్తరములను పత్రి కలను ప్యాకెట్లను అందజేసినవి. 1915 సంవత్సరమునందు 19,158 పోస్టాఫీసులు 103 కోట్ల ఉత్తరములను పత్రికలను ప్యాకెట్లను నందజేసినవి. 1894-95 సంవత్సరములందు 20 కోట్లరూప్యముల విలువగల 96 లక్షల మనిష్యులను 25 లక్షల పాచ్చులును 1915 సంవత్సరమునందు 56 కోట్ల రూప్య ముల విలువగల 8 కోట్ల మనిష్యులను 125 లక్షల పాచ్చులు లును పోస్టాఫీసులద్వారా పంపబడినవి. పోస్టాఫీసులవలన పాలనమునకు 1914-15 సంవత్సరమునందు రూ 24,66,705 లాభము గలిగినది. కాని పోస్టాఫీసుల వృద్ధిమాత్రము సంతృప్తి కరముగాదు. చెన్నపురి రాజధానియందు పోస్టాఫీసులు 70 చదు రవువైశ్లేతును 20 నేల ప్రజలకును నొకపోస్టాఫీసునకును గల వు. తెలుగుమండలములందు 70 చదురవు వైశ్లేతును 1700 ప్రజ లకును నొకకార్యాలయము వంతున 1101 కార్యాలయములు ను, అనంతేశమునందు 30 చదురవువైశ్లేతును 1200 ప్రజలకును నొక కార్యాలయము వంతున 1007 కార్యస్థానములును గలవు. పోస్టాఫీసుల సౌకర్యమునందు ఆంధ్రదేశము పంజాబు బంగా లము వీచును బొంబాయి మలయాళము కన్నడము దేశములతో పోల్చినచో మన పోస్టాఫీసుల సౌకర్యమునందు వెనుకబడి యున్నది. నిజాము రాష్ట్రమునందు పోస్టాఫీసుల స్థితియును

నసంపృక్తకరము. కాని నిజాము రాష్ట్రమున కీ విషయమునందు స్వాతంత్ర్యము గలదు. బ్రిటిషు రాజ్యమునందు 20 ఏండ్లలో పని మూడులెట్లు పెరిగినను ఆదాయము రెట్టింపైనను పోస్టా ఫీసుల సంఖ్యమాత్రము రెట్టింపైనను గాలేదు. తెలుగుదేశము నం దిలాప మధికముగ నున్నది. ప్రజాసౌఖ్యమునకును విజ్ఞాన వ్యాపనమునకును నవసరమైన పోస్టాఫీసుల వ్యాపనకై ఆంధ్ర దేశాధిపాదులు నాయకులు సకలసౌధములను పాటుపడవలసి యుండును. ప్రభువు పాఠశాలగారి పరపతి సంఘముగారి వైలు వైచునులుగాని గల ప్రతిగ్రామమునందును పోస్టాఫీసును స్థాపిం చునటులు ప్రజలు పాటుపడవలయును. ఇంతవరకును గల ప్రాంతపోస్టాఫీసులందు బటువాడా చేయుటకు జాలినంత పోస్టుమనులను నియమించుట వలనను కొంత యుపకృతి గలుగ గలదు. మండలసభలు శాఖాసభలు ప్రజలు సకల జనోపయో గమైన ఈ విషయమును గురించి ప్రబలమైన యాంగ్లేజమును జేసి కార్యమును సాధించుట యవసరము.

ఆంగ్లభాష - దేశభాషలు

విషయ గ్రహణమునకు నిష్పక్షపాత బుద్ధి యవసరము. అభిమానబుద్ధితో విషయవిమర్శమునకు గడంగినపు డభిమాన ముప్రబలుచుగాని సత్యము వెలువడదు. విద్యాశిక్షణమునకును తత్కాలమున విజ్ఞానవ్యాప్తికిని నాంగ్లభాష సాధనమా? దేశ భాషలు సాధనములా? యను మహావిషయము వర్తమానకాల మునందు ప్రాజ్ఞులచునంబుల నాకన్డంచుచున్నది. ఆంగ్లభాషా ముఖముననే భారతీయులకు ముక్తి గలుగగలదని కొందరు వాదించుచున్నారు. భారతీయులకు విమోచనము దేశభాషల వలననే గలుగగలదని కొందరు వాదించు చున్నారు. ఈ విషయ చుర్యము దేశభాషములు నిశ్చల బుద్ధితో నిష్ణయింప వలసియుండును. ఆంగ్లభాషాభిమానులు భాషకును విజ్ఞానమునకును గల భేదమును గమనింపక భ్రమకు లోనగుచున్నారు. ఆంగ్లభాషాభిమాను విజ్ఞానము భ్రమ గలిగినది. విద్యాభ్యాసమునకు ఫలము విజ్ఞానముగాని భాషాపరిజ్ఞానము గాదు. విజ్ఞానమును బడయుటకు భాషనిమిత్త ముగాని కారణము గాదు. భాషు గారి సిద్ధాంతములను న్యాయము సిద్ధాంతములను శంక కాచార్యుల సిద్ధాంత ములను దేలిసి కొనుటకు విజ్ఞానము మా ల ము గాని భాషాపరిజ్ఞానము మూలము గాదు. కాస్త్రపరిజ్ఞానము విద్యాశిక్షణము ప్రాదేశికభాషలందు సాధ్యమును విషయము జనానుజేశ చరిత్రకలన ప్రవపడినది. విద్యావద్ధతియందు లోక మునం దెచుటను లేని పద్ధతి మనదేశమునం దవలంబించబడుచు న్నది. విద్యార్థుల కాలములో విశేషభాగము విదేశభాష నధ్యసించుటకై వినియోగపడుచున్నది. విశ్వవిద్యాలయములు స్థాపితమై 70 ఏండ్లు గతించినవి. ఆకాలమునందు 1000-కి 6 వంతున నాంగ్లభాషను వ్రాయును చదువను నేర్చునవా లేప్ప డిరి. ఆంగ్లభాషామయుఖమున విజ్ఞానమును బడసినవార విజ్ఞానము జనసామ్యమునకు వినియోగపడుట లేదు. విద్యాప్రవృత్తి మాతృభాషామయుఖమున వ్యాపించినపుడే విజ్ఞానవంతుల విజ్ఞా నము జనసామ్యమునకు కుపయోగపడుగలదు. ప్రజలయందు ప్రబోధము గలిగినపుడు విజ్ఞానవ్యాపనమున కవసరమైన గ్రంథ ము లందెములు పుట్టుననుటకు సాచ్చార్య దేశచరిత్రము వారాధానము. ఆంగ్లేయులును ఆంగ్లభాషాభిమానులును నీ ధర్మమును గ్రహింపనందున దేశభాషలను నిరసించుటయును నాంగ్లభాషను వ్యర్థమునకేర్పించుటయును సంభవించుచున్న డి. ఆంగ్లభాషామయుఖమున భరతఖండమున కున్నంతకాల మాంగ్లభా షా పరిజ్ఞానము విద్యావంతులకు నుండునటు విశ్వయును. ఆపరి జ్ఞితి వెనకు ప్రయత్నించినను విచ్ఛించుటకు విలులేదు. విద్యా వంతు కొంగ్లభాషామయుఖమున సంపాదించిన విజ్ఞానము జనసా మ్యమునకు కుపయోగపడుటకు విద్యాప్రవృత్తి మాతృభాషా ముఖమున వ్యాపించవలసి యున్నది. ఆ పద్ధతి నకలంబించుట కై విద్యాప్రవృత్తియందు దేశభాషల కాంగ్లభాషకు గల ప్రముఖత యేర్పడినపుడు కాస్త్ర గ్రంథములను వ్రాయుటకు దగిన సాంకేతిక పనియును పరిజ్ఞానము గలుగునని కోల్పోగారి వంటి ఆంగ్లభాషాభిమానులు గడనింపవలసి యుండును. కోల్పో గారి మరెముందు విద్యాప్రవృత్తి శ్రేష్టతయును నుంచుట కాంగ్లభాషా పరిజ్ఞానము విశేషము వృద్ధికలయయును. ఆంగ్ల భాషకు మన విశ్వవిద్యాలయమునందు ప్రస్తుతము గల ప్రమా ణ మధికమని మెండ్రెలినుమంతుగా నిప్రమాణమును వృద్ధిచేయ వలయుననికోరుట వివేకమని తోచదు. విద్యాభ్యాస పరీక్షల్లో నియమ నాటకములను జదివినను మాతృభాషను గురు వ నేరదు. సంపూర్ణమైన ఆంగ్లభాషా సాహిత్యము ను బడచునోరు. యూరపీయములు ముప్పజేం డ్లదేశమునందు వారి కీవిధములను గడిచియును దేశభాషలం దెంతటి సాహిత్య మును గడించుకొనినో వారలతో లంఘాపించిన వారలకు తెలిసి యున్నది. ఆంగ్లభాష నందు వర్ధించుట కైందవలయు సంపూర్ణ పరిజ్ఞానమును గడించగలరు. అభివృద్ధి చేసినవారిని బుద్ధిగ వంతుల వలవలెమును నాంగ్లభాషాపరిజ్ఞానమును గడించుటకై ప్రయత్నించుటకును విద్యార్థులకు గాని ప్రజలకు గాని దేశ మునకు గాని ప్రయోజనము గలదగు నేరదు.

రాజప్రతినిధి - నిర్వచితసభ్యుల విన్నపము

లోకమునందు భావముల ననుసరించి కాన్యములను మారుచుండును. ఇదిగోలోలోని వ్యవహారక్రమమును సామ్రాజ్య వ్యవస్థయందు నున ప్రతినిధి లవలంబించిరి. ఈ యవలంబన ను పోహలకు గారణమైనది. అధికారాభిమానులు స్వాధీమాన పరామర్శలు ప్రతినిధుల విన్నపము ప్రజాభిప్రాయముగా నని భరించుచిరి. కాని ఈ భరించునందు న్యాయములేదు. సకల రాష్ట్రములనుండియును ప్రతినిధులుగ బంపబడిన సభ్యులకు హైందవప్రజల పక్షమున విన్నపమును తేయగల స్వాతంత్ర్యము గలదు. పరిగణనాత్ముల ప్రతినిధులు సామ్రాజ్య సభ యందు 27 గురు కలరు. అందు 1 సిక్కు, 2 ఆంగ్లేయులు, 2 పార్సీలు, 8 మహమ్మదీయులు, 13 హిందువులు కలరు. ఈ విన్నపము విషయమై ఆంగ్లేయప్రతినిధులతో సంప్రదించ నవసరము లేదు. ఇరువురు సహస్రదీప్తియసభ్యులు ప్రత్యేక సహస్ర దీప్తియసభ్యుల సభ్యులందును సంతకమును చేయలేదు. సిక్కు సభ్యుల ప్రకారముననే సంతకము చేయించలేదు. ముఖ్యుల సభ్యులు హాజరు గా లేరు. తేసిందిన 19 గురు సంతకములను చేసిరి. సంతకములను చేసినవారి యందు 2 పార్సీలు, 5 మహమ్మదీయులు, 12 హిందువులు గలరు. విన్నపము సంతకముగ చేయక ఫలమునందు ముద్రితము. ప్రతినిధులు కోరినది కేవలము స్వరాజ్యవరము గాకపోయినను స్వరాజ్యమునకు మూలమైన వరము లందుగలవు. హాజరైన 22 మంది హైందవసభ్యులలో 19గురు సంతకముచేసి వరము లను గోరుటయం దేవిధమైన యసంగతము లేదని ప్రాజ్ఞులు గ్రహించగలరు. ప్రతినిధులందు సగపాటు న్యాయవాదులం డుటకలన ప్రాతినిధ్యమునకు భంగము గలుగదు. ప్రతినిధులుగ నెన్నుకొనబడినవారు న్యాయవాదులైనపుడు సంతకములను చేసినవారు న్యాయవాదులుగాకను న్యాయైలుందుకో పయె నీరు నెందులగు సాంగత్యమానప్రతికలు తెలిపిన గని సంతకంప కచ్చును. సకలదేశములందును విద్యావిశేష సంపన్నులైన న్యాయవాదులు రాజనీతిజ్ఞులుగ నుండుటయును ప్రసిద్ధ భిష యము, సంధ్యాస్వేషణము నేయ సమకట్టిన ఆంగ్లేయైందవ ప్రతికల క్షిప్తి హిందూదేశమునందు విపరీతముగ దోచుటయును సంతకమియును లేదు. ప్రతినిధుల విన్నపమునం దీక్రింది యంశములు గలవు:—

“సామ్రాజ్య రాష్ట్రీయ కాన్యనిర్వాహక సభలయందు సంస్కరణములను తేయవలయును; కాననసభలయందు నిశ్చాలిత సభ్యులసంఖ్యను వృద్ధిచేయవలయును; సామ్రాజ్య కాననసభలయందు 150 మందికిని, పెద్దరాష్ట్రముల సభల యందు 100 మందికిని, చిన్న రాష్ట్రముల సభలయందు 60 మొ దును 75 మందికిని తక్కువ సభ్యులందుండూడదు; భరతన్న మునం గాథిక స్వాతంత్ర్యముండవలెను; భరతన్నమునకు సంబంధించిన వర్తక విషయములను చర్చించి తీర్మానించుటకు సామ్రాజ్యకాననసభకు అధికార ముండవలయును. రాష్ట్రీయ విషయములను చర్చించి తీర్మానించుటకు రాష్ట్రీయ కానన సభలకు అధికారముండవలెను. యుద్ధప్రకటనను సంభిజర పుట మున్నగు అధికారములు ఇండియా దొంతరమువారియం దుండవలయును. కొన్ని ప్రత్యేక నిబంధనల ననుసరించి కానన సభల తీర్మానములను రద్దుచేయుటకు రాజప్రతినిధి కధికార ముండవలయును; ఇండియా మంత్రులసభను తీసివేయవలయును. ఇండియామంత్రులసభకు సాహాయ్యమంతయు లక్షిముగ నుండ వలయును. వారిలో కొకరు భారతీయులుగ నుండవలయును; సామ్రాజ్యమునందలి అధినివేశములతో కుల్యుకు స్థానము భరతన్నమునకుకూడ నుండవలయును; రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వ ములకు స్వపరిపాలనాధికార మియ్యవలయును; సంయుక్త రాష్ట్రములు మున్నగు పరగణాలకు కార్యనిర్వాహక సభ లుండవలయును; స్థానిక స్వపరిపాలనా స్వాతంత్ర్యమును పెండుకే ప్రసాదింపవలయును; ఏయే నిబంధనల ననుసరించి బహిష్కరణలకు ఆయాభివృద్ధిని కధికార మున్నదో భారతీయుల కట్టి అధికార ముండవలయును; భారతన్నము నందు టైటోరీయలు నేనల నేర్పాటు తేసియెడల దాని యందును, స్వచ్ఛంద నేనయందును చేరుటకు భారతీయుల కధికారముండవలయును; బహిష్కరణలకు నర్హులనున్న నిబంధనల ననుసరించి భారతీయులకును నేనలో నుద్యోగము మియ్యవలయును.”

వైవిధ్యములనుగురించి జాతీయ మహాసభ గతించిన ముప్పదేండ్లయందును తెలిపిన యభిప్రాయములనే ప్రజాప్రతి నిధులును దెలిపి యుండిరి. ప్రతినిధులు కోరినది సత్పరిపాలన కే కాకను స్వపరిపాలననుని వారివిన్నపమువలన విశదమగు చున్నది. కానననిర్వాహకసభలయందును కార్యనిర్వాహకసభ లయందును సనధికార హైందవసభ్యులసంఖ్యయధికమై అధిక స్వాతంత్ర్యము గలిగినపుడు స్వరాజ్యంపరములు నాటబడి యని కాలక్రమమున వర్ధిలగలవు.

న్యాయ విశేషములు

న్యాయమూర్తులు ఓల్గిపోయి-కృష్ణ

ఒక బాకీదారు నివాలాదారు దగ్గరనుండి అతని యాస్తి కొనుటకు ఒడంబడిక చేసికొని దస్తావేజు వ్రాయించి యిప్పించుచుని అక్కిమల్ అన్వేషికి దరఖాస్తుచేయగ అతడు నిరాకరించిన మీదట అట్లు వ్రాసి యిప్పించుటకు ఉత్తర వియ్య కలసినదని కోర్టుకు దరఖాస్తుచేసికొనెను.

అందుమీదట ఈ బాకీదారు ఇన్స్పెక్షన్ ఆఫ్ 22 వ తేదీ క్రిందికి రాదనియు ప్రత్యేకము దావా చేసికొనవల సినదనియు తీర్పుచేయబడినది.

న్యాయమూర్తులు ఓల్గిపోయి-కృష్ణ

ఆస్తి జప్తుచేయకయే నేలము నేయబడినయెడల అట్టి నేలము నేయించుటకు కోర్టుకు అధికారము లేదనిగాని నేలము అమలులోనికి రాకూడదనిగాని చెప్పటకు వీలులేదనియు అట్టి నేలమువలన నష్టము కలిగినయెడల నష్టపడిన వాడు రద్దు తేయించుకొన వలెననియు అంతవరకు నేలము అమలులో నుండుననియు తీర్పుచేయబడినది.

న్యాయమూర్తులు శేషగిరి లయ్యో-శేషియర్

రామపండిత్ ఎదిరి-శతకుటుంబం.

ఒక సమస్తి కుటుంబములో తండ్రి కొంత కుటుంబాస్తిని 1894 సంవత్సరమున విక్రయించెను. దరిమెలా అతడు చనిపోయిన తరువాత అతని 5 గురు కుమారులు 1904 సంవత్సరములో సదరు విక్రయము తమకు బాధించినదనియు తమభాగములు స్వాధీన పరచవలసినదనియు వ్యాజ్యముచెచ్చి డిక్రీని పొంది తమ 5-6 వ వంతును స్వాధీనపరచుకొనిరి. తరువాత విక్రయదారు సదరు కుమార్తె 5-6 వ వంతునకుగాను తండ్రికి ముట్టిన ప్రతిఫలమునకు కుమార్తెపై వ్యాజ్యముచేగా కోర్టు వారు సదరు క్రయధనము మొత్తమునకు తండ్రి కుమార్తెయొక్క యావత్తు కుటుంబాస్తియు జవాబుదారీ చేయవల సినదనియు పూర్వపు వ్యాజ్యము లో తన విక్రయము సరియయినదని వాదించుకొనుచుండుటచేత సదరు విక్రయము రద్దుచేసెయెడల క్రయధనము తిరిగి ఇప్పించవలసిన దనియు కోరినందున వచ్చినదోషము ఏమియును లేదనియు తీర్మానించబడినది.

న్యాయమూర్తులు సదాశివలయ్యో-మూర్

23-9-03 వ తేదీని రాజమండ్రి మునసబుకోర్టులో తాడిమర్ల గ్రామములో నున్న కొన్ని భూములకును పుణ్య ఫల సాయమునకును ఖర్చులకును తీర్పుచేయబడినది. 1905 సంవత్సరములలో తాడిమర్ల గ్రామము తణుకు మునసబుకోర్టుకు మార్చబడినది. అచ్చట 1908 వ సంవత్సరములో డిక్రీ అమలు జరిపి భూమి స్వాధీనము చేసికొనబడినది. 4-5-12 తారీఖున తాడిమర్ల తణుకు కోర్టునుండి కొత్తూరు కోర్టుకు మార్చబడినది. డిక్రీదారు 1912 వ సంవత్సరము 20 వ సెప్టెంబరు తేదీని అతని తరువాత అతని వారసులు 1913 వ సంవత్సరము 1 ఆగష్టు తేదీ మధ్య ఫలసాయము నిమిత్తమును ఖర్చులకును దరఖాస్తుచేసిరి. ఈ దరఖాస్తులకు పూర్వము తణుకుకోర్టులో దాఖలుచేయబడిన పిటిషన్ 4-1-10 తేదీని ప్రోసీవేయబడినది. అటుపిమ్మట 3 సంవత్సరములు వెళ్లిన తరువాత 18-11-13 వ తేదీని కొత్తూరు మునసబుకోర్టులో దరఖాస్తు చేయబడగా రాజమండ్రికోర్టులో చేయబడిన పిటిషన్ లు డిక్రీని బ్రతికించునా యను ప్రశ్న విచారణకు రాగా తాడిమర్ల గ్రామము సదరు దరఖాస్తుల కాలములో రాజమండ్రికోర్టు నుండి డిక్రీ నులో లేనందున దావాభూములను గూర్చి రాజమండ్రి కోర్టులో వ్యాజ్యము వేయుటకు అధికారములేని విధముగానే వారంటు జరుపుటకును వీలులేదు. అందు చేత రాజమండ్రికోర్టులో దాఖలు చేయబడిన దరఖాస్తులు డిక్రీని బ్రతికించబాలవు గనుక డిక్రీ కాలదోషము బట్టినది.

న్యాయమూర్తులు శేషగిరిలయ్యో బేకెల్

బులుసు వీరరాఘవులు ఎదిరి-బాపున మా జీ క్యం మ తి కొందరు బ్రాహ్మసభకు ఆఫ్ ప్రాప్తి ఆఫ్ పుట్టిన 1882 వ సంవత్సరమునకు పూర్వము వారి ప్రతివాదులు తమ భూములకు మారకము కీచ్చిగొనిరి. వాదుల కియ్యబడిన భూములు ప్రతివాదల పూర్వలకు పూర్వమయిన హక్కుగలవిగాక పూర్వాధికారము లేని ఒక వితంతువు దగ్గరనుండి కొనబడిన వగుటచేత వారసులు వాదులపై వ్యాజ్యము చెచ్చి రాజీపడి చాల భూములను స్వాధీనము చేసికొనిరి. అందు మీదట వాదులు ప్రతివాదుల మీద ప్రస్తుతదావాను పోయిన భూములకు నష్టము నిమిత్తము తీసికొనిరాగా భూమికి తమకు హక్కుగలదను ముభావపు మరకు చెల్లియుండలేదనియు నష్టమునకు జవాబుదారీ లేదనియు ప్రతివాదులు వాదముచేసిరి.

అందుకు కోర్టువారు బ్రాహ్మసభ ఆఫ్ ప్రాప్తి ఆఫ్ పుట్టిన పూర్వము సహా భూముల మారకము విషయములో న్యాయము ననుసరించి తాము ఇచ్చు భూములకు తమకు హక్కుగలదనియే ముభావపు మరకుచేసియు ఎందుకొన వలసినదనియు నష్టము ఇచ్చుకొన వలసినదనియు తీర్పుచేసిరి.

జి. జి. కాటన్ గారిని కృష్ణాజిల్లా సెషన్సు జడ్జిగను, కాటన్ గారి వలన విడుదల పొందినవెనుక ఇషాకన్ హాము నాలుగారిని రాజం చేటుకును, నెలపునుండి వచ్చినవెనుక ఎల్. జి. మూర్తి గారిని తిరుచునాపల్లికిని నియమించిరి. నెలూరు పూరెస్టు ఆఫీసు అర్బుత్ సాల్ గారు గుంటూరునందు గౌడ పని చూచుచుందురు.

11 ఏండ్ల ప్రాయముగల హిందూవితంతువు భక్త అజ్ఞ నొంది ఒక బాలుని పెంపకము చేసికొనవచ్చునా కూడదా అను అంశము ఒక కేసునందు చెన్న పురి హైకోర్టువారిచే విచారంప బడినది. అట్టికేసున న్యాయాన్యాయ స్వభావమును విచారించి, ఎట్టివాని దత్తతచేసికొనవలయునో, దత్తత నేల చేసికొనవలయునో తెలియని మైనరు వితంతువు తనభర్తయొక్క నొంది మైన సట్టిదత్తత చేసికొనగూడదని న్యాయమూర్తులు తీర్పుచేసిరి.

మధుర పురవాసి నేమగపాలముదలియారుగారు చెన్న పురి జూడవచ్చి క్రిందటి నెల 29వ తేదీని మరలిపోవుచుండగా ఎగ్మూరు రెయిల్వే ట్రేవనువద్ద నతడు రెయిలుబండి వెక్కునపుడు అస్సాదులే అను నామాంతరము గల అబ్దుల్ రజేయి అనునతడు వాని జేబులోని సొమ్మునుంచీ నపహరించెను. ఈ ముద్రాయి ఇదివరలో మూడుసార్లు శిక్షింపబడినది. ఈ మారు న్యాయాధికారి కామయేకు గారు వానికి ఒక సంవత్సరము కఠినశిక్ష విధించిరి.

వింజమురు భావనాచార్యులువారిట్లు వ్రాయుచున్నారు. ఆంధ్రదేశములోని హోయసల శిగులకు ప్రత్యేక కార్యదర్శిని నియమించుకొనుటకు, మద్రాసులో స్టాండింగ్ కాన్సిల్లువారు అంగీకరించివారు. డిశంబరులో జరుగబోవు కాంగ్రెసులోకూడ మనకు ప్రత్యేక కాంగ్రెసుకమిటీని నిర్వహించుకొనెదను. ఇది యొక శుభసూచకము. ఆంగ్లోద్యమమునకు సహకారి దీనికి ప్రత్యేక సెక్రటరీ యెయ్యండవలయునని మన మూలబింపకలెను. ఇందుకు తగినవారు బహుమంది లేకపోలేదు. కాని బందరులో నుప్రసిద్ధదేశనాయకులగు మహారాజశ్రీ పట్టాభిశిఖారావు య్యగారిని ప్రభుకార్యదర్శిగా నెన్నుకొనిన తేమమని నా తలంపు. ఆంగ్లోద్యమ సందర్భమున వారనేక సమస్యలను ఆ మూలాగ్రముగ నాలోచించి యున్నాడు. మిగుల యుత్సాహముగలవారు కార్యకర్తలు, నిరుపమానదేశభక్తులు. అధిక విద్యాంసులు. వారి వాగమృతధారచే మొదైనను చిగురింప గలదు.

తైమ్సుఆఫ్ ఇండియా పత్రిక రాజ ప్రతినిధిగారికి కానన సభాధికార సభ్యులు నమస్కరించిన విజ్ఞాపన పత్రమును విమర్శించుచు నిట్లు వ్రాసెను. “హిందూదేశపు బాగును గోరువారు స్వదేశపరిపాలనమునందు ప్రజలును పాలుగలిగి ఆంగ్లేయసామ్రాజ్యముయొక్క భావివృద్ధికి దోడ్పడగలగు విషయమున ప్రజలతో నేకీభావముగలిగి యుండవలయును. ఈసందర్భమున యుద్ధముతో బాటుమాన్యు నొందని మరొకన్ని విషయములనుగూడ విచారంపవలసి యున్నది. వానిలో గొన్ని జాతి విచక్షణలు, జాతిద్వేషములు, దేశీయసాంఘిక ఆర్థిక వ్యవస్థలు మున్నగునవి. ఈ విజ్ఞాపనము వ్రాసినవారు దానిని దేశీయపరిపాలనా విషయమున ముఖ్య సమస్యల నాలోచింపకయే ఆధావడిగా తయారుచేసిరి. ఈ విషయమునందు అక్రమ విమర్శచేయుట తగదు. అంత ముఖ్యమగు విషయములను సాధారణవిషయముగ దలచి దానిం పకయే వ్రాసినది చింతించు న్నాము.”

చెన్న పురియందు వెనుక నుత్తరసర్కారుల ప్రాక్రసీపు యూనియను అను పేరుతో నుండిన సంఘమునకు గత వత్సర మా పేరు నాంగ్లేయసానియనుగా మార్చినవిషయము చదువరులకు విదితము. అట్లు పేరు మార్చబడిన పిమ్మట నేటివరకును యూనియను వారు సమావేశము కాలేదు. కాన దానినిగూర్చి చర్చించుటకు 16 వ తేదీ సాయంకాలము 6 గంటలకు కాశీ నాథుని నాగేశ్వరరావుపంతులుగారి ఆహ్వానము మైన రావుబహదూర్ బి. ఎస్. శర్మగారి అధ్యక్షతక్రింద నొక సభ జరిగినది. సభకు 50-60 మంది విద్యార్థులు వచ్చిరి. వచ్చటంకముచే వెక్కుమంది రాజాలకపోయిరి. “1916 వ సంవత్సరము ఏప్రిలునెల నుండి ఆంగ్లసభ ఏర్పడినది గాని ఆంగ్లసభలో విద్యార్థులకు ప్రత్యేక పు ఏర్పాటు లేమియును లేవు. అది ఏదైన చేయబడునేమో అని నేనీ ఆరమాసములవరకు నాగిలినిగాని అట్టి ఏర్పాటు లేమియును చేయబడలేదు గాన నీ సభ కా హాస్యన సంపితిని. విద్యార్థులకు ప్రత్యేకముగ నొక యూనియను యుండవలెనని నేనభిప్రాయ పడుచున్నాను. దాని పేరు ఉత్తర సర్కారుల యూనియను అనియే యుండవలెనా లేక ఆంగ్లేయసానియను అని యుండవలెనా అను విషయమును సభ్యులు నిర్ణయింపదగు నని నాగేశ్వరరావుగారు నుడిచిరి. దానిపైని చర్చ జరిగినది. విద్యార్థులకు ప్రత్యేకముగ నొక యూనియను యుండవలెనని వచ్చిన వారిలో హెచ్చు మంది యభిప్రాయముగ నుండెను. ఈవిషయమును నిర్ధారణచేయుటకును అధ్యక్షులను కార్యనిర్వాహకులను నియోజించుటకును 20వ తేదీ శుక్రవారమునాడు సాయంకాలము 6 గంటలకు కలెటు హాలులోనే మరల సభజరుపుటకు నిశ్చయింపబడినది.

యుద్ధవార్తాసంగ్రహము

పడమటి రంగము.

పడమటి రంగమునందు ఆంగ్లపరాసు లవలంబించిన సంయుక్తావస్థానందన మమోఘముగ సాగుచున్నది. ఆంగ్లముఖ మునందు ఆల్బర్ట్ బా పూము మాగ్నమునుండి లా-బోఫ్ఫువరకును గల ప్రదేశమును ఆంగ్లము ముట్టించి, ఆల్బర్ట్ - బా పూము మాగ్నమున కెడనువై పునగల. తేసార్నుగ్రామమును వశపరచు కొనిరి. బా పూము - సెయింటు మిరవాప్టునకును, ఆంగ్లముఖమున కును మధ్యను నిక్కుప్రదేశమునందు కొన్నియున్నత స్థానములు గలవు. ఆయున్నత స్థానములను ఆంగ్లము ముట్టించిరి. పరాసు ముఖమునందుసోమునది కు త్తరభాగమునందు మార్వలు సెల్లి-సెల్లిసిలు, సెయింటు మిరవాప్టునకును ప్రాంతములందు యుద్ధము జరిగి పరాసులు తమ సేనాముఖమును వ్యాపింపజేసి కొనిరి. సోమునదికి దక్షిణభాగమునందు బెర్నీ మొదలు సాల్వే గులకు మధ్యనుగల ప్రదేశమును పరాసులు ముట్టించిరి. బొవెంటను కుగ్రామమును, ఆక్టోబరును, సాల్వే నునము కండులీ గూలభాగమును వశపరచుకొనిరి. ఆంగ్లపరాసు విహానములు నెకడునదివూద ఒ పేగునొరవద్దకుల యంగ్రతాలయము విూద ఆగ్నేయగోళములను ప్రయోగించినవి.

ఆంగ్లముఖము

ఆంగ్లముఖమునందు ఆల్బర్ట్ బా పూముమాగ్నము మొదలు లా-బోఫ్ఫువరకును గల ప్రదేశమును 7వ తేదీని ఆంగ్లము ముట్టించిరి. గాడికోరు, లా-బోఫ్ఫులమధ్యనున్న ఆంగ్లసేనా పంక్తి 600 మొదలు 1,000 గజములవరకును ముందుకు వ్యాపించినది. అక్కడను ఆంగ్లము 150 మందిని ఖయిలీలుగ పట్టుకొనిరి. ఆల్బర్ట్ బా పూముమాగ్నమునకు వాయుభాగమునందు గల తేసార్నుగ్రామము ఆంగ్లలవశమైనది. దానికి తూర్పు భాగమునందు ఆంగ్లలకు కొంత పురోగమము కలిగి బట్టు-డి-వార్లెయికోరువై పునకు సేనాపంక్తి యేర్పడినది. కార్నెల్లెయి వకు ఉత్తరమునందును, ఈశాన్యభాగమునందును, గాడికోరు నకు వైర్మలిభాగమునందును ఆంగ్లము ముందుకు పోయిరి. కోర్నెల్లెయివకు ఉత్తరభాగమునందు జర్మనులు ఆంగ్లస్థానము లను ముట్టించిపడలచిరి. కాని వారు ఏమ కండుకపుగడను దాటిరాకుండగనే ఆంగ్లము అగ్నివర్షము గరిపించి వారి కున్నతమును విధ్వంసజేసిరి. స్టాఫ్ బురుజువకు ఉత్తరభాగ మునందుకూడ ఆంగ్లలకు కొంత పురోగమము కలిగి 200 మంది వైనికులు బండిలుగ దొరకిరి. అక్కడ జర్మనుల కమితవ్యము కలిగినది. జర్మను లెడించినవ్యవస్థను అక్కడనుండి వారినిఆంగ్లము లెడిమిజేసిరి. సావదెనుబురుజువద్దను ముట్టించినవ్యవస్థకూడ జ్యోఫులకు స్టాఫ్ బురుజువద్దకువలెనే ఫలముకలిగినది. 7,8వ తేదీలను జరిగినయుద్ధమునందు ఆంగ్లము 30 మంది జర్మను వైనికో ద్యోకులను 866 మంది వైనికులను వశపరచుకొనిరి. న్యూనిలు, సెయింటువాప్టు, గ్రాసు, అగ్రాసులవద్దను, ఎసెసు, ఆర్మెంట్రిసులవద్దను ఆంగ్లము శత్రుకండుకములందు ప్రవేశించి, వైనికులను హతము జేసియు, ఖయిలీలుగ పట్టుకొనియు శత్రువులకు నష్టము కలిగించిరి. ఆంకరునదికి దక్షిణ భాగమునందు తమ స్థానములను ఆంగ్లము లాగు చేసికొనుచున్నారు. అక్కడ వారికి 268 ఖయిలీలు దొరకిరి. గ్యూస్టికి వైర్మలి భాగమునందును ఆంగ్లము జర్మను కండుకములందు ప్రవేశించి నష్టము కలిగించిరి. ఆంగ్ల విహానములు శత్రువుల వశము నొందునై ప్రదేశములకు వెళ్లి రైలునే స్థానములమీదను, విహాన నిలయములమీదను వైనిక శివీరములమీదను ఆగ్నేయ గోళములను ప్రయోగించుచున్నది.

పరాసు ముఖము.

పరాసు ముఖమునందు సోమునది ఉత్తరభాగమునందు ను దక్షిణభాగమునందును యుద్ధము జరుగుచున్నది. ఉత్తర భాగమునందు మార్వలునకు ఈశాన్యభాగమునందు పరాసులు శత్రువులను ముట్టించిరి. అక్కడనుండి తమ వైనిక ముఖమును 1200 గజములదూరము వైలీ సాలిసెలు గ్రామ పరిసరముల వరకును వైర్మలిభాగమునందు సెయింటు పిరీ వాప్టునకు ప్రాంతమునకును వ్యాపించునట్లు జేసిరి. సెయింటు పిరీ ప్రాంతమునందు జర్మనులు నురుగుచున్న గ్రావకమును చట్టి కొన్ని

కండుకములను పట్టుకొనిరి. సెల్లి-మెన్ల నకు పశ్చిమమున కూడ పరాసులకు కొంత పురోగమము కలిగినది. సోము దక్షిణభాగమునందు బెర్నీ మొదలు సాల్వే నువరకును గల మూడుమైలుల ముఖమునందు పరాసులు జర్మనులను ముట్టించి, బెంటును కుగ్రామమును ఆక్టోబరును, సాల్వే ను వనములో చాలభాగమును వశపరచుకొనిరి. శత్రువులకు చాల నష్టము కలిగినది. విజేతలకు 1250 మంది ఖయిలీలు దొరకిరి. సాల్వే ను కనమునందలి పరాసుల హతనస్థానములను శత్రువులు చెండు పర్యాయములు ముట్టించిరి. అప్పుడు నురుగుచున్న ములకును ద్వందయుద్ధము జరిగి శత్రువులు పోరాపోయిరి. గాంకోరునకు తూర్పుభాగమునందు జర్మను లెడించినవ్యవస్థ పరాసులు వారిని లెడిమిజేసిరి.

ఇటలీ రంగము

ఇటలీవారు గతవార్షమునందు గొరిజియాకు ఆగ్నేయ భాగమునందును, కాన్స్టిప్రస్థము నందును అవస్థానమున కుపక్రమించి ఆస్ట్రియావారి స్థానములను ధేదించి బోలెడు మందు సామగ్రిని, చాలమంది ఖయిలీలను పట్టుకొనిరి. కాన్స్టిప్రస్థమునందు శత్రువు నిర్మించిన బలీయమైన కక్షణ సాధనము లన్నియు ఇటలీవారు స్వంతముజేసి విధ్వంసం మొదలు 208వ స్థానమువరకును గల సేనాపంక్తి నంతను వశపరచుకొనిరి. 208 వ స్థానమునకు దిగువను కల సోవెల్లియాను స్థానమును ఇటలీవారు వశమైనది. అక్కడ విజేతలకు 5034 మంది ఖయిలీలు దొరకిరి. గొరిజియాకు వైర్మలి భాగమునందు రెండు మైలుల దూరమునందు ఇటలీ వారు ఆస్ట్రియా వారిని ముట్టించి నేనా ముఖమును ధేదించి, 861 మందిని ఖయిలీలుగ పట్టుకొనిరి. ఇటలీవారి క్రొత్త స్థానములను ఆస్ట్రియావారు పదేపదే ముట్టించుచు వచ్చిరి. ప్రతిసారియు వారికి ఇటలీవారు విశేషనష్టమును గలిగించుచు లెడిమిజేయుచుండిరి. ఆస్ట్రియావారిని లెడిమిజేయుచు ఇటలీవారు ముందుకు పోవుచున్నారు. ఇటలీవారికి నుది 500 మంది వైనికులు ఖయిలీలుగ దొరకిరి. ట్రెంటికో ముఖమునందును ఇటలీవారు శత్రువులను ధంజించి కండుకపుకేజిని స్వాధీనము జేసికొని 538 మంది ఖయిలీలను పట్టుకొనిరి. ట్రెంటికో ముఖమునందు సానుభోషనీయము విూద ఆస్ట్రియావారు పరాసుల వైరి.

రష్యారంగము.

రష్యారంగమునందు విశేషమైన మార్పులేదు. స్ట్రెస్నో-లిపానీప్రాంతమునందును, ప్లాడిమరు, వెల్కోస్కోస్కి ప్రాంతమునందును పట్టులలతో యుద్ధము జరిగి కొన్ని ప్రదేశములందు శత్రుస్థానములను రష్యాను చాక్రమించుకొని, వానియందు బలపడిరి. బ్రాస్కోజోనీకి తూర్పునందు శత్రువు లవస్థానమును ప్రాంతంబించిరి. కాని వారిని రష్యానులు లెడిమిజేసిరి.

రుమేనియా రంగము

రుమేనియరంగమునందు బ్రూన్నిలునేని గూతు ఉత్తర భాగమున ప్రచండయుద్ధము జరుగుచున్నది. సేనాముఖము నందంతటను జర్మని-ఆస్ట్రియా-బల్గేరియా నేన రుమేనియనులను ముట్టించుచున్నది. తమ్యును ధంజించుటకు శత్రువు లెత్తరంగములనుండి నీలై నంతమంది వైనికులను కంకులను తెచ్చుచున్నారని రుమేనియనులు ప్రకటించి యుండిరి. శత్రువుల ప్రబల సేనల ముందర రుమేనియా వారు వెనుక నురుగుచున్నారు. రుమేనియనుండి బ్రాస్కోవట్టణమునకు సోవుటకు నాలుగు కనుగులకవు. ఆకనులు కాచ్చలిగా పర్వతమునందు కలవు. బ్రాస్కోవట్టణము రుమేనియా పరిహార్లు నకు నమోదు 20 మైల్ల దూరమునందు బ్రూన్నిలు నేనినూ యందున్నది. ఆట్టణమునకుసోవు నాలుగు కనుగులను సంఘించుటకు రుమేనియవారు వెనుకనున్న స్థానములనుజిదిరి. బ్రాస్కోవట్టణమును వశపరచుకొంటుని జర్మనులును చట్టి-ఉగార్వోక్సిని పట్టుకొంటుని ఆస్ట్రియావారును తెలియ జేయుచున్నారు. బ్రాస్కోవట్టణమునకు ఆగ్నేయభాగమునందు బోర్బుబర్గ కనుగునద్దను శత్రువులు పదేపదేముట్టించిరి. కాని ప్రతిసారియు చాలనష్టము కలిగించి రుమేనియనులు వారిని

నెట్టుచు వచ్చిరి. రుమేనియావారు ఉత్తరాభి ముఖముగ పొగుసునది కుడిగట్టు వై పునకు నురుగుచున్నారు. కాని బ్రాస్కోవట్టణము గల ప్రాంతమునకు రుమేనియనులను రుమేనియవారు తమస్థానములను నిలుపుకొనుచున్నారు. ప్రాంతమున శత్రువులను రుమేనియనులు లెడిమిజేసిరి. అక్కడి శత్రుసేనలు పలాయన నుగుచున్నవి. బురుగు కనుగుయందు కల బ్రాస్కోవట్టణమునద్ద శత్రువులు ముట్టించి నష్టము రుమేనియవారు వారికి విశేష నష్టము కలిగించి లెడిమిజేసిరి. గోల్జుటము కనుగుకు తూర్పు ముట్టించి నష్టముకూడ వారిని విజేతలు వెనుకకు నెట్టిజేసిరి.

బ్రూన్నియందు సూచ్చేమియు లేదు. సినిస్టాపునకు వాయవ్యభాగమునందు దామ్యులు నదియందలి దీవిని, బోట్రె వలును పట్టుకొంటుని జర్మనులు విధ్వంసించుచున్నారు.

బాల్కన్-సరంగము

బాల్కన్ రంగమునందు మిత్రసంహతి యవస్థానము అప్రతిహతముగ జరుగుచున్నది. సర్వియా వైనికులు లెలవోడా భోయను సమీపించి బోట్రెజోలి యున్నత ప్రదేశము నాక్రమించుకొనిరి. వర్దారు నదికిని బోట్రెజోలి ప్రాంతమునందలి పర్వత ప్రదేశమునకును మధ్యను సర్వియనులకు కొంత పురోగమము కలిగి వారు బల్గేరియావారి నోడించగ వారు బ్రోడీకి ఉత్తరభాగమునకు పలాయనలైరి. సర్వియా వారికి 816 మంది శత్రువైనికులు ఖయిలీలుగ దొరకిరి. బల్గేరియావారికి నేనలు మద్దతు వచ్చుటచే వారు సర్వియావారిని పట్టుదలతో నిరోధించుచున్నారు. శత్రువులు ముట్టించి నష్టము వారిని లెడిమి సర్వియావారు బోర్బునసో గ్రామమున దడుగిడిరి. పరాసు సేనలు కిషోగ్రామమును వశపరచుకొనినవి. సలోనికా ముఖమునందు బోర్బునట్టణమునకు పశ్చిమమున గల పర్వతమందలి మొదటి కండుక్రేజిని పరాసులు వశపరచుకొనిరి. మిత్రసంహతి విహానములు మొదలైరి. ప్రతేపు పట్టణములమీదను ఆగ్నేయ గోళములను ప్రయోగించినవి. స్ట్రెస్నోనది మీద నున్న కొన్ని గ్రామములు ఆంగ్లల వశమైనవి. ఆ గ్రామములు సెయింటుపట్టణమునకు అయిదుమైలుల దూరమునందు కలవు. సెయింటుపట్టణమునకు దక్షిణమున నాలుగుమైలుల దూరమునకును ఆంగ్ల ఆక్రమణ వెళ్లిరి. అక్కడ ఆంగ్లలపురోగమమునకు అంత నిరోధముమీయు కలిగి యుండలేదు. ప్రోసెనికు లైలువేస్తేషనుకు సమీపము నందుగల గ్రామములు ఆంగ్లల వశమైనవి. స్ట్రెమానదిమీది కవడావ్యా, ఓరెంట్టి, మాజ్జరు గ్రామములను బల్గేరియనులు స్వేజించి పరాసునువైరి. సెకెసు లోహూమాగ్నము మీదను కల ప్రాజెనికు గ్రామమును, సోహోలోహాయను గ్రామమును ఆంగ్లము పట్టుకొనిరి. ఆంగ్లచానులును, కవచా వృత్తిమై సోహూరుబండ్లను సెయెనకు ఆంగ్లముభాగమునకు వెళ్లినావగ 4 మైల్ల దూరమునందు ప్రబలమైన శత్రువశ కనుపించినది.

గ్రంథ స్వీకారము

రాజధక్తి.

ఇది మారిరా జానకి రామయ్యగారిచే రచియింపబడినది. ఇందు పదునాలుగు ప్రకరణములు గలవు. మొదటి ప్రకరణమునందు భూగోళమునకు నిత్యగ్రహణములకును గల సంబంధమును నక్షత్ర లక్షణములు తెలుపబడినది; రెండవ ప్రకరణమునందు భవతేఖండ లక్షణములు మూడవ ప్రకరణమునందు విశ్వోక్షణా మహారాశి చక్రము నాల్గవ ప్రకరణమునందు ఎడమ చక్రకర్తి వృత్తాంతము అయినవ ప్రకరణమునందు ఆత్మజ్ఞాంత్రా మహారాశి వృత్తాంతము, ఆగవ ప్రకరణమునందు శ్రీ పంచమహాజ్ఞా చక్రకర్తి వృత్తాంతము ఏడవ ప్రకరణమునందు శ్రీమేరగ్రహక్షిణి వృత్తాంతము ఎనిమిది తొమ్మిదవ పదవ ప్రకరణములందు షడ్విష్టాభిశేక మహోత్సవ వృత్తాంతము మిగిలిన ప్రకరణములందు సోమూజేశ చక్రాల నా విభాగములు గ్రీటికు పరిశాలనములన భవతేఖండమున గలిగిన శోకర్యములు చక్కగ తెలుపబడినది. గ్రంథనామమున కనుసాపముగ బాలురవృద్ధానములందు గ్రంథపఠనము కలర రాజధక్తి కలుగుటకై యటలులు గ్రంథము వ్రాయబడినది. ఆకాశాంశుననే విద్యాకాఖాగతాను లీగ్రంథము తెలుగు సాహిత్యాలందు వాచకగ్రంథముగ నుంచవచ్చునట్లు నిర్ణయించిరి. గ్రంథము సులభముగ రచియినటులు సులభమైతిని వ్రాయబడినది. రాజధక్తికి తోడుగ దేశవృత్తి గయు ముగగునటులు గ్రంథకర్త ప్రయత్నించిన గ్రంథోపకాగము విస్తరించి యుండును. దివివెల (4-6-0)

కలయువారు మారిరా జానకి రామయ్యగారు, నాట్యాల; గోవారి జిల్లాయని వ్రాసికొనవలయును.

విదేశ వార్తలు

జర్మనీలో నానాత్వము ప్రతికూలము బట్టి మొత్తముగా 35 లక్షలకి తగ్గుచున్నది.

గ్రీసు నానాత్వ సంవత్సరము బాటించుటకును తేలికపాటి పథకమునుండి తేలికపాటి పథకము.

17 మిల్లీ వాటముల పునరుద్ధరణకు సేవలో చేరవలసి జర్మనీ లాభానుభవించును.

కెన్యోబరు నెలలో జర్మనీల యుద్ధమునకు 260 కోట్ల పానులను వ్యయపరచిరి.

జర్మనీలో నానాత్వమును బహిష్కరించుటకు పిచ్చి రాజు ఒకటోగారు నిరసించును.

కెన్యోబరు నెలలో సంవత్సరము 3 మాసములలోను 20 గ్లొబులను 1,789,054 లక్షలను 464 కోట్ల నిర్మించబడినది.

కామనల్వెల్ థాంక్స్ పుత్రికాదు 30 కోట్ల పానుల బుణమున కోక ముపహదనము గావించిరి.

జర్మనీలో వైలువే ఉద్యోగములుగా నున్నవారి సేవలను యుద్ధమునకు పంపి వారికి బహు శ్రీలను నియోగించుచున్నారట.

జర్మనీల పంపు క్లినికల్ జూడ నిషేధించుచున్న బహుమతిని లాభించుటకు నిరసించుటకు వీలు కనబడుటకు లేదు.

వచ్చినా తూర్పుపైపులను రాబడిపన్నును పెంచుటకు గూర్చి విచక్షిణుడవై పార్లమెంటులో సుపహదనపడ బోవుచున్నది.

కమ్యూనిస్టుల పాపములలో నొక భాగము నెలొనికాలో దిగినది. అప్పటివా సంఘము ఉత్సాహకరముగా స్వయము సాగించిరి.

గ్రీసు దేశము లోని తటస్థత్వము మానునని సోషలిస్టుల ప్రముఖులు అనుకునున్నా వని "రెలిజియస్ థాంక్స్" పత్రిక వ్రాసినది.

వృద్ధుల పంపులు వెనిజులవారికి తమ సామర్థ్యాన్ని చెప్పుచు తంతివా నిచ్చిని నెలొనికానుండి రైతుల విశేషమును వ్రాయుచున్నాడు.

గోధుమల భవనము, గోధుమల ఎగుమతి నిగుమతుల మంతులను ప్రభుత్వంకారము నిర్మించెదనని వర్ణనకు గారు పార్లమెంటులో సుడిదిరి.

అమెరికావారు తమ సముద్రతీరములనుండి అంగ్లక్రాస్సును బహిష్కరించుట అమెరికా తీరమునందు అన్ని నావలు జర్మనుల రాకముల వలన ముంచిబోయినది.

కెనాడోక్రిస్టు, వృద్ధ విదేశ ప్రతినిధులను లెల్లయలను పనులను జర్మనీకి తీసికొనిపోవుట అంక్షాత్తియము ప్రకారము గ్యాయనుని వాదించిరి.

మెడిసినిగారు క్రొత్తవేలను పంపునని కెన్యోబరు చెప్పిన అక్టోబరు 15 వ తేదీనాడు కాన్స్టాంట్టైనురాజుగారు తరువోకి రాబట్టినవ్యవస్థ పరిష్కరించెదనని చెప్పిరి.

4 తేదీన ఒక డెస్కాన్సు జలాంతగ్రామి నార్వే నాకాలో దికిన మునిగిపోయినది. దానిలో నున్న 6 గుంట్ల ఒకడు మాత్రమే మునిగిపోయినది. కెప్తాను ఇంకొకడును మునిగిపోయినది.

నార్వేయలో వ్రేటింగు ప్రతిపక్షవాదులు వృద్ధులను చున్నదను విషయమును జర్మను వార్తాపత్రికలు వ్రాయుచు నార్వేనాడు జర్మనులనుగూడ ద్వేషించుచున్నారని వ్రాసినవి.

జానూరిలో బానుకపోగారి నాయకత్వముక్రింద సాంప్రదాయవాదులు 200 వందల యొక కడుగా సేర్పడిరి. తెరాచిగారి ముద్రితము మాకంగీకారముకాదని చాలబంది నుడిచిరి.

గ్రీసు దేశరాజుగారు పేరులేని రాజకీయ విషయముల నందలీని రావించి వారినుండి తమ ముఖ్యమంత్రి సేర్పాటు చేసికొని జూచుచున్నారని ఏథెన్స్ తంతివాత్తలు నడుపుచున్నవి.

జర్మను ప్రభుత్వమువారు యుద్ధ వ్యయములతోట 120000 లక్షల మార్కులను బుణమునకు రిచ్ స్టాన్ సభ వారి నడుగబోవుచున్నారని "కోల్డ్ స్పొట్స్ టీటుంగు" పత్రిక వ్రాసినది.

యుద్ధానంతర వర్తకవిషయమును గూర్చి విచారించుటకు ఏర్పాటుపడిన ప్రత్యేకసంఘమువారు పారిసు ఆర్థిక సమావేశ సందర్భమున తమ శిఫార్సులను త్వరలో పంపుచున్నారు.

అట్లాంటిక్ మహా సముద్రమునందు ఒక్కొక్క కాలమున నిర్మితమైనవోటునుండి జర్మను జలాంతగ్రాములు పంపబడుచున్నవని నమ్మదగిన జర్మనులవలన "టిడ్" అనుపత్రికకు తెలియకచ్చెను.

వైనిక సేవ కర్తలై ప్రస్తుతము నిలిపి యుంచబడినవారు లక్షలకొలది గలరనియు వారినిగూర్చి ప్రభుత్వమువారు యోచించుచున్నారనియు కామనల్వెల్ లాండ్ జాస్టి గారు చెప్పిరి.

నార్వేవారి నాకలను ముంచినందులకు నష్టపరిహార మిచ్చెదనని జర్మనులు వాగ్దానము చేసిరి. ఇంతవరకు నార్వే వారికి 88500 టన్నులగుల 171 క్రిమరులు మునిగిపోయినవి. 140 వందల నావికులు హతులైరి.

పెయిసురాణీగారి శరీరము లావుబారసాగినది. ఆమె స్థూల్యమున తగ్గించుటకు మందులవలన ఆరోగ్యము చెడునని ఈత-ఆటలు మున్నగు శరీర వ్యాయామముల నవలంబించిరి. ఆమె కిప్పుడు స్థూల్యము తగ్గిపోయినది.

అమెరికా సముద్రములందు జలాంతగ్రాములను గూర్చి లాంసింగుగారు విల్సనుగారితో సంప్రదించిరి. జర్మను జలాంతగ్రాములస్థానము అమెరికాఖండ సముద్రమునం దున్నదని చెప్పుటకు బుణపు లేదని నిర్ణయించ బడినది.

యుద్ధరంగమున నున్న నైనికులను నావికులను వోట్ల నిచ్చుటకు చాలమంది అనుకూలురుగా నున్నార గాన ఆలస్యము లేకుండ రిజిస్ట్రేషను చట్టమును పనిచేయుటకు దొరతనము వా రాలోచించుచున్నారని ఆస్ట్రియాగారు నుడిచిరి.

గ్రీసునందు మాతన మంత్రివర్గ మొకటినిర్మించబడినది దీనికి కెరాంటీగారు ముఖ్యమంత్రియను, ఆర్థికమంత్రియను వైయున్నారు. మహానల్ ప్రభువు విదేశ విషయంగా మంత్రియను, నావికాశాఖ మంత్రియను మునుపటివారే.

నావికులను సంరక్షించుకొత్తనను, కాలమాన వైప రీత్యములవలన వైనను గాక ఇతర సమయములందు యుద్ధము సలుపుచున్న దేశముల జలాంతగ్రాములను, యుద్ధనాకలను నార్వేసముద్ర ప్రాంతములోనికి రాగూడదని నార్వేవారు ప్రకటించిరి.

ఇటలీలో సేన తలపడునపుడు ఆస్ట్రియావైనికు లెవ్వరును తెల్లని చేతిగుడ్డలను గలిగియుండరా దని ఆస్ట్రియా అధికారు లాజ్ఞాపించిరి. ఇందువలన వారివైనికులు లాంగి పోదలచినపుడు తమ మోక్కలనుచింపి శాంతిసూచకములగు పతాకములనుతేసి కొనుచున్నారట.

రిచ్ స్టాన్ సభలో ముఖ్యసంఘమువారుజరుపు ప్రత్యేక రహస్య సభలయందు తగవులాటలు ఎక్కువై ఎడతెగక జరుగుచున్నవి. ఛాన్సలర్ కత్తువారు ఛాన్సలర్ ప్రతిపక్షులును కొట్టుకొనుటకు సంసిద్ధులైరిని "మ్యానిక్ ఆర్మీక్ డీటుంగు" పత్రిక వ్రాసినది.

ఇప్పటికైనను గ్రీసుదేశము ఆదేశపుపూర్వగాధల ప్రకారము చాలకాలమునుండి ఏవై పున వారికి విశేష సంబంధలాభము లున్నవో ఆవై పుననే చేరినయెడల బాగుగా నుండును. సంకోచించుటకును, సలహాల నడుగుటకును ఇది సమయము కాదని ఆస్ట్రియా మంత్రిగారు రినిరి.

ఇంతటి నుండి ఇటలీవారు నిర్మించు నాయుధములు వారికి పూర్తిగా సరిపడుటయేగాక ఇంకను మిత్రమండలివారికి పంపుటకు గూడ మిగులుచున్నవట. యుద్ధమునకు పూర్వ మొకసాలున కెన్ని ఫిరంగులు చేయబడుచుండెనో అన్ని ఫిరంగు లనుదినమును చేయబడుచున్నవి.

నార్వే నాకలను జర్మనులు ముంచినపు డానాకలలోని వారి తేమమును జర్మనులు విచారించుటలేదు. మరియును నాకలలోనివారిని ఆర్కిటకు సముద్రమున చిన్నచిన్న పల్లలో జర్మనులు వదలివేసిరి. దానివలన నార్వేవారు చాల ఆగ్రహపరవకులై యున్నారు.

క్రీటువీనినుండి "ఎల్మిటీస్" అను దానియందు గ్రీసుదేశమంత్రి వెనిజులవారు బయలుదేరి వచ్చుచుండగా దారిలో ఒక జర్మను జలాంతగ్రామి ఆస్ట్రియను వెంబడించెను. కాని మిత్రమండలి డిప్టాయరులు సకాలమునకు వచ్చి ఆ జలాంతగ్రామి పారినుండి ఆయనను రక్షించెను.

ఆస్ట్రియాలో యుద్ధ సామగ్రిలను చేయు పనివాండు 24000 మంది సమైక్యపై పని మానివేసిరి. వైనికులు వారిపై తుపాకులను గాల్చి వారిలో 700 మందిని చంపిరి. తక్కిన వారిని నిర్బంధపెట్టి పని చేయించుచున్నారను వార్త అధికారులు తెలుపక దాచిరి యొకరు వ్రాసిరి.

జర్మను జలాంతగ్రాములు మఱల తమ ప్రపంచ దురాగతములను బ్రారంభింపగనే నాకాధికారుల కేమియు భయము గలుగలేదు. ఈ దురాగతములవలన జర్మనీ కిసుమరితయను లాభములేదు. అట్లాంటిక్ మహా సముద్రపు రెండు వైపులను జర్మను జలాంతగ్రాము లుంచబడనందున జర్మనులకు జలాంతగ్రాములు తగ్గిపోయినవని యూహింపవలసి యున్నది.

అమెరికా వైనికీరోవారు పంపువార్తలను తీసికొనవలదని అమెరికా అంతర్దేశ కార్యదర్శి అంతర్జాతీయ వార్తా సంఘమునకు ఆజ్ఞాపించెను. ఇదివఱకే ఈసంఘమువారు అమెరికాయందు అమెరికనులు సృజించిన వార్తలను లండను నగరమునుండి వచ్చిన తంతివాత్తలని ప్రకటించుచుండిరిని మందలించబడిరి.

మేరీ చక్రవర్తినిగారు పసిలేసమున స్వంతభువ్వలకు ప్రత్యేకముగ లెక్కలను వ్రాయుచుండిరి. అటులే యెప్పుడు మేరిరాకుమారిగారుగూడ లెక్కలను వ్రాయుదురు. అందులకొక ఎర్రఅట్టపుస్తకము గలదు. దానిలో జమాఖర్చు కలము లున్నవి. ధనపు సంచి ఆమెయొద్ద నెన్నడు నుండదు. ఆమె పరిచారిక యొద్దనుండును. ఆపరిచారికయే ఇవ్వవలసిన వారికి సా మ్మిచ్చుచుండును.

బుణపత్రిక సుపహదించుచు ఆస్ట్రియాగారు కామనల్వెల్ సభలో మెనపాటేమియారంగస్థితులనుగూర్చి పల్కుచు గతమాసమునందు ఉష్ణ మతితీవ్రముగా నున్నందున మరచి యుద్ధము జరుగలేదనియు రైలువే విషయములును, నడివైరాకపోకల విషయమును చాల వృద్ధి నొందింపబడినవనియు సేనల ఆరోగ్యస్థితులుగూడ తృప్తికరముగా నున్నవనియు ఆస్ట్రియాగారు చెప్పిరి.

ఉచితము! WATCH ఉచితము!!

అననీమి ?

మనస్సునకు తృప్తికరముగ పనిచేయు మా ప్యాకెట్టు వాచీని రూ. 2.2-0 క్క కొనువారికి ఫోక్ టైమ్ పేనా, ఇంకిబుడ్డి ఉచితము. గడియారమున కొక సంవత్సరము తర్రవాదము.

ఆనంద సంధాయిని లేవ్యాం.

ధాతుపుష్టినిచ్చి రక్తమును శుద్ధిపరచును. దీని గుణములను విశేషముగా వర్ణించుటచేత ఫలము లేదు. ఒకసారి వాడిచూచుము.

1 నేరు లేవ్యాంగల డబ్బి రూ. 2.0-0
2 నేరు లేవ్యాంగ్ కొనువారికి పోష్టియేముఫోక్ టైమ్ పేనాయు ఉచితము.

చిరునామా. — **లేవ్యాం డిపో,**
6 వెంకటేశ పేట్రి వీధి, మద్రాసు.

హిందూదేశ వృత్తాంతములు.

వెల్లింగ్డన్ ప్రభుదంపతులు 11 వ తేదీని సింలా చేరిరి.

కలరా ప్రబలమై యుండుటచే కరాచీ పట్టణములకు టికోలు వేయించు చున్నారు.

నెడు న్యాయండియా పత్రికా ధరావత్తును గూర్చి ఆనిబీసెంటమ్మగారు చేసిన అపలునందు న్యాయమాన్యులు తీర్పు చెప్పవారు.

ఈ నెల 14-వ తేదీ రాత్రి 1-20 గంటలకు లక్నో నగరమున భూకంపము కనబడినది.

16 వ తేదీని ఇండియా రయల్స్ సహసభ సింలాలో ప్రారంభమైనది.

బోవు అఖిలభారత మహమ్మదీయ సంఘమువారి సభకు గాజీ నవాబుగారి అధ్యక్షులుగ సభ్యులెన్నుకొనిరి.

కురుసాము రాజాగారు సింలాకువచ్చి జమ్మూమండీర మున నివసించుచు 16 వ తేదీ యుదయమున రాజప్రతినిధి గారిని సందర్శించిరి.

జిడ్డాయాత్ర నిశ్చయముతో నిర్దేశించినయ్యు,యాత్రికులు ఆఫరికల్ ను దర్శించి మెక్కాను సురక్షితముగా చేరనియు తెలియుచున్నది.

బంకీపూర్జిల్లానుండి డిటీనల్ గలిగిన బక్రీప్రదేశగ అలజరులలో ఇద్దఱు మరణించిరి. 9 మందిక గాయములు తగిలినవి.

కొచ్చిక్ రాజుగారును, వారి పత్నియు, దివాను గారును అనుచరులను బహోదావిరాదుగా ఢిల్లీకి పోవుచు 13-వ తేదీని బొంబాయికి బోయిరి.

అక్టోబరు 7 వ తేదీ నంతమున వారమునందు హిందూ దేశమునందు 4507 మంది ప్లేగు వ్యాధితగిలి మరణించిరి. చెన్నపురి రాజధానియందు 809 మరణములు గలవు.

ప్రజాపాలన ప్రారంభమునకు ఆరవవర్ధంతి ఇటీవల పోర్చుగీసు వారి ఇండియాలో జరుపుబడినది. యుద్ధకారణమున ఉత్సవము లేనంతవత్సరము చాలవఱకు తగ్గింపబడినది.

పుదుచ్చేరి గవర్నరు జనరలుగారు పుదుచ్చేరియందు కాననసభ కొరకు 21వతేదీని చంద్రదినమునుండి పుదుచ్చేరికి బోయెదరు.

బంగాళ వ్యాధివృద్ధి ఒక మాసమునఱకు నూటికి రూ 6 ల చొప్పున నుండి తరువాత రూ 7 ల చొప్పున నెగ్గుటక బడినది.

ఈసంవత్సరము బంగాళ దేశమున కితాకాలపు నరిపంట 155 లక్షలు. అనగా గత సంవత్సరము కంటె 5 లక్షలు యెక్కువ.

బొంబాయి మునిసిపాలిటీ కమిషను ఎన్. ఎం. ఎవ్వర్లుగారు 1 సంవత్సరము సెలవునికొని ఇంట్లోనుండి బోవుచున్నారు.

12 వ తేదీని గిలునుగారు చెన్నపురి కార్యనిర్వాహక సభలో సభ్యులుగా పని ప్రారంభించిరి. గౌరవాధ్యక్షులు ప్రకం గులు కాలపడినవి.

10 వ తేదీని కృష్ణాజిల్లాలోని గుడివాడయందు చెన్నపురిలోని స్వరాజ్య సమితి కాఖగా నొక కాఖ సెలకొల్పబడినది. దీనితో ఆంధ్రరాష్ట్రమునందు పదునైదుకాఖలు గలవు.

ఇటీవల సిక్కు పూను నూతున కరువుగ ఇరువది నూతుల వియ్యమును తీసికొనివచ్చుచున్న చిన్న ఒడ హగ్గీన దిలో మునిపోయెను. నానికొను సంక్షింపబడినది.

ప్రస్తుతపక్షి పలుకునుండి పంచదార తీసివేసిన వెనుక విప్పినుండి, కాగితముల కేయ ప్రసూత్తును సఫలీకృతముగా వెరవేరినది.

నాగపూరులో నీమధ్య ప్రతికాడలనుండి కాగితముల తయారుచేయుటకు ఎలివిపూరు ప్లేడరు రావుసాహేబు జి. ఎన్. సహస్రబుద్ధిగారు ప్రయత్నములు సలుపుచున్నారు.

బర్మాలోని దక్షిణ మారు ప్లేట్సుపై ల్యేలో మరియొక చోట చరల గట్టు తెగినది. ఇదివరకున్న గండి ఇంకను కప్పబడలేదు గాన 10 దినములవరకును బండ్లుసరిగా నడువవు.

ఆసానునందు 4,5 జిల్లాలకు వరద దెబ్బ తగిలినది. నాగారగు కాఖారు జిల్లాల వారి కధిక నష్టము కలిగినది. నాగారగులో 40 మైళ్ల భూమి మునిగి పోయినది. వరిపంట పోయినది. చాల పశువులు నష్టమైనవి.

పుదుచ్చేరిలోనున్న బ్రిటిషు సి.ఐ.డి. పోలీసు సిబ్బందిలో చాలమంది ఇదివరకే అటనుండి వెలివిపోయిరి. తక్కిన వారి నందరిని ఈ సెలెబ్రులోపుగ నచటినుండి పంపివేసెదరని నిశ్చయపాత తెలిసినది.

బంగాళములో నారాయణగంజిలోని టర్నరు మారి సుకు కంపెనీవారి కార్యాలయమున కీమధ్యనొక నాడు 4000 రూపాయలను కలకత్తానుండి పంపిరి. నాటిరాత్రి దొంగలు పడి ఆసామును దోచుకొని పోయిరి.

మధుర నగరమునందలి బలిజాతివారు తమపిల్లలకు ఉచితముగ ప్రారంభవిద్య నీయ సమకట్టిరి. నిబంధనల నేర్పరచుట కొక సంఘ మేర్పరుప బడినది. నేడగిరి జమీందారు దాని కధ్యక్షులు.

అలహాబాదు హైకోర్టు సెలవులైన వెనుక 12వ తేదీని తెలుకబడినది. న్యాయమాన్యు సర్ పి. సి. బెనర్జీగారు తమ స్థానమును మఱల దీనికొనమ న్యాయవాదులకు స్వాగత మొనంగిరి.

బెంగళూరునందు గలప్రభుత్వమువారి గంధపుచక్కనానెకర్మాగారమున పనిచేయుదుటకు పారిశ్రామికసహాయ వివారములలో నొకని నియమించుటకు మైసూరు ప్రభుత్వము వారు నిశ్చయించిరి.

జనవరి మొదటి తేదీనుండి ఆగస్టు 8-వ తేదీకి చెన్నపురిలో సాధారణముగా గురియవలసిన వ్యయము 21.36 అంగుళములు. ఈ సంఘము పడిన వ్యయము 14.49 అంగుళములు. (మడిగట్టు)

ఈనెల 17-వ తేదీ సంగళివాడమునా దుదయమున 6 గంటలకు గవర్నరుగారు రుద్రకమండలమునుండి కల్లికోటకు బోయి ఇదటనున్న వారతనమువారి సుబ్బుబిల్లల యంత్రకాలను పరీక్షించిరి.

కచ్చావజ్జాయందు వరదలు తగ్గిపోవుచున్నవి. నెల్లూరు పురమునందు గత సంవత్సరము వచ్చిన వరదలకంటె ఈ సంవత్సరము 1 1/2 అడుగులు ఎక్కువగా వచ్చినది. 11 వ తేదీనుండి నీరు దిగిపోవుచున్నది.

సికింద్రాబాదులో 391 మందికి ప్లేగు వ్యాధినికొనెనది. 311 మరు మనిపోయిరి. 2-8-16 వ వ్యాధి కనబడినది మొదలు 60000 నుండి కీకాలు నేసిరి.

12 వ తేదీ యుదయము నుండి సర్ హుస్సేన్ ట్రాన్సుగారి రాజనామాను క్రి గవర్నరుగారు కంగీకరించినట్లును వారి స్థానమున హెచ్. ఎఫ్. డబ్ల్యు. గిలుగునుగారిని నియమించి నట్లును కిజిటులో ప్రకటించబడినది.

సింహళములో సర్. ఎన్. సి. మును సేకరగారు సనకుట్ట వానిచేతిక రూ. 1000 ల చెక్కునిచ్చి ముప్పుకొని తవ్వకమున, అగ్గి దాచెక్కను మార్చిగురుల కనుబడికుండ మాయమయ్యెను. పోలీసువారు వానిని వెదకుచున్నారు.

సాల్వా జిల్లాలో రెండు గ్రామములందు బక్రీప్రదేశగ సంబరమున హిందువులకును మహమ్మదీయులకును అగ్గవులు నెట్టించి పోలీసువారు ఒక సమయమునందు తుపాకులు కాలవలసినట్లును, మరణము లుట్టెను.

ఈ నెల 1-వ తేదీనుండి 7-వ తేదీలోగా చెన్నపురిలో మరణించినవారి సంఖ్య 290. యూరేషియనులు 7 మ; ఇండియను క్రిష్టియనులు 12 మ; హిందువులు 239 మ; మహమ్మదీయులు 32 మ; గత పది సంఘముల బామానామై మైలునకు మరణసంఖ్య 40.5.

హిందూదేశీయులకు పరాసు ప్రజలు సేవయందు సేవ వలయునని నిర్బంధ మేమియులేదు. కాని అట్టివా రనేకులు స్వచ్ఛందముగా పుదుచ్చేరియందు పట్టణములో కేర ఇస్కాను ప్రొసూనం ధన్నానని హిందూదేశీయులని పరాసు గవర్నరుగారు చెప్పిరి.

మైసూరునందు న్యాయ, ప్రభుత్వనిర్వహణ కాఖలను వేరు చేయుటకు ప్రభుత్వమువారు కొన్ని ఏర్పాట్లను నిశ్చయించుకొనిరి. ఈ ఏర్పాట్లవలన కొన్ని మొదటి తరగతి మేజిస్ట్రేట్లు స్థానములును, కొన్ని రెండవ తరగతి మేజిస్ట్రేట్లు స్థానములును నిర్మింపబడును.

యుద్ధసంబంధమున చిత్తులవలన ఏజీమరును బాస్రా చేవును జేరనిచ్చుటలేదనియు, ఏజీమరుగాని బాస్రాచేవులోనికి బోవగోరయెడల ఆజీమరు అధిపతి ముయగా బాస్రాలోని సేనాసంబంధపు గవర్నరుగారి యనుమతిని బొందవలయుననియు, బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిరి.

క్రొక్కను, రే, బెనర్జీ అను తూర్పుఇండియా రయల్స్ ఉద్యోగిగట్టు ఈ నెల 1 వ తేదీని సాక్రగాలిక్ష్మనునకు నాలుగు మైళ్ల దూరములోనుండు అడవికి వేటకుబోయి పట్టం గొట్టబోయి ఏడుగురు మనుష్యులను తుపాకులతో గాల్చిరి. ఒకనికిమాత్రము గాఢమైనదెబ్బ తగిలినది. తక్కిన ఆరుగురికి తగిలినదెబ్బలు హానికరములుగా లేవు.

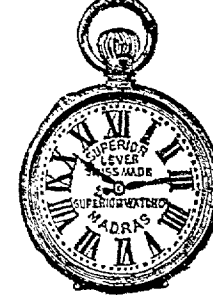
హృద్దించి ప్రభువుగారి కొక స్మారకచిహ్నమును నిశ్చయింపబడినది. బొంబాయిలో హృద్దించిగారి టెలివిగ్రహమును సెలకొల్పుటకు కొంత సామున్ను, మిగిలిన సామును ప్రభువుగారు నూచించిన పనులకు వినియోగించుటకును తీర్మానించబడినది. ఇంతవరకు లక్షరూపాయలకు మైగా చందా వసూలైనది.

6 వ తేదీని చిట్టగాంగు జిల్లా విరాగుగా గొప్ప తుపాను గాలి పోయినది. కేశవనమ్మము గలిగినది. మూడు దినములైన వెనుక టిప్పెరా కొండలనుండి వరదలు వచ్చి పురమును కొట్టుకొని పోయెను. 8.10 అడుగులలోను నీటితో మహారు 60 వదరపు మైళ్ల భూమి నీటి మయమైనది. వైరులకు చాల ప్రమాదము గలిగినది.

దివాన్ బహదూరు పుస్తకకట్టగారి యాధిపత్యము క్రింద ఇటీవల మైసూరులో ఒకసభ సమావేశమయ్యెను. యువ రాజుగారి యాబహుద్యముతో పరిపాలనసాంఘిక విషయములనుగూర్చి పనిచేయుటకు ప్రత్యేకసంఘ మొకటి యేర్పఱుపబడినది. ఈ సంఘపాఠశాలమునకు గాను 1000 రూపాయల చందాలు సభాధనమునందే కనుబడినవి.

వైటాలెక్

ధాతువృద్ధ్యాపధము.
హిందూరాష్ట్ర క్ష విధానము ననుసరించి ఎన్నికలచే తయారు చేయబడిన మును. ఇది ఉదరరోగములకు చాలమంది మును. జిహ్వ రుదిక లిగించును. రక్తమును శుద్ధిచేయును ఆరోగ్యము నిచ్చును. మూల్యము రూ. 1 ర. పి. ప్రత్యేకము.
K. R. Rhatak & Co., BOMBAY NO. 3.
సుపీరియర్ లీవర్ జ్యూయల్స్ వాచ్
గొలుసుతో సహా ధర రు 3-0-0. పోస్టేజి 0-4-0
దీనికి 5 సంవత్సరముల గ్యారంటీ గలదు.

ఈగడి మును దయలుమిది మా కంపెనీ సేరు ఎత్తనిసిరాతో ముద్రింపబడి యుండును. ఇదిమాదుట కందమై తలచీగమును, డబ్బు ప్రూఫ్ అను గ్లాసు దోమను గలిగి మొదలుపనులకు తగియుండును. సెక్యూరతలోభాగమున గ్యారంటీనిటి అతికించియుండును. సీనునుండి మాత్ర తయారు చేయబడినది. కాననెవరి యొద్దను జిక్కదు. ఒక్కొక్కరును తీరుచురకు తలంపుతో తక్కువసెల నుంచిలిమి. చాలకాలము పనిచేయునట్టి స్వల్ప ధరగల గడియార మిది యొకటియే యని యనుభవంబున దెలియును. ఇదివర కనేక గడియారములు ఖచ్చును యోగ్యతా పత్రముల నందియున్నది. ఒకటి తెప్పించి చూడుడు. మా పట్టణమున న నేటలుకొని సంకెంపించినన, వేరు మాటలెందుకు? సుపీరియర్ వాచ్ కంపెనీ, పోట్టుబాట్సు నెం167 మద్రాస్

తామర

అనంతరమున యేల ఆలస్యము

డా. ఎస్. కే. బక్ష్మిగారి తామరములవల్లనే నమగమనము. తామరలు, మొటిమలు, చిగుగుడు మొదలగు నర్మగోగము లన్నియు మానును. ఒకమాత్రం వాచిన దురద మానును. ఇదియే నందు గుణముయొక్క ప్రథమనిరూపణము దీనిరాచిన బట్టు పాడుకావు. జిలయను దీనియందు విషపదార్థములేవు. 154

వచ్చి 1-8 రూ. 0-4-0.

ప్యాకింగు ప్యాకెట్ 1 మొదలు 5 వరకు రూ 0.5-0.

Dr. S. K. EURLMAN,

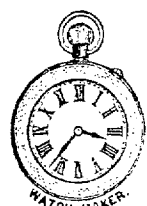
5, 6, Tarachand Dutt's Street,

CALCUTTA

Agent:— Messrs Kartick & Co,

33 South Tank Square, Madras.

వాచిలను కొనుపారికి సంచికరుణము. తృప్తికరమయినవాచిలు. ఒకసారి తెప్పించిమానుడు. [290

(1) వెండిమూత, 18 మిడియం సైజు రూ. 3-0-0 షేన్డయలు రూ. 3-8-0 పూచి రిపేర్లు. (2) లోహము, 18 లోహము మూత సరియైన కాలము చూపును. పూచి 5 సంవత్సరముల రూ. 4-8-0 (3) చక్కని నిక్కలు వెండిమూత డబ్బులో గ్లాసు. నిండుమూత నగ గలది 16, 19 సైజులు. పూచి 5 ఏండ్లు రూ. 6 (4) డిటెడ్డ్ "కే" మార్కెట్ రూ. 8. (5) వారమునకు చీగము యిచ్చుచి తీవరవాచి నిక్కలుమూత రూ. 7. డిటెడ్డ్ రూ. 9-8-0 (6) మణికట్టువాచి నిక్కలు వెండి రూ. 5. డిటెడ్డ్ వెండి రూ. 6 (7) స్ట్రేప్ సహజమణికట్టువాచి, నిమిషముల చూపునది. స్ట్రేప్ సహజ రూ. 8 (8) పూచి రిసంకేతములు వెట్టుఎంచువాచి కంపెనీవారి కుట్ర వాచిలుగాక రాస్మాపు పేటెంటు మున్నగు ప్రసిద్ధి కెక్కిరర్థముల జేయు వాచిలు, బంగారుచిలి. వెండిచి. టోకునగాని చిల్లరనగాని మాకర్దనొరుకును, ఒక్కవాచికి వి. పి. ఆరి. లు. ఆర్డర్ వాచికి బంపిన కేటలాగును బంపబడును. ఎక్. గోపాలజీ, వాచ్ మేకరు.

జుమ్మానుసీదు సీకు మిహారువీధి, 174 బొంబాయి 2.

శ్రీమదాంధ్ర బ్రహ్మాండ పురాణము

(ప్రద్య కావ్యము)

వ్యాసమహర్షి విరచితములగు పదునెనిమిది పురాణము లలో నిదియొకటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టిందో? కులభేదము లేల కలిగె? ఆచారవ్యవహారము లెట్లు మారె? ఈ మొదలగు విషయము లెన్నియో యిందు స్పష్టముగ వివరింపబడి యున్నవి. గొప్పవారి గ్రంథమునై మంచి యభిప్రాయమునిచ్చియున్నాడు. శైలి మిగుల సులభము. 900 పుటలు వెల 4-0-0 ఆర్డర్ తీసు ప్రతి 5-0-0. కర్నూలు సేతే.

శ్రీమదాంధ్ర లలితోపాఖ్యానము

శైలి:— సులభము. మృదుమధురము. భావగర్భితము 2000 పద్యములకలవు. సంచికాగితిములవై అచ్చు. కాలికో టైండు ధర రూ 1-8-0. పోస్టుఖర్చులు వేరు.

(52) జనమంచి శేషాద్రిశర్మ తెలుగుపండితుడు, ముద్రిసిపల్ హైస్కూలు, కడప.

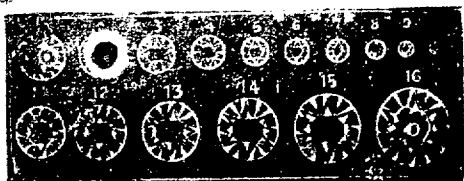
ఉమ్మడి-రామయ్యశెట్టి,

గురుసామిశెట్టి కంపెనీ.

షరాపు వర్తకులు, మదరాసు ఈస్టు.

లంఠి చిహ్నము:— "ఉమ్మడి హాస్"

ఇందుక్రింద కనుమరచినట్టిన్ని ఇతర మైనట్టిన్ని బర్మానైజులకు తెగునైజులకు ఇమిటేషన్ కేంపు లున్న క్రాంతములు వర్తక మలములున్న బేడకానులు అణాకానులున్న బంగారపు నగలున్న వైరాఘ్యగల నగలున్న పట్టురుమాళ్లున్న కావలసినవారు మాకేటలాగులను తెప్పించుకొని తెలుసుకొని ధరలను మాకు ఆర్డర్లు పంపుదురని ప్రార్థించుచున్నాము. 125

అనంతరమున యేల ఆలస్యము

జేసెదరు

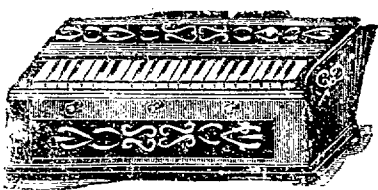
మిత్రుల సేవ, పోత సామానులు, నైవేదికలు, ఆయిల్ ప్రెస్సులు, మగర్ మిల్లులే కాక వాటిభాగములనుకూడ మేము జేసి ఇచ్చెదము. ఇది యవి యననెల! సకల మెషినులు, వాటి యొక్క ప్రత్యేక భాగములున్న తక్షణమే జేసి సప్లయజేయగలము. మరియు, మాస్కూమైర్ బాతులు పోతపోసిన ఇనుప స్తంభములు, లాంపుపోష్టులు, చిత్రమగు నైలును జేయుట యందు ఘనతపించి యున్నాము. తక్షణమే మాకు వ్రాయుడు.

సి - గోపాలనాయకరు అండు సర్.

287

జేసిన్ పాండి, చెన్నపట్నము

హార్వోనియములు

పరికరములను విక్రయించెదరు. వారు సేవల యొక్కయు దొరతనమువారి యొక్కయు రాజకుమారుల యొక్కయు సంస్థానాధిపతుల యొక్కయు మహారాజులు రాజులు మున్నగు హిందూదేశపు ప్రభువుల యొక్కయు బాండు మేళములకు సప్లయ చేయుదురు.

వారికి వేలకొలదిగ్లాసున పత్రములు ప్రముఖులవలన పంపబడినవి

గ్లాసున పత్రములు

సంయుక్త రాష్ట్రముల హైకోర్టుజడ్జి మానీయలగు న్యాయమూర్తి హెచ్. జి. రిచరుగాడ్-సంగీత జ్యోతిములకు ప్రత్యేకపు గ్లాసునాపత్ర మియ్యబడినది.

212

Address:— Miller & Co.

7 Lower Chittapore Road, CALCUTTA.

పాకెట్టు మందు

137

నేషింటాన్

రుచికరమును ఆరోగ్యకరమునైన ఈమాత్రలు తాంబూలముతో పుచ్చుకొనుటకు అర్హమైనదని గొప్ప డాక్టరులవల్ల అంగీకరింపబడినవి. ఒక తేపవాడిన ఎల్లప్పుడును వాడుదురు.

45 మాత్రల పాకెట్టు 0.2-0
80 ,, సుందరమైనదెట్టి 0.4-0
95 ,, పాకెట్టు 0.4-0
100 ,, సుందరమైనదెట్టి 0.4-6
200 ,, పాకెట్టు 0.7-0
200 ,, సుందరమైనదెట్టి 0.9-0
550 మాత్రల పెట్టు 1.0-0
1200 ,, పెట్టు 2.0-0

రూపాయ తక్కువమైన ఆర్డరులు వి. పి. గా పంపబడవు.

నేషింటాన్ డిపో,

బొంబాయి.

75] మదనకామేశ్వరలేహ్యము

ఇది మేహము, నిక్కాక, శుక్లవస్త్రము, అతిమాత్రమును, వారిచి మిక్కిలి బలమును, వీర్యవృద్ధిని, యౌవన సుఖమును, సంతానప్రాప్తిని కలిగించు వర్తనాదము.

2 డబ్బీలు చాలు. 20 తులముల డబ్బీ రూ 1-0-0

పాల సుగంధ లేహ్యము. యిది రక్తశుద్ధికి శ్రేష్ఠమైనది. సహమేహము, మేహ పోషణ, యితర చర్మరోగములు, కీళ్లనొప్పులు, మలబద్ధము, మొదలగు వాటికి బ్రహ్మస్త్రము.

2 డబ్బీలు చాలు. 20 తులముల డబ్బీ రూ. 1.0-0

ఘన సార చంద్రిని. ఇది ఎరుపు, తెలుపు, పసుపు, మొదలగు అంటు (నెగ) రోగములకు, మాత్రపురుంటును, శ్రీల కుసుమవ్యాధులను, తక్షణమే మానును. 2 సీసాలు చాలు. సీసా రూ. 1-4-0

మహాఖండార్ద్రక లేహ్యము. ఇది సురుక్షణ్యములు, పులితేవులు, ఆజీర్ణము, మలబద్ధకము మొదలగువాటికి రామబాణము. 20 తుల డబ్బీ 1.0-0

వి. పి. భిక్షులు వేరు. కాట్లాగు ఉచితము. ఆయుర్వేద సమాజం, పొందూరు, గుంటూరు జిల్లా.

అనంతరమున

ఆ "లోహ" శ్రీలకు సంభవించు ముట్టుకుట్టు నొప్పి అంటుకూల శీఘ్రముగా కుదుర్చుటయేగాక సకాలమునకు బహిష్కరణకాకుండుట, బహిష్కరించుట, బహిష్కరింపబడు మెలసరిగాపోకుండుట జాస్తిగాపోవుట, తక్కువగాపోవుట సోమరోగము, మేహవ్యాధులు, విషవ్రణములు, మూర్ఛ సంతానహీనత, తలనొప్పి, అజీర్ణము, బలహీనము, రక్తహీనము, శరీరము బలసియుండుట, సన్న గిలియుండుట, మలబద్ధము, దగ్గు, నిక్కాక మొదలగు వ్యాధులను మిగులనమ్మకముగ కుదిర్చి శరీరమునకు కాంతిని ముఖమునకు తేజస్సును గలుగజేయును. దీనివెల పెద్దబుడ్డి రూ 3-0-0 చిన్నది 1-10 0 (26) కేసరికుటీరము, ఆయుర్వేద ఔషధశాల, బందరువీధి, మద్రాసు.

180 పుటల పుస్తకము ఉచితము

ఆరోగ్యమును శాశ్వతముఖమును పొందుట స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అనుసరించుటవలననే కల్గుచున్నది.

ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆరోగ్యమార్గమును కలుగజేసి శరీర శాస్యమును దృఢపాత్రమును ఆయుర్వృద్ధిని ఇప్పించును.

ఈ పుస్తకము ఇనాముగా నియబడును.

పోస్టుచార్జియు మేమే భరించి పంపెదము.

వెంటనే వ్రాయుడు.

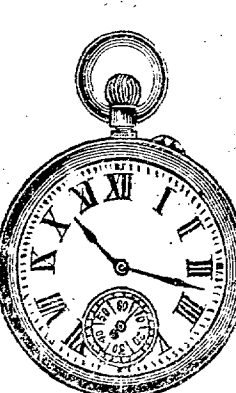
నైద్యశాస్త్ర మ:శిశోంకర్ గోవిందజీ,

అతంక నిగ్రహ ఔషధాలయము.

(140) 157, 158 బ్రాడ్వే, మద్రాసు

"ది సహరా" (270)

తాళము లేని 16" వాచి

మంచికాల నిర్ణీతకారిణి. చాక ధర రకము వాచి లన్నిటిలోను చాల శ్రేష్ఠమైనది. సాధారణపు వాడుకయందు 5 సం॥ ముల వఱకు నిలుచును.

విశేషము:— చక్కగా గిల్లు చేయబడి ఓ వెక్ షేను గలిగినది. లోపలిభాగమున నిక్కిలు కేన్సు గలదు. దీనికి పేటెంటు స్ప్రింగు గలదు. అందుచే దీనికి ఎక్కువకీ

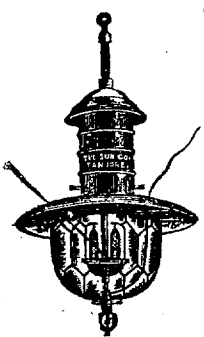
యిచ్చిన తెగిపోవుటకు వీలులేక గట్టిగానుండును. ఇంకను ఇనేమిల్ డయాలును, సెకండ్లుముల్లును గలవు. వెల రూ. 5.

Khader & Yousuf Bros. Government & Railway Suppliers, Madras.

సంజీవి 265

ఇది యొకగొప్ప క్రియ నిమిద్ధి యంత్రులగుమానముతో చేసిన తాయుతు. దీని ప్రభావ మత్యద్భుతము. దీని నలంకరించు కొనిన, దేహ సంరక్షణకు కావు. కలరా, అమ్మవారు మొదలగు అంటుజాడ్యములను సోకనీయదు. భూతప్రేత పిశాచములను పారదోలును, ఆరోగ్యము, తేజము, బలము, సుఖము, ఉత్సాహము నొసంగుట లోచనజాయుధము వంటిది. కూర శత్రువులు మిత్రులగుదురు. సభకట్టు, సర్వజన వశీకరణము, నవగ్రహములకు చింతాయడి, వ్యాధి, వ్యాపార, వ్యవహార, కార్యార్థసమేతమై బోవునపుడు దీనిని ధరించు కొనిన జయమును లాభమును గలుగును. ఇది సర్వోష్ఠ వేది యగు నొక హామయ మహాతునిచే గనిపెట్టబడినది. శ్రీపురుషుల ఆచారవృద్ధులందరును తెప్పించుకొనిధరింపదగిన అమూల్యమైన సుప్రశస్తమైన రత్నతాయుతులు. 1 సంజీవి వెల రూ. 1-5-0 లు, పోసేజి 0-3-0 లు 6 సంజీవులు రూ 6-0-0 లు పోసేజి యీనాం. 12 సంజీవులు రూ 12-0-0 లు పోసేజి లేదు. (భక్తసారి డజన్ సంజీవులు తెప్పించుకొనువారికి ఒక గడియారము బహుమానముగా పంపబడును.)

విలాసము:— మెన్మర్రి, ఒంగోలు, గుంటూరు జిల్లా

231 సుప్రసిద్ధమయిన
పోచి "విచిత్రదీపము"
(గ్యాస్ లైట్) రిజిస్టరు
చాలా మేలుకము. చిర కాల ముం
దును. రైల్వేవారిచేతను, మునిసిపాలిటీల
చేతను ఆదరింపబడినది.
మ్యాక్ టెల్స్, డబ్ల్యు. రి. 12-0
మొదలుకొని విక్రయింపబడును.
The Sun Company, Tanjore
పోచిపోల్ యే జంటు: సో కంపెని, తంజావూరు.

మీ వ్యాధులను కుదుర్చుటకు సమీపమార్గము.
మదనమంజరి మాత్రము వాడుటయే.

ఈ మాత్రము మలబద్ధకము, అజీర్ణము, మంద
బుద్ధి, విస్మృతి, శరీరమానసిక దౌర్బల్యము వీటిని
పోగొట్టుటయందు అసాధారణ శక్తిచెందినది
40 మాత్రము గల డబ్బి క్రయము రూ 1-0-0
రాజవైద్య నారాయణజీ కేశవజీ
ఆయుర్వేదోదయ ఔషధాలయము,
20, చీనాబజారుకోడ్, మద్రాస్.
107

162] వాస్థిష్ట రామాయణము
(మోక్షశాస్త్రము) వచన కావ్యము
సంస్కృతమునకు సరియైన తెనుగు
అత్యుత్తమ గ్రంథము. సులభ శైలి. వెల రు. 2.
వేదాంత విజ్ఞానములకు నొక మహానుభావునిచే జేయబడినది.

దూర్వాసుల శంకరయ్య

అనకాపల్లి పోస్టు. (విశాఖపట్టణము జిల్లా)

RAI SAHEB Dr. K. C. DASS'S
Sexual Science

The most up-to-date science of
Health for young and old Distributed
gratis and post free:—

The Swastha Sahaya Pharmacy,
30-2, Harrison Road
Calcutta.

ఇండియన్ బ్యాంక్ లిమిటెడ్

హెడ్ ఆఫీస్ మదరాస్. బ్రాంచిలు, మద్రాస్, కాకినాడ
చందాబాజీవిన మూలధనము రూ. 20,00,000
చెల్లించిన సొమ్ము 10,00,000

సేవింగ్స్ బ్యాంక్ డిపాజిటు రూల్సు.

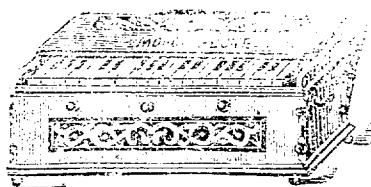
5 రూపాయలతోను అందుకు పయిగాను ఆకౌంట్ ప్రారం
భింపబడును. నూటికి ఏడాదికి 4½ రూపాయలవడ్డీ. ప్రతిదినము
అయిదు రూపాయలకు మించిన నిలువపయిన యివ్వబడును.
వడ్డీ అసలుకు ఆరు నెలల కొకసారి కలుపబడును. మూడు
రూపాయలకు మించని మొత్తములు ఎప్పుడే వారములో
నయిన తీసికొని వెళ్ళవచ్చును. ఇద్దరు కలిసి తమ పేరిటను
తేక వారిలో యెవరు మిగులుదురో వారి పేరును ఖాతాను
సెట్టుకొనవచ్చును. ఎప్పుడు ఇష్టమగునో ఆపవచ్చు వీరద్దరు
విభజనయి పోవచ్చును. మైనరుల ఖాతాలు గార్డియనులు
గాని వారు సొంతముగా గాని సెట్టుకొనవచ్చును. ఇంక
విశేషముగా సంగతులను తెలిసికొన గోరువారు హెడ్డు ఆఫీ
సుకుగాని బ్రాంచి ఆఫీసులకుగాని వ్రాయవలయును.

విద్యాసాగర పాండ్య, సెక్రటరీ.

27 ఇండియన్ బ్యాంక్ లిమిటెడ్, మదరాసు.

చతురస్రాలకు, పనికిమాలిన హాల్స్ నియముల కొని
వృధాగా ధనమును బోగొట్టుకొనకు. 121

పాల్ ఆండు సన్సువారి స్వచ్ఛమగు
మోహన పూటను కొనుడు.

అన్ని హాల్స్
నియములకు
ప్రభువు. సింధూ
దేశ తోడ్పట్టితిరి
పాటకు దగిన

కీలని తయారుచేయబడినది. 25 సంవత్సరములకు పూచీ యివ్వ
గలము. సింగల్ రీజ: వెల రు. 25-40-45.
డబుల్ రీజ: ,, 60-65-75.

రు 5 లు ఆద్యాత్మతో సహా అద్దన పంపవలెను.
దర్జన్ రైల్వేవేమన్నపో వ్రాయండి. కేటలాగు ఉచితముగా
బంపబడును.

పాల్ ఆండు సన్సు

2 లోయర్ చిత్పూరు రోడ్డు, (A. P.) కలకత్తా.

French Gonorrhoea Mixtuer.

గనెరియ

ఫ్రెంచి గనెరియ మిక్చర్. అను పేరుగలమందు
గోరొజములను అనాయాసముగ మాన్పును. 3
మోతాదులతో 24 గంటల కాలములో గుణము
కనబడి, బాధ నివారణ మగును. శరీరమునుండి
వ్యాధిని పూర్తిగా తొలగించును. రసవిష గంధ
కాదులు చేరలేదు. నమ్మకతైన మందు. రైద్యులు
నాడతగినది. సాఫులలో ఆమ్మును.

సీసా ర్పు 2-8-0. వి.పి. గార్పు. 2-12-0.

256 సోల్మెన్ రెమిడిస్ కంపెని,

చింతాద్రిపేట, మద్రాసు.

Stocked by - Sunshine Remedies Co ;
Chintadripet, Madras.

విశాఖపట్నం ప్రేరి
ముద్ర వేయించు
టకు ఈ ముద్రాపత్రి
సామకార్థము

లగువారికి చాలా అవసరము. రు. 1-8-0
87 గ్లోబ్ కంపెని, గుంటూరు.

ఆదిపచ్చికాన లేక జన్ను

తులం 1 కి రూ. 3-4-0

గోరొజనము తులం ౧కి ౭-౦-౦
కస్తూరి తులం 1 కి రూ. 3-౦-0

కుంకుమపువ్వు తులం 1-కి 2-0-0

రసభస్మము తులం 1-కి 0-10-0

అమృతాంజనం డిపో. } 109, శ్రీరంగేశ్వరి, బొంబాయి
7, తంబుపెట్టి వీధి, మద్రాసు.

జిన్టాన్

ఒకతూరి వుపయోగించినవారు మరలకొరకయ్యుండరు.
నిండుకు సమానమెద్దియులేదు. ఇది యెచ్చోటను వొరుకునది.

25 మాత్రము గల ఒక పొట్టుము యొక్క ధర ౧-1-0
110 " " " ప్యాకెట్టు కేవలము ౫-౫-0
455 " " " మంచి ఆంధ్రమైన అద్దపు మెటల్ డబ్బి 1-0-0

మాచే తయారుకాబడు ఆ నేకవిధములయిన యిత్తడి మైసపుకత్తి ప్రాండ్లు
చొక ధరగాయున్ను గట్టివిగానున్న యుండును.
పోల్ ఏజంటు:—

ఎస్. వైద్యాఅండు కంపెని, 55 నైనియపునాయక్ వీధి, మదరాసు

MARTIN'S
APIOL & STEEL
PILLS
For Ladies.

అన్ని లోపములు కనిపెట్టబడిన ఫ్రెంచిమందు ఏదయిన
వ్యాధి సంభవించునపు దుపయోగించుకొనవచ్చునని ఆ నేక
మంది స్త్రీలు ఈమాత్రలపెట్టె నొకనాని నెప్పుడు చెంతనుం
కురు. వీనినినాడినవారితరులకు ఫలంబుచేతురు. ఆందువలననే
హెచ్చుగ విక్రయించును. అన్ని మందుల సాఫులలో దొరకును.
(289) వెల పెట్టె 5 ప్సిల్లింగులు

మార్టిక్ కెమిస్టు, సోలాంప్టక్, ఇంగ్లండు

నో నా స. హెచ్. వాడ్ పోహి సెప్

ఈ సూత్రకేత సంహారి ఒకతూరి ఉపయోగించుటవలన
శేవాయంతి గుణమున యుండు నో నా సెప్ చేతుకులేక
శుద్ధముగాను యెటువంటి సుచ్చలులేకయును బాధలేయును
నిగర్తించును. చర్మముయొక్క స్వభావమైన గంధును కాంతి
పోగొట్టక చేయు సోప్ ఇది ఒకటే. [118]

వెల 8 బిల్లులకు పెట్టె 1-కి రు. 1-0-0, వి.పి. ఖర్చు 0-4-0

పోల్ ఏజంటు:—మేతా పురుషోత్తం మూర్తి,

29 చైనాబజార్ రోడ్ పూలగడికి సమీపము, మద్రాస్.

200]

రత్నజోత్ వెండుకల రంగు

ఆ బాలవృద్ధులైన అందరి నెరసిన వెండుకలకు ఆవశ్యమైనది. ఈ రంగు యే కావలయు చేతనైనను నెరసిన అన్ని విధముల తెల్ల వెండుకలకు స్వచ్ఛమైన నలుపురంగునిచ్చి వెండుకలను మెత్తగాను నిగనిగముని మెరచునట్లును చేయుచున్నది. ఈ రంగు తెల్లని వెండుకలను నల్లగ చేయదని రూపించువానికి

ఇనాము 100 రూపాయలు ఇయ్యబడును.

బ్రష్ కప్పులతో పెట్టె 1-కి రూ. 1—0—0.

కారనేషన్ సబ్బు-రోమనంహారి

దేహమందలి అనావశ్యమైన వెండుకలను తీసివేయుటకు కనిపెట్టిన క్రొత్త ఉపాయము. చర్మమునకు ఎట్టి హానియు కలుగదు. 3 బిళ్లలకు పెట్టె 1-కి రూ. 1-0-0 ఎల్లయెడల వీలెట్లు కావలెను. వ్యాపారులకు ధరలు సరసము

అయ్యో! కొన్ని రోజుల క్రింద మీకంపెనుండి తెప్పించిన రత్నజోత్ వెండుకల రంగును వాడగా ఇదివరకు చదువుచుండి చుండు నితీకంపె మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనదని తెలిసినది.

(Sd) అప్పజీనాయుడు, నరసాపురం, కోలాక్ డిస్ట్రిక్టు.

177. చీనాబజార్ రోడ్ మద్రాసు.

డోంగేగారి బాలామృతము

దీనిపిల్లలకు నిచ్చుటవల్ల బలమును సౌఖ్యమును కలుగజేయు

యోగ్యతాపత్రము:—

యస్. వర్మగారు అసిస్టెంటు సూపరింటెండెంటు లాగన్న గార్డన్, లాహోరు, వ్రాసినది ఏమనగా, “మీరు చివరను పంపించిన మూడుబుడ్డ బాలామృతము మా కుర్రవానికి ఆత్యద్భుతముగా పనిచేసినది. ఆందులకు మీరు మా వందనములను స్వీకరించవలసినది. కుర్రవాడు మూడు సం॥ ముల వయస్సువాడయినను తిన్న గానడువజాలక అతి వీరసముగా నుండెను. కాని రెండు మాసములు బాలామృతము నియ్యగా అతి చిత్రముగా చెప్ప నలవిలేనంత దారుఢ్యమును కలుగజేసెను.”

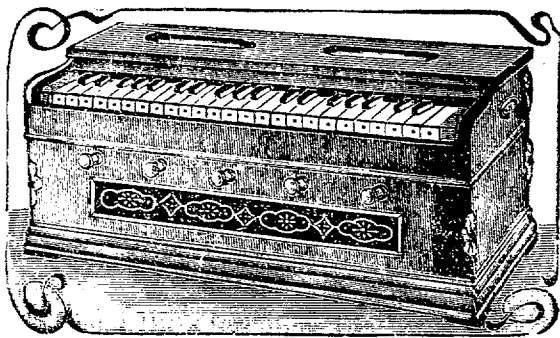
దీనివెల 0-12-0 తపాల ఖర్చులు అ. 0-4-0. కె.టి.డోంగే అందుకో, గిర్గాం, బాంబాయి.

షా భగవాన్ దాస్ చునిలాల్ అండుకంపెని

177. చీనాబజార్ రోడ్ మద్రాసు.

గొప్ప పూజ విక్రయము ఒక నెల వరకే (74)

మా బాటిస్ ఫాక్స్ ఫ్లూట్ చాల మంచిది యు. మధురధ్వని నిచ్చునదియు, అన్ని తోష్ట శిశులయందు నుపయోగించునదియు యున్నది. మంచి టేపుతోయ్యచేతను చేయబడినది. దానిరీతులు చాల మంచివి. మంచిని కాదని రుజువుచేసిన వాగముదిన ముల చూపుగ వైకము ముదగా యియ్యబడును. సింగి 19, 22, 25, 28, 32, 35, 40, 45, 50, 55, 60, 65, 70, 75, 80, 85, 90, 95, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260, 270, 280, 290, 300, 310, 320, 330, 340, 350, 360, 370, 380, 390, 400, 410, 420, 430, 440, 450, 460, 470, 480, 490, 500, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580, 590, 600, 610, 620, 630, 640, 650, 660, 670, 680, 690, 700, 710, 720, 730, 740, 750, 760, 770, 780, 790, 800, 810, 820, 830, 840, 850, 860, 870, 880, 890, 900, 910, 920, 930, 940, 950, 960, 970, 980, 990, 1000.

సెం 1 ఇ. డబ్బులరీతు చూక్కోనియము. 65, 70, 80, 90. ఇప్పుడు రూ. 32-8, 35, 40, 45.

ప్రత్యేక బహుమానము:— సింగిలురీతు కొనువారికి ఒక గడియారమును, డబుల్ రీతు కొను వారికి ఒక తర్జా బాన్యాయును ఉచితము. ప్రతి ఆర్డరుతోను అనుదనభాగము వైకము పంపవలెను.

TELEGRAMS:—

“Musicians”

Calcutta.

National Harmonium Co,

Simla, T.S.O. (a) Calcutta.

అమృతాంజనము

లోక ప్రఖ్యాతిజెందిన దివ్యామృతము

సకలనొప్పులకు నంజీవిని వంటిదని అనేకులవలన పొగడబడియున్నది.

తలనొప్పుల మాన్పును

వాయువుపోట్ల బాపును

బెణుకుల భేదించును

దగ్గును తగ్గించును

వడిశమును పోగొట్టును

తేలుకాటును తీసివేయును

బాధలను పోగొట్టుటకు

పరమహంస క్రియ

చక్కని డబ్బితో సహా నీసా 1-కి 0—8—0 అణాలు మాత్రమే.

సకల మందులకు చూచి మోసపోకుడు!

పంచభాషగల చీటిని చూచి కొనుడు!!

అమృతాంజనము డి పో,

109, ప్రేరిరోడ్డు, బాంబాయి.

6, తంబు శెట్టివీధి, మద్రాసు.